

Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

5(1). Kongre'nin yolundan
komünist partisiyle silahlan!
Yıl:11, Sayı:297, 6 Ocak 1986

İÇİNDEKİLER

SESİNİ İŞÇİNİN SESİ İLE YÜKSELT!

İşçinin Sesi Yazışma Adresi:
P.O. Box 407
London E16 2EA

İşçinin Sesi'ni alabileceğiniz en yakın yer:

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 407 London, E16 2EA ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

Londra'da başarılı bir gece

Londra'da Londra İşçi Birliği (LİB) ve İngiltere Türkiyeli Kadınlar Birliği (İTKB)'nin düzenlediği yılbaşı eğlencesi yığınsal oldu.

500 kişinin katıldığı gecede LİB ve İTKB başkanları birer konuşma yaparak, kadın-erkek Türkiyeli işçilerin sorunlarına değindiler ve Türkiye'de demokrasi savaşımının önemini vurguladılar. Hem İngiltere'deki sorunların çözümü, hem Türkiye'deki devrimci demokrasi savaşımına destek vermek için 1986'da İngiltere'deki Türkiyeli işçilerin savaşımı yükselteceklerini belirttiler.

Kuzey Islington milletvekili Jeremy Corbyn, Islington Belediye Başkan Marjory Ogily-Webb, Islington Belediye Meclisi üyelerinden Valerie Venesse ve Derek Heines de yılbaşı eğlencesine baştan sona katıldılar. Jeremy Corbyn, Marjory Ogily-Webb ve Valeri Venesse birer konuşma da yaptılar. Hepsi konuşmalarında 1986'nın Türkiye'deki demokrasi kavgası için başarılı bir yıl olmasını dilediler. Jeremy Corbyn, Türkiye'deki durum, İngiltere'den sınırdışı edilmeler üzerinde durdu. Marjory Ogily-Webb, birçok Türkçe cümle de kattığı konuşmasında, İngiltere'deki yabancı işçilerin sorunlarına değindi. Valerie Venesse ise kendisinin Belediye Meclisi'nden ayrılacağını, yerine LİB ve İTKB üyesi olan ve yanında birlikte sahneye çıkardığı bir kadın yoldaşı önereceğini belirttikten sonra Enternasyonal'in İngilizcesini söyledi. Salondakiler bunu coşkuyla karşıladı ve herkes, kimisi İngilizce, kimisi Türkçe Enternasyonal'i söyledi.

Gecede bir İngiliz sanatçı çift, Brecht'ten marşlar, işçi türküleri söylediler. Ayrıca, salondaki yetenekler mikrofona çağrıldılar ve aramızda ne değerli türkücülerin olduğunu hep birlikte gördük. Bir piyango çekilişinin de yapıldığı gece, 1986'nın ilk saatelerinde son buldu.

C.Ç. Londra

Hamburg'da başarılı bir gece

Yoldaşlar,
27 Aralık tarihinde başarılı bir gençlik eğlence gecesi düzenledik. Altona'da Mosse salonunda düzenlediğimiz geceye 250'nin üstünde katılım oldu.

Gecenin açılışında bir yoldaşımız gençlik açısından geride bıraktığımız yılın anlamı üzerine bir konuşma yaptı. Yoldaşımız, konuşmasında emperyalizmin kendi ülkelerinde gençlikten korktuğunu, geri kalmış ülkelerden aktardıkları süper kârlarla bu gençliğin gözünü boyamak istediğini dile getirdi. "Yine de," dedi, "emperyalizm gittikçe artan işsizlikten ve üst boyutlara varan yabancı işçi düşmanlığından başka birşey veremiyor onlara."

Yoldaşımız daha sonra emperyalizmin sözcülerinin, bir yandan Gençlik Yılı nutukları atarken, öte yandan Nikaragua'da, El Salvador'da, Güney Afrika'da, Filipinler'de savaşan devrimci gençlik yığınlarının üzerine azgınca saldırdığını örnekleriyle anlattı. Hiroşima'da, Nagazaki'de öldürülen gençleri de unutmadığımızı dile getirdikten sonra, Türkiye gençliğinin bugün karşı karşıya olduğu zorlukları, engelleri, baskıları ele aldı. Yurt dışındaki gençlik olarak Türkiye kapitalizminin döviz makinası gibi görüldüğümüzü, askerlik haracı ödemek zorunda bırakıldığımızı ekledi. Son olarak gençliğin bütün bu bozukluklara karşı yaşanası, sömürüsüz bir dünya için, okumak ve askerlik haracı ödememek için, işçi sınıfıyla birlikte savaşmak, örgütlenmek ve devrim için kavgaya atılmak zorunda olduğunu belirtti.

Eğlence bölümünde ise Bolivya Halk Dansları Gurubu, bir sihirbaz, Hasret gurubu, HTİB'den sanatçı yoldaşlar ve folklor ekibimiz Türk-Kürt sanatçılar yer aldı.

Kısa bir değerlendirme yaptığımızda görüyoruz ki, gençlerimiz yalnızca eğlenme değil, birçok sorunun çözülmesi ihtiyacı içindeler. Onlara en sıkı yığın çalışmasıyla ulaşmak yetmiyor, örgütlenip sokağa çıkmalarını sağlamak, örneğin Ramazan Avcı gibi insanların faşistlerce öldürülmesi gibi olaylara aktif yığınsal tepki göstermelerinde öncü olmak gerekiyor.

Bugün eğlenceye 250'yi aşkın genci topladık. Görev, bu hızla çalışmayı sürdürüp yüzlerce gencin katıldığı yığınsal gösteriler de düzenlemektir. Alman ve Türk faşistlerine gençliğin kollektif gücünün nelere kadir olduğunu göstermek, savaşın içine dalmak gerekiyor.

Hamburg İşçinin Sesi Sempatizanları

Burjuva basının derdi nedir?

Aralık ayı içinde *Tercüman* ve *Günaydın* gazeteleri Türkiye ve Avrupa baskılarında yine TKP — *İşçinin Sesi*'ne ilişkin bir dizi "haber" ve yazı yayınladılar. Dertleri nedir?

Tercüman'ın 10 Aralık tarihli sayısında neredeyse yarım sayfalık bir yazı vardı. Yürükoğlu yoldaşımızın Türkiye'de ayrıca dağıtılan 65. yıl konuşmasını ve İstanbul'daki iki televizyon yayınını konu alan bu yazıda şu amaçlar güdülüyor:

Birincisi, burjuva basının en gerici, dolayısıyla en şövenist sözcülerinden *Tercüman* TKP — *İşçinin Sesi* hakkında sınıfına bilgi veriyor, sınıfı uyarıyor. İkincisi, Türkiye'de genel olarak solculara, özel olarak TKP — *İşçinin Sesi*'ne yönelik daha yoğun bir baskı uygulanması için hükümete ve devlete uyarıda bulunuyor. Hem, "komünistler ortam daha yumuşadı diyorlar, aman yumuşatmayın" anlamında, hem de "TV yayını yapanların yakalanmaması iyi puan olmuyor" anlamında bunu yapıyor. Üçüncüsü, "Haydar Kutlu'nun genel sekreterliğe seçilmesiyle TKP yönetiminde nüfuzunu arttıran Londra kanadı" ibaresini ikide bir kullanarak, herhalde *Tercüman* "menşeviklere", beceriksiz genel sekreterleri yüzünden "bolşevikler"in güçlendiği yolunda da bir uyarıda bulunuyor. Daha iyi bir genel sekreter bulun yoksa bunlar güçleniyorlar öğüdünü veriyor. Dördüncüsü, bizi de, menşevikleri de Sovyetler'in "beşinci kolları" diye nitelendirerek *Tercüman* belki de bizim "savunmaya" geçip, anti-Sovyetizmi savunacağımızı umut ediyor! Umut ededursun!

Yine *Tercüman*'ın 11 Aralık tarihli sayısında, "korsan TV yayını yapanların yakalanması an meselesi" başlıklı ve Emniyet Genel Müdürü'nün aynı doğrultuda bir demecini içeren bir "haber" yayınlandı. Bu da *Tercüman*'ın baskıyı arttırma yolundaki uyarısının hükümet ve devlet için hiç de gerekli olmadığını, onların zaten bundan yana olduklarını açık etti. Bu haber *Tercüman*'ın Avrupa baskısında yer almadı.

Ardından, *Tercüman*'ın 12 Aralık tarihli sayısında bu kez Nazlı Ilıcak konuyu ele aldı. Ilıcak önce Haydar Kutlu'dan DYP kuyrukçuluğunu belgeleyen bir alıntı aktarmış, sonra bizim "sol partiler ile DYP'yi kapitalizmin ürünü olarak gördüğümüzden *'sol birlik içinde cepheleşme'* politikasına karşı" olduğumuzu söylüyor. Bundan sonra ise DYP'ye, aman "temel siyasi fikirlerini, dünya görüşünü unutup TKP'nin oyununa gelme" diye sözde uyarıda bulunuyor. Nerede görülmüş bir burjuva partisinin dünya görüşünü unuttuğu? Ilıcak'ın DYP'ye bu uyarısı, menşeviklerin DYP kuyrukçuluğuna daha da bir hız verecek, onlarda acaba DYP dünya görüşünü unutur mu umuduna güçlendirecek ve onları şimdi "aman Ilıcak'a uyma" diye DYP'ye yalvartacaktır. Ilıcak'ın sözde uyarısı da bu işleve yöneliktir. Bize ilişkin konuşurken "DYP ile sol partileri" aynı kefeye koyması da bunu gösteriyor.

Bu bir yana, Nazlı Ilıcak bize ilişkin satırları yazarken ya "şanına" hiç yakışmayan bir "cehalet" içine düşmüştür, ya da düpedüz çarpıtma yaptığını açık etmiştir. Biz nerede "sol partiler ve DYP" *kapitalizmin ürünü olduğu için* cepheleşmeye karşı olduğumuzu söyledik? Nasıl söyleyebiliriz ki? Biz de, işçi sınıfımız da kapitalizmin ürünüdür. Kapitalizmin "hazin" sonu da zaten bu olgunun ürünüdür. Bu nedenle "Londra patentli" gibi sözlerle komünistleri "dış güç" gösterme çabaları, Türkiye kapitalizmini "ne yazık ki" kurtaramayacaktır!

Gelelim *Günaydın*'a. 15 Aralık'ta *Günaydın*'da "Londra gurubu TKP'ye sahip çıkıyor" başlıklı bir "haber" yayınlandı. Gerçeklerin tam yerinde sözcüğüyle "mıncıklandığı" bu "haber"e, burjuva gazeteciliğinin içyüzünü açık eden "iyi" bir örnek deyip geçmek yeterlidir.

Sonuçta "burjuva basının derdi nedir" sorusunu sorarsak, yanıtı şudur: Bu kez oportünizme bulaşmayan kimliğiyle Türkiye Komünist Partisi'nin, işçi sınıfına, yığınlara devrim yolunda öncülük etmesini engellemektir. Öyleyse haydi yoldaşlar! Merkez Komitemizin açtığı kampanya doğrultusunda siyasal çalışmayı daha da yükseltelim! Her fabrikadan makine sesinden önce *İşçinin Sesi* duyulsun!

Burjuvazinin saldırıları doğaldır

Burjuva gazetelerinde üst üste partimiz hakkında yalanlarla dolu yazılar yazıldı.

Burjuvazi, oportünizmle omuz omuza azgınca saldırmaktadır. Lenin'in dediği gibi burjuvazinin işçiler üzerindeki ideolojik etkisi azaldıkça en aşağılık yalan ve karalamalarla saldırması doğaldır.

Saldıracak yoldaşlar! Bugün burjuvazi tehlikenin nerede olduğunu çok iyi görüyor. Çelik disiplinli, komünist idelojiyle donanmış, işçileri kendi saflarına çekebilecek bir komünist partisinden tabii korkacak ve bunun için de tabii saldıracak.

Unutmayalım ki düşman burjuva sınıfı oldukça tecrübeli. Elinde her türlü olanağı bulunan burjuvazi, tüm sosyalist ülkelere ve bütün dünya işçi sınıfına, dünya devrimci hareketlerine var gücüyle saldırmaktadır.

Bu saldırılarda burjuvazinin kullandığı araçların başında uluslararası haberleşmeyi tekelinde bulunduran Associated Press (AP), United Press International, Agence France Presse ve Reuter gibi dört büyük haber ajansı geliyor. Bu haber ajansları dünyada olan olayları saptırarak her tarafa giden haberleri kendi istedikleri biçime sokuyorlar. Dünya işçi sınıfı arasında milliyetçiliği, şövenizm duygularını yaymaya, işçi sınıfının bilinçlenmesini engellemeye çalışıyorlar.

Araştırmalar Amerikan emperyalizminin güçlü silahlarından biri olan AP ajansının, dünya nüfusunun üçte birine ulaşan haberlerinin altında imzasının bulunduğunu göstermektedir. Bu ajans, örneğin Türkiye'nin bir bölgesinde olan bir olayı saptırarak, tekrar Türkiye'ye aktarmaktadır. Tabii buna TRT'nin de katkılarını unutmayalım.

Merkezi bir şekilde örgütlenmiş ordusu, mahkemeleri, gazeteleri, haber ajansları olan Türkiye burjuvazisinin arkasında bir de emperyalizmin gücü var. Böyle bir güç ancak ve ancak komünist ideolojiyle silahlanmış, merkeziyetçi ve çelik disiplinli bir örgüt yapısına sahip olan komünist partisi öncülüğünde yıkılabilir.

Bunu burjuvazi de çok iyi biliyor. Onun için de azgınca saldırıyor. Bu yalanlara, saldırılara, Kongre kararları doğrultusunda, açıklığa, dürüstlüğe dayalı bir komünist siyaset temelinde yığınlarla kaynaşarak ve emperyalizmin zayıf halkası Türkiye'yi emperyalist zincirden kopararak yanıt vereceğiz.

Selim Doğan, Norveç

Resmi partinin Münih örgütünde durum

Resmi partinin Münih örgütünde de içler acısı bir durum vardır. Aralarında değil komünist, demokrat denecek kişiler bile kalmamıştır. Moral düzeyi öyle düşmüştür ki, Münih'teki resmilerden Sol Birlik'liler ve DKP'liler dahil herkes kaçmaktadır.

Örgütün yönetiminde partililiği, partiye bağlılığı kuşkulu kişiler vardır. Bu durum Almanya sorumlusuna iletilince, iletenler partiden de, dernekten de dışlanmışlardır. Dışlanırlarken de, bu yoldaşların *İşçinin Sesi*'yle hiçbir ilgileri olmadığı halde, bazılarına "herkes *İşçinin Sesi*'ne gitse, ama herkes gitse biz yalnızca 3 kişi kalsak parti yine biziz çünkü Sovyetler bizi tanıyor" denmiştir. Proletarya enternasyonalizminin menşevik anlayışı, yani Sovyet dalkavukluğu bundan daha iyi dile getirilemezdi.

Bu yoldaşlar dışlandıktan sonra derneğin çıkardığı en önemli bildiri, Ramazan imsakiyesi olmuştur. Bunu gazete basmıştık. İmsakiyeyi çıkaran yöneticiler, bu yoldaşlar gittiği için daha rahat çalıştıklarını da duyurmuşlardır. Öte yandan son yıllarda imsakiye temelinde örgütlenmenin doğal sonucu olsa gerek, Münih örgütü resmi 65. yıl toplantısına da ancak 6 sakallı MSP'li götürebilmiş!

Örgütlenme anlayışı her açıdan karışık durumdadır. FİDEF Temsilciler Kurulu toplanır ve buna Münih'ten de katılanlar olur ama bundan Münih'teki dernek yönetim kurulunun haberi olmaz. Örgüt yerine göre parti, dernek, sendika vb. dir ve hepsi birbirine geçmiş, aradaki sınır yok olmuş durumdadır.

Şu anda Münih'te partililer, partiden dışlanmış ve üyelik durumları belli olmayan yoldaşlardan daha az sayıdadır. Öte yandan, "partililer" arasında önde gelen birisinin, Belçika'daki BTİB'e saldırıyı düzenleyenlerin başında olduğu sanılmakta dır.

Pasaportların değiştirilmesine hayır

Bilindiği gibi TC pasaportları değiştirilmektedir. Küçük ve çok az sayfalı yani bir iki gezide bitecek olan yeni pasaportlar için hem çok yüksek fiyat istenmekte ve böylece yeni bir soygun kaynağı yaratılmaktadır, hem de sık sık yeni pasaport almak zorunda kalınacağı için sürekli bir denetim mekanizması kurulmaktadır. Bu durum yalnızca Türkiyeli işçileri değil yurt dışına çıkarken çoğu Türkiye pasaportu almak zorunda kalan Kıbrıslı Türk işçilerini de yakından ilgilendirmekte, çok kızdırmaktadır.

Bunlarla bağlı olarak Londra İşçi Birliği (LİB) pasaportların değiştirilmesine karşı bir kampanya başlatmış ve ilk adımda bir bildiri çıkarmıştır. Bildiride şöyle deniyor:

"İşçi Arkadaş,

"Yurt dışında çalışan işçileri bir döviz makinası olarak gören Türkiye burjuvazisi, biz işçilerin ekmeğinden bir pay daha gaspetmek için yeni bir yöntem bulmuştur. Çok basit işlemler için yüksek fiyatlar talep eden konsolosluk, bu kez de, pasaportları değiştirme bahanesiyle Türkiyeli-Kıbrıslı işçileri açıkça soymakta, üzerimizdeki anti-demokratik baskı ve kontrolu iyice arttırmayı amaçlamaktadır.

"Eski pasaportları yenileriyle değiştirmek için bizden istedikleri ücret 42 pounddur. Bu miktar yalnızca pasaport ücretidir, pasaport üzerinde yapılan işlemlere karşılık alınan paralar bunun dışındadır. Bu yeni uygulamayla biz işçiler, bir taraftan soyulmaktayız bir taraftan da üzerimizdeki konsolosluk baskısını iyice arttıran bir fişleme hayata geçirilmektedir."

Daha sonra "Türkiye işçi sınıfına memlekette uyguladıkları anti-demokratik baskı yöntemleri yurt dışında da uygulamaya koyulmakta, üzerimizdeki sömürü kat kat arttırılmak istenmektedir" denen bildiri, Türkiyeli-Kıbrıslı işçileri birlikte mücadeleye çağırarak son bulmaktadır.

Alanları zaptedelim

TKP (İşçinin Sesi 5(1). kongre kararlarını coşkuyla karşılıyoruz. Kongrenin, özellikle partiye yeni katılmış bizim gibi yoldaşlar için bir güven ve azim kaynağı olduğunu söylemek gerekir. Şimdi daha da inançlıyız, çalışmalarımızı bu inanç çerçevesinde yürütüyoruz ve daha hızlı ilerliyoruz.

Artık yığınları burjuva ideolojisinin köleliğinden kurtaracak, Türkiye'nin koşullarını Marksizm-Leninizm prizmasından geçirip kongre kararlarına yansıtmış bir partiye sahibiz. Gün artık yığınların arasına dalıp onları örgütlemek günüdür. Gün grevlerde, alanlarda buluşma günüdür. O alanları burjuvaziye bırakmayalım. Nice mutlu zafer günlerine!

Karadeniz

Yararlı gözlemler

Bu size ilk mektubum. Frankfurt'ta yoldaşlarla pazar yerinde yaptıkları bir gazete satışı sırasında tanıştım. Her gün yeni şeyler öğreniyoruz. Yoldaşların fikirleri, Türkiye'deki mücadele yolu bana çok doğru geldi. Şimdi birlikte çalışıyoruz.

Size Türkiye'de başımdan geçen iki olayı anlatmak istiyorum. Birinci olay polisin halktan ne kadar korktuğunu, ikinci olaysa halkın değer yargılarının ne kadar değiştiğini gösteriyor.

Ben aslen Kırşehirliyim. Bu yıl izne gittiğimde üstümde kimlik olmadığı için polis beni içeri aldı. Bir gün içeride tuttular. Beni aradıkları birisi zannetmişler. Sorgu sırasında copla dövdüler. Kimlik kartım gelince Almanya'dan olduğumu öğrendiler. Benden viski istediler, vermeyince yine copladılar. Akrabalardan viski getirtip verdim de kurtuldum. Copladılar falan ama coplarkenki tutumları, konuşmaları hep kendi korkularını yansıtıyordu. Büyük bir korku içindeler. Halk ayaklanırsa diye korkuyla kışkırtıcı sandıklarına saldırıyorlar.

İkinci olay ise şöyle: Kırşehir'de Saray Sineması'nda Hakkı Bulut'un konserine gitmiştik. Hakkı Bulut 7 yıl önceki konserinde söylediği bir şarkının içinde "nasıl isyan etmesin ezilince insanlar" demişti. O zaman dinleyiciler "komünist" diye onu sahneden kovdular. Bu sefer sanatçı şarkıyı şöyle değiştirip söyledi: "Nasıl isyan etmesin sevince insanlar." Ama bu sefer de dinleyiciler ayağa fırladılar ve şarkıyı yanlış okuma dediler. Hakkı Bulut aslı gibi okuyamam deyince, salon boşalmaya başladı. Konser durdu. Halkın yargılarının ne kadar değiştiğine şahit oldum

Türkiye'de halk gerçekten uyanıyor. Onlara önder lazım. Fedakarca çalışmak lazım. Bana göre bu görev *İşçinin Sesi*'ne düşüyor. Olaylara en doğru bakan örgüt olarak *İşçinin Sesi*'ni görüyorum.

Haydi mücadele alanlarında, grevlerde, yürüyüşlerde buluşalım.

Murat Yener, Frankfurt

Paşa Güven serbest bırakıldı

Dev-Sol'un önde gelenlerinden Paşa Güven ekim ayında İtalya'da tutuklanmıştı ve Türkiye, Paşa Güven'in iadesi için hemen harekete geçmişti. Bunun üzerine devrimci güçler de harekete geçtiler ve "Paşa Güven'i teslim etmeyeceğiz" dediler.

Avrupa çapında bir dizi protesto eylemleri başlatıldı.

Almanya'da, Fransa'da, İngiltere'de ve Hollada'da yürüyüşler düzenlendi, bildiriler basılıp dağıtıldı. Bu ülkelerin İtalyan konsoloslukları önünde çeşitli eylemler yapıldı. Paris'te İtalyan konsolosuyla görüşüldü. Avrupa çapında, İtalya'nın Paşa Güven'i Türkiye'ye iadesi konusu yaygın bir biçimde protesto edildi. Bu eylemlerin yankısına Avrupa'nın en ucundan, İrlanda'dan bile yanıt geldi, İrlanda'dan da protesto sesleri yükseldi. Bu bir dizi eylemin sonucunda, İtalyan hükümetinin Paşa Güven'i Türkiye'ye vermesi engellendi. Paşa Güven serbest bırakıldı.

Türkiye'nin Paşa Güven'in iadesi için yaptığı diplomatik ve hukuki girişimler böylece boşa çıkartılmış oldu.

Paşa Güven'in İtalya'da tutuklanışının ardından gelişen olaylar, özellikle iki olumlu sonuç doğurdu. Bir kez Türkiye'nin hevesi kursağında kaldı, ikincisi devrimci örgütlerin kararlı tutumu, koordineli eylemleri sonuca ulaştı. Böylece hem anti-demokratik bir uygulama engellenmiş, hem de başarılı bir eylem birliği örneği verilmiş oldu.

Türkiye Komünist Partisi *(İşçinin Sesi)*
Merkez Komitesi

Devrimci örgütler! Çatışmalar derhal durdurulmalıdır!

Aralık ayının son haftalarında Fransa'da kötü olaylar oldu. Türkiyeli devrimci örgütler arasında çatışma çıktı ve devrimciler can verdi. Can verenler arasında PKK'dan, Dev-Yol'dan ve başka örgütlerden devrimciler vardır. Ne yazık!

Devrimci savaşımın başarısı uğruna devrimciler her türlü özveriyi gösterirler, gerekirse canlarını da verirler. Ama son olaylarda bu hiç de gerekmemiştir ve bunca devrimcinin can vermesi, devrimci savaşımın başarısına en ufak hizmet etmemiştir. Tam tersine baştan beri bu olaylar devrimci savaşımın başarısına gölge düşürmekte, yalnızca ve yalnızca Türkiye ve Avrupa burjuvazinin çıkarlarına uygun düşmektedir.

Hatta belki uygun düşmenin de ötesinde, uygun düşürülmektedir. Son sıralarda Paris'te MİT'le bağlı olduğu bilinen bazı karanlık kişilerin olaylar sırasında ortalıkta görüldüğü söylenmektedir. Paris'teki olayların tırmanışı içinde bunların kışkırtıcı bir rolü olduğu güçlü bir olasılıktır. Düşmana daha fazla yarar sağlamamak, daha fazla fırsat tanımamak, bu olayları derhal durdurmak devrimci bir zorunluluktur.

Genel olarak devrimin gerekliliğinde anlaşmakla birlikte, devrimci örgütlerin birçok önemli görüş ayrılıkları vardır. Yanlışların büyük risk taşıdığı *devrim anında*, yanlış görüşler eylemi etkilediği ve pratik olarak karşı devrime hizmet ettiği ölçüde, eleştiri silahının yerini silahlı eleştiri alabilir. Ancak dikkat edelim, bu da doğru olanın, doğruluğunu pratikte de kanıtlayanın hakkıdır. Devrim anında silahlı eleştiriyi yanlış kullanmanın kendisi karşı devrimciliktir.

Bu denli kritik bir sorunu, devrim anına ulaşmamız için *bütün* devrimci örgütlerin daha çok somun ekmek yemesi gerekirken, pratik olarak gündeme getirmek büyük bir sorumsuzluk ve derin bir yanlıştır. Önümüzde, farklı görüşlerin, hangisinin yanlış olduğunu, ideolojik savaşımla, pratiğin deneyiminden ders çıkararak ve yığınların sağduyusuna da dayanarak sergilemek için bol zaman var. PKK, yalnızca düşmana değil düşman olmayana da yönelen aşırı güvensizliğiyle kendini sıkıştırdığı köşeden bu olaylar dizisinin başlamasına neden olarak büyük bir yanlış yaptı. Umarız bu son olayları pratiğin acı bir dersi olarak değerlendirir ve yanlışını en baştan başlayarak düzeltir. Öte yandan çatışmada taraf olan öteki örgütler de bir başka devrimci örgüte kızgınlıkla değil Türkiye ve Avrupa burjuvazisi karşısında bulunduğumuzu unutmadan, bunun sorumluluğuyla davranmalıdırlar.

Devrimci örgütlere sesleniyoruz. Bu çatışmalara derhal son vermek, burjuvaziye daha fazla yarar sağlamamak, MİT'e daha fazla fırsat vermemek, devrimci bir zorunluluktur. Görüşerek, konuşarak bu karara bağlanmalıdır. Devrimci hareketimiz bu olgunluğu göstermelidir.

TKP — İşçinin Sesi Merkez Komitesi

Ramazan Avcı'yı faşistler öldürdü

Hamburg'da Alman faşistleri, 21 Aralık gecesi Ramazan Avcı adlı bir işçi gence saldırarak ağır yaraladılar. Bu genç arkadaş birkaç gün sonra öldü. Bu konuda hem Hamburg kenti yöneticileri, hem de Alman demokratik kamuoyu sert tepki gösterdi. Yeşiller bir basın toplantısı düzenlediler.

Toplantıda HTİB temsilcisi de bir konuşma yaparak, faşistlere faşist demekten çekinen mantığın anlaşılır birşey olmadığını, Ramazan Avcı olayının bir cezai olay haline getirilmemesi gerektiğini, hem Alman hem de Türk faşistlerine karşı etkin ve aktif yığınsal savaşım verilmesi gerektiğini söyledi. Alman ve Türk faşistlerine karşı Türkiyeli devrimcilerin, Alman ilericilerinin eskiden olduğu gibi bugün de aktif savaşım vermeleri gerektiğini vurguladı. Yabancı işçi düşmanlığına karşı basın toplantıları, demeçler yetmez dedi.

Ramazan Avcı'nın cenazesi, yapılan kısa bir törenden sonra Türkiye'ye gönderildi. Konsolosluğun ve dini örgütlerin bu olaya tepkiyi örgütlemeye çalıştığı açıkça gözlenirken, R. Avcı'nın ağabeyi cenaze töreninde yaptığı konuşmada hem Alman devletinin, hem de Türk devletinin bu tür olaylarda sorumluluk taşıdığını dile getiren sözler söyledi.

Bu olaya ilişkin olarak, yıllardır tozlu raflarda sırasını bekleyen sosyal demokrat Hakkı Keskin'in bölücülüğe soyunduğunu, ona hem HİDF'in, hem de HİDEF'in arka çıktığını, bu örgütlerin anti-faşist protesto eylemini (ki 11 Ocak'ta yapılması planlandı) konsolosluk ile camilerin öncülüğüne sokma konusunda çabaları olduğunu eklemek gerekir. *Eşek'ler* de onlara yardımcı oluyorlar.

Biz *İşçinin Sesi* sempatizanları olarak sessiz kalmayacağız. Yürüyüşün gerçek bir anti-faşist gösteri olması için çalışacağız.

Devrimciler, haydi anti-faşist savaşıma!

Hamburg İşçinin Sesi
Sempatizanları

Neden siyasal çalışmayı

Yürükoğlu yoldaşımız ta 1984 sonunda, "proletaryayı fabrika fabrika örgütleyerek düşmanı kahretmek görevimizdir", "yeni dönem fabrikalarda hazırlanıyor" diye yazmıştı.

Haydi atağa! Her fabrikadan makina sesinden önce *İşçinin Sesi* duyulmalıdır! Gençlerin, emekçi kadınların, gecekondu semtlerinin sesi *İşçinin Sesi*'yle yükselmelidir!

Merkez Komitemiz siyasal çalışmayı yükseltme kampanyası açtı. Kampanyanın ana hedefinin, "gazete temelinde örgütlenme anlayışını ve örgütlenmeyi *geliştirmek*" olduğunu açıkladı.

Dikkat edilirse, gazete temelinde örgütlenme anlayışını "edinmek ve örgütlenmeye başlamak" denmiyor. "Geliştirmek"ten söz ediliyor. Gerçekten de biz, gazete temelinde örgütlenme anlayışına ve deneyimine çoktan sahip bir örgütüz. Peki öyleyse böyle bir çağrı, bu vurguyu taşıyan bir kampanya neden?

Birbiriyle bağlı iki etken sayılabilir. Biri ülkenin, ötekisi örgütün durumudur.

Türkiye ortamı yeni bir dönemecin eşiğindedir. Türkiye'nin doğru, savaşkan ve güçlü bir komünist partisine olan gereksinimi daha da artacaktır. Bizim için bu gereksinimi karşılamanın başlıca yolu ise gazete temelinde örgütlenmeyi yoğunlaştırmaktan başka birşey değildir. Bu nedenle böyle bir vurgu taşıyan bir kampanya başlatılmıştır.

Örgütün durumuna gelince. Örgüt yaşayan ve yaşamın çok yönlülüğü içinde, yürümesi kararlaştırılmış olan ve yürüdüğü yoldan şu ya da bu tarafa doğru, şu ya da bu ölçüde kayabilen bir varlıktır. Böyle kaymalar olduğunda bunu düzeltmek parti yönetiminin varoluş nedenleri arasındadır. Yerel çalışmayla devrimci siyaset arasındaki bağ konusunda yaşadığımız deneyim bu söylenenlere canlı bir örnektir. Yürükoğlu yoldaşımızın 294. sayıdaki yazısında çok güzel açıkladığı gibi, örgüt geneliyle yeni yetenekler kazanıp ilerlerken, öte yanda gazete temelinde örgütlenmede göreceli bir geri kayış olmuştur. Bu kampanya bunu da düzeltmeye yöneliktir.

Bir, ülke ortamının yeni bir dönemecin eşiğinde olması, ikincisi, örgüt geneliyle ileriye giderken bu ilerlemenin aynı zamanda bazı zayıf yanları da beraberinde getirmesi — bu iki etkeni birlikte düşününce neden sorunun bir kampanya ile çözülmek istendiği anlaşılabilir. Hem eksik kalmış yanlarımızı tamamlayacağız, hem de bunların üzerine yeni dönemin gereğine uygun eklemeler yapacağız. Bir taşla bu iki kuşu birden vurmak için, ancak "kampanya" gibi adlarla belirlenebilecek yoğun bir çaba, bir atak gereklidir. Örgütümüz atağa kalkmıştır.

Biz her adımda dünya işçi sınıfının, özellikle de Lenin'in önderliğinde savaşırken Rusya işçi sınıfının kazandığı deneyimden yararlanırız. Bu sayımızda da bunu yapmaya çalıştık, Çekal'ı bu konuya ayırdık. Ancak, gazete temelinde örgütlenme deyince, unutmamamız, mutlaka yararlanmamız gereken birşey daha var: Bu da, ta en baştan Bolşevik anlayıştan esinlenmiş ve elde ettiği büyük başarıyla o anlayışın doğruluğunu bir kez daha kanıtlamış olan kendi deneyimimizdir.

1979-1980: Örgüt fışkırıyor

İşçinin Sesi'nin 96., özellikle de 100. sayısından sonraki sayılarına şöyle bir bakın. Petrol arama çalışmaları sırasında sondaj başarılı olunca nasıl petrol fışkırmaya başlarsa, *İşçinin Sesi*'nin sayfalarında da buna benzer bir durum yansıyor. Örgüt fışkırıyor. Parti örgütleri, işçi muhabir gurupları, işçi muhabirleri...

Bu, gazete sayfalarına doğrudan yansıyanı. Bir de doğrudan yansımayanı var. O zamanlar biz, aynen Lenin'in olması gerektiğini söylediği gibi, yağan mektupların yalnızca bir kısmını basardık. Öteki kısım *İşçinin Sesi* çalışanları için bilgi oluşturur, gazete sayfalarında dolaylı yansırdı. Elimizde bir sandık basılmamış ama zamanında çok büyük yarar sağlamış mektup var. Bolşevik örgütlenme anlayışının, *şimdilik* kamuya açık olmayan bir abidesi gibi duruyor!

Tablo I'de Haziran 1979 ile 1980 sonu arasında gelmiş mektupların dökümünü verdik. Bu mektupların önemli bir bölümünün çoğunlukla üçer kişiden oluşan işçi muhabir guruplarından geldiğini akılda tutarsak, görürüz ki gazete temelinde oluşmuş örgütlenme ağı Tablo I'deki sayıların anlattığının da ötesindedir. Tablo II'de o tarihlerde İMG'lerin, yalnızca gazetede yayınlanmış listelerini veriyoruz. Ayrıca 1979'da gazetemizde yayınlanmış olan "İşçi muhabirler görev başına" başlıklı çağrıyı birkaç cümlesini değiştirerek basıyoruz.

Bütün veriler 1979-1980'de son derece başarılı bir "gazete temelinde örgütlenme" süreci yaşadığımızı gösteriyor. Gazetenin çevresinde dantel gibi bir örgütlenme ağı doğmuş ve 1979'dan 1980'e de hızla gelişmiş. 1980'de gelen mektupların sayısı arttığı gibi, yayınlanan-yayınlanmayan mektuplar oranında da olması gerekene doğru bir gelişme olmuştur. 1979'da bu oran aşağı yukarı yarı yarıya iken 1980'de yayınlanan mektuplar, aşağı yukarı üçte bir kadardır.

1979-1980'deki sürecin eksiği de görülüyor: İstanbul. İMG'lerin yerlerine bakarsak, İstanbul'un çok geride kaldığını görüyoruz. O tarihlerde İstanbul'da örgütlenme, bazıları düpedüz karanlık, çeşitli yollardan engellenmiştir. Bu engellemeyi tam aşarken de darbe gelmiştir. Dikkat edilirse darbeden sonraki gazetelerde İstanbul sayfaları vardır. Ama geç kalmıştır. Bu kez öyle olmayacak.

1979-1980'de yaşadığımız cıvıl cıvıl örgütlenme sürecinde menşevikler ilk başta bizim önceden ilişki kurup komplo sonucu böyle bir örgütlenmeyi fışkırttığımızı sandılar. Ama baktılar ki, bu, komplo da olsa çok başarılı, oturup herşeyi kendimizin yazdığını ileri sürdüler. Gazete temelinde örgütlenmenin sihirini bir türlü anlayamadılar. Anlayamamakta da haklıydılar.

Her gazetenin kendine göre dar ya da geniş, zayıf ya da güçlü bir örgütlenme ağı olur. Yazıların yazılması, gazetenin basılması ve dağıtılması bunu mutlaka doğurur. Ama gazete temelinde örgütlenme derken ne Bolşevikler, ne de biz bolşevikler yalnızca bu kadarını kastetmiyoruz.

Gazete toplumun içine dalacak. Somut, canlı bilgi alacak. Bu bilgileri doğru yansıtan canlı bir organ olarak, bir gereksinimi giderecek, aranacak, sevilecek ve geniş olarak dağıtılacak. Bilgi ve dağıtım ağı sürekli genişleyecek, daha örgütlü ilişkilere geçecek ve gazete temelinde örgütlenme dediğimiz olgu gerçekleşecek.

1979-1980'de bizim yaşadığımız, menşeviklerin de anlayamadığı böyle bir süreçti. O tarihlerde *Atılım*'ın bir sayısını ötekinden ayırdetmek bile zordu. *Atılım,* örgütlenmeyi gazete temelinde dizginlemeyi "başarıyla" görüyordu.

Bu söylenenlerden birşey kendiliğinden açığa çıkıyor: Gazetenin niteliğiyle gazete temelinde örgütlenmenin başarısı arasındaki kopmaz bağ. *İşçinin sesi,* devrimci durum koşullarında devrimci gereksinimleri doğru anlayıp, doğru karşılayabildiği, gerçekten işçinin sesi olabildiği için başarılı bir örgütlenme de fışkırtabildi.

Darbe sonrası durum

Bu başarı, hızını alamayıp faşist darbe sonrasında da bir süre sürdü. Ama faşizm koşullarında gerilemesi doğaldı ve geriledi. Yine de dalga çekildiğinde ardında kalıcı bir örgütlenme ve kan dolaşımı bıraktı. Bu mekanizma hiç durmadan tıkır tıkır işledi (1979-1980 ile 1981-1985 dönemi mektuplarını karşılaştıran Tablo III bunu çok güzel

TABLO I
Haziran 1979-1980 sonu
Gelen Mektuplar

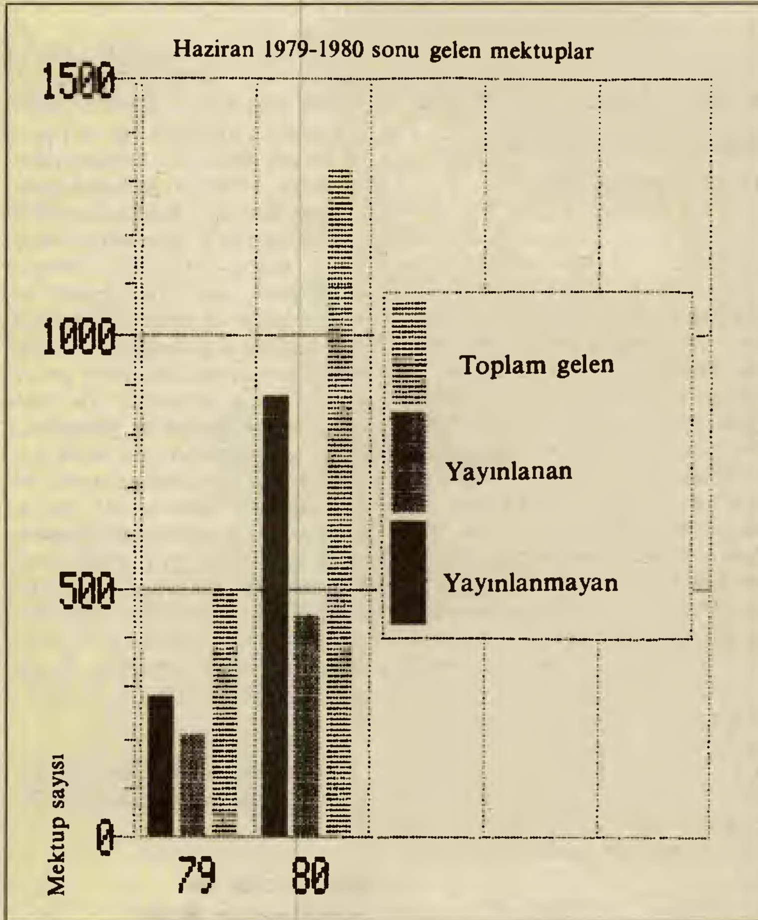
		1979*	1980	Toplam
Yayınlananlar	Türkiye	205	419	624
	Avrupa	11	28	39
	Toplam	216	447	663
Yayınlanmayanlar	Türkiye	262	688	950
	Avrupa	29	198	227
	Toplam	291	886	1177
Toplam gelen	Türkiye	467	1107	1574
	Avrupa	40	226	266
	Toplam	507	1333	1840

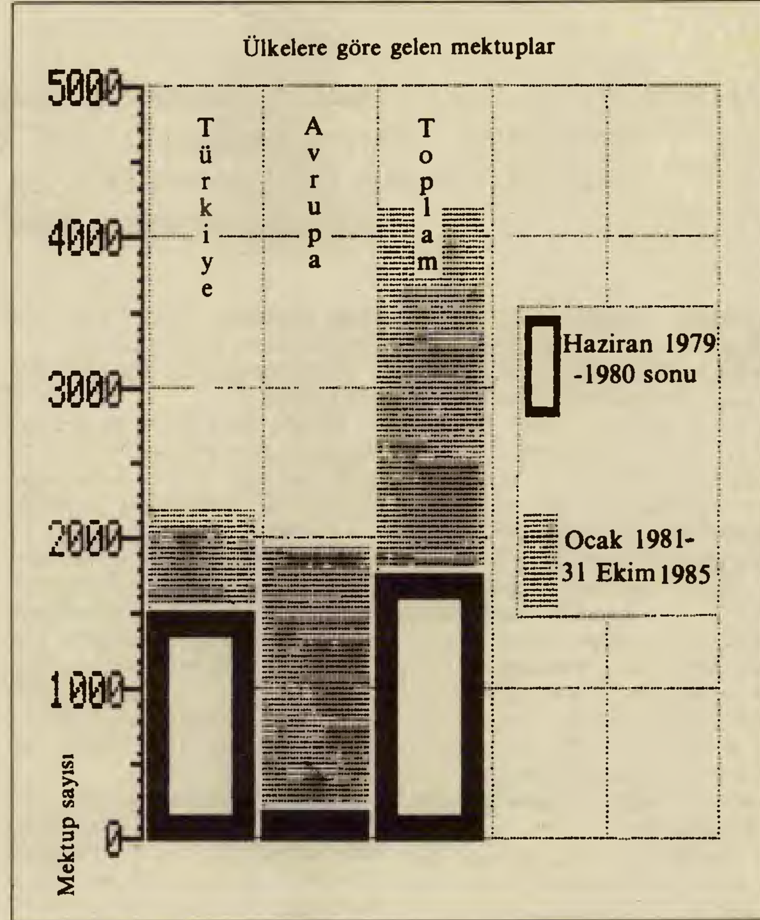
*1 Haziran'dan yıl sonuna kadar.

TABLO II
Haziran 1979-Eylül 1980
Muhabir Gurupları

İşçi MG	Gençlik MG	Kadın MG	Köylü MG
Bolşevik — İzmir	*Kızıl Genç* — İzmir	*Gülveren* — Ankara	*Tırpan* — Salihli
Toprak — Turgutlu	*Genç Muhabirler Gurubu* — İzmir	*Leninci Kadınlar* — Manisa	*Köylü* — Turgutlu
Keskin Orak — İzmir	*Kızıl Işık* — İzmir	*Leninci Kadınlar* — İzmir	*İ.S. Köylü M.G.* — Turgutlu
Kızıl Bahçe — Ankara	*Genç Partizan* — Ankara	*Kıvılcım* — Ankara	
Kızıl Güneş — Ankara	*Kızıl Filizler* — Ankara	*Konya Yıldızı* — Konya	
Kızıl Taşlar — Ankara	*Kızıl Bayrak* — Ankara	*Şafak* — Mersin	
İmalat-ı Harbiye — Ankara	*Kızıl Yıldız* — Ankara	*Bolşevik Kadınlar* — Turgutlu	
Tave Sur — Ankara	*Savaş Bayrağı* — Ankara	*Komünist Kadınlar* — Turgutlu	
Kavga Arkadaşları — Ankara	*Kızıl Bahçe* — Ankara	*Leninci Kadınlar* — Ankara	
Kapıan — Samsun	*Kıvılcım* — Ankara		
Maden — Ankara	*Kızıldoğan* — Ankara		
Birlik — Salihli	*Devrim Ezgisi* — Ankara		
Kızıl Ulak — İzmir	*Devrim Dalgası* — Ankara		
Fırın İşçisi — Turgutlu	*Genç Militanlar* — Zonguldak		
Kızıl Pençe — İzmir	*Ortaöğretim* — Turgutlu		
Devrim Kervanı — Samandağ			
Ozan Özcü — İzmir			
Günlük Haber — Manisa			
Cezaevi Dayanışma — Turgutlu			
Kule — Manisa			
Kızıl Lale — Mersin			
Kızılırmak — İstanbul			
Kızıl Hukuk — Turgutlu			
Kızıl Kalem — Samandağ			
Mahalle — Ankara			
Kızıl Mokine — Samandağ			
Vuran Eller — Ankara			
Kıvılcım — Ankara			
Leninci Birlik Komünü			
Kömür — Zonguldak			
Kızıl Çelik — Orhangazi			
Düsseldorf — Almanya			
Kızılordu — Mannheim			
Savaşım — İstanbul			

yükseltme kampanyası

kanıtlıyor) ve kendi işleyişiyle, elverişsiz koşullara rağmen güç topladı. Ve ne zaman ki Türkiye ortamında bir kıpırdanma başladı, bu mekanizme da hemen çabalarını yoğunlaştırdı. 1982 sonunda örgüt seferberliği başlatıldı.

İşçinin Sesi'nin 3 Ocak 1983 tarihli 221-222. sayısında Yürükoğlu yoldaşımız şöyle yazmış:

"*Örgütlenme seferberliğinin* başarısı büyük ölçüde yöreler arası bilgi alışverişine bağlıdır. Bu sorunu nasıl çözdük, şu güçlük için ne önlemler düşündük, uygulamada ne gibi güçlükler ya da zaaflar çıkıyor ve bunlara karşı ne düşünüyoruz? Bunlar ve bunlar gibi çok çeşitli deneyimler ancak merkez organımız üzerinden geçerek tüm partinin malı olabilir. Ancak böylece, güzel ve başarılı örnekler genelleşebilir, bir bölgedeki yanlış, öteki bölgeleri uyarabilir, bir bölgedeki yaratıcı bir çözüm öteki bölgelere örnek olabilir. Partinin kollektif deneyimi böyle gelişir.

"Bu nedenle merkez organa genel olarak haber, yazı, yoldaş mektuplarını arttırmalıyız. Teorik yazıdan çok, işçi-parti yaşantısından haber — kısa yazı. Belgilerin, keskin, süslü cümlelerin giderek yok olduğu yalın, temiz, hedefe uzatmadan vuran örgütçü yazışmaları!

"Merkez organa yollanan mektupları en az 20-30 katı arttırmalıyız. Bunlar ille basılmak için de olmayabilir. Editörle, yazı kuruluyla mektuplaşın. Düşündüklerinizi, önerilerinizi, çevredeki işçilerin dertlerini, yaşam koşullarını anlatın. Anlattıklarınızın hepsi gazetenin satırlarına sızar. Gazetemiz daha da başarılı bir gazete olur.

"Partimizin, anayasa oylamasından sonra devrimci çalışma açısından yeni bir dönem açılacağı yolundaki saptaması *son hızla* doğrulanıyor. *Yanıtını* da *son hızla* yapıştırmak gerekiyor: *Son hızla örgütlenmek!*"

Gerçekte faşizmin çözülme sürecini sezmişiz ve hemen harekete geçmişiz. Gazete temelinde örgütlenmeyi yeniden hızlandırmaya, İMG'leri yeniden öne çıkarmaya çalışmışız. Ve bunda, koşullar elverdiği ölçüde başarılı da olmuşuz. 1983'de gazeteye gelen mektuplarda 1982'ye göre %20 artış vardır. Ayrıca İMG örgütlenmesinde de belli bir canlanma olmuştur.

Ancak 1983 ölçüleri şimdi yeterli ve de geçerli olmaktan çok uzaktır. Artık bugünün de değil, eşiğinde olduğumuz dönemecin ötesinin gereklerini ölçü almak zorundayız. Ve artık bu açıdan çok elverişli bir konumdayız.

Bugün hepsinden başka

1979'da gazete temelinde örgütlenmeye başladık. Şimdi gazete bütün bir partinin merkez organıdır. Uzun ve çok önemli bir yol katedilmiştir. Bu yol boyunca, Tablo VI'den görüldüğü gibi, gazetede basılan yazıların %71'i yazı kurulu dışındandır. Öte yandan, 1979'dan beri *İşçinin Sesi*'yle emekçi yığınları birbirine bağlayan, döneme göre dar ya da geniş ama sürekli, hiç kopmayan bir kan dolaşımı olmuştur. Tablo III'den görüldüğü gibi 1981-1985 arasında gelen mektuplarda 1979-1980'e göre düşüş vardır ama kopuş yoktur.

Artık farklı, bambaşka bir düzeydeyiz. Gazete temelinde örgütlenmiş, en ağır koşullarda bile gazete-yığınlar-örgütlenme arasındaki bağı koparmamış, kongresini yapmış, yolunu aydınlatmış, örgütünü savaşa hazırlamış bir parti olarak 1979'dan çok daha ilerideyiz. Tek eksiğimiz devrimci durum, o da ufukta görünüyor!

5. Kongre'nin de belirttiği gibi, "Türkiye'nin de, partimizin de vardığı yeni aşamanın, hem de birbiriyle uyumlaşarak partiye gösterdiği tek hedef vardır: *Yığınları kazanmak"*.

Biz bolşevikler bu hedefe, gazete temelinde örgütlenmeye yeni bir hız ve ivme kazandırmaktan başka hangi yoldan yürüyebiliriz ki? 1979'da başlattığımız süreç, araya faşizm girmeseydi, fabrikaları, semtleri gazete çevresinde örgütlemeye doğru gidiyordu. Şimdi faşizm aradan çekildiği gibi ufukta yine devrimci durum gözüküyor. Üstelik şimdi gazete silahını ustalıkla kullanacak sağlam bir örgütümüz var. Yarım kalmış işimizi bu kez çok daha büyük ve kalıcı bir başarıyla tamamlayacağız!

Yürükoğlu yoldaşımız ta 1984 sonunda, "proletaryayı fabrika fabrika örgütleyerek düşmanı kahretmek görevimizdir", "yeni dönem fabrikalarda hazırlanıyor" diye yazmıştı. (*İşçinin Sesi*, 29 Ekim 1984, sayı 270)

Haydi atağa! Her fabrikadan makina sesinden önce *İşçinin Sesi* duyulmalıdır! Gençlerin, emekçi kadınların, gecekondu semtlerinin sesi *İşçinin Sesi*'yle yükselmelidir!

İşçinin Sesi

TABLO III
1979 ve 1981-1985
Gelen Mektuplar

	Haziran 1979-1980 sonu	Ocak 1981-31 Ekim 1985	Toplam
Türkiye	1574	669	2243
Avrupa	266	1743	2009
Toplam	1840	2412	4252

TABLO IV
1 Haziran 1979-31 Ekim 1985
***İşçinin Sesi*'nde Basılan Yazılar**

	Sayı	Yüzde
Yazı kurulu içinden	769	29
Yazı kurulu dışından	1885	71
Toplam	2654	100

1979'da *İşçinin Sesi*'nin 115. sayısında yayınlanan "İşçi Muhabirler Görev Başına" adlı duyuruyu birkaç cümle değişikliğiyle yeniden basıyoruz.

İşçi muhabirler görev başına

Gazetemiz, yalnızca ülke çapında değil, her işyerinde, her mahallede, her somut günlük haksızlığa karşı da bir yumruk olmalıdır. Yerel, işyeri düzeyindeki deneylerden çıkan dersleri tüm harekete daha iyi ulaştırabilmelidir. Bunun için *İşçinin Sesi*'yle bilinçli okuyucuları arasındaki bağ, işçi muhabir örgütlenmesi biçiminde, görev temelinde güçlendirilmelidir:

1. Fabrikalarda, işyerlerinde işçi muhabir gurupları olarak örgütlenelim. Her guruba bir muhabir adı saptayıp, bu adı *İşçinin Sesi*'ne bildirelim.
2. *İşçinin Sesi* ve tüm yayınların satışından elde edilecek gelirle, bu işçi muhabir guruplarının güçlenmesi ve çevre fabrikalara, yörelere de yayılması doğrultusunda kullanılacak bir fon oluşturalım.
3. İşçi muhabir gurupları olarak, işyerinde, işkolunda, çevrede, hatta haber aldığımız kadarıyla köyümüzdeki somut yaşam koşulları hakkında bilgi toplayalım. Bu bilgileri, kendi gözlemlerimizi, işçi olaylarına ilişkin haberleri, yorumları, hiçbirine küçük ya da önemsiz demeden ve düzenli olarak *İşçinin Sesi*'ne gönderelim.
4. Gönderilen yazıların diline dikkat edelim. Bulanık, uzun, anlaşılmaz cümleler ya da boş "devrimci" edebiyat, amaçladığımız yararı sağlamaz. Lenin'in şu sözlerini unutmayalım:

"Allah aşkına daha az keskin olun. Meseleleri daha soğukkanlı bir biçimde çözümleyin. *Doğruyu* olabildiğince somut ve basit bir biçimde yineleyin. Bu ve yalnızca bu, kesin utkuyu güvence altına almanın yoludur." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.35, s.126)

5. İşçi muhabir gurupları olarak yoğun eğitim yapalım. Eğitim sırasında çıkan sorunları, eleştirileri, önerileri *İşçinin Sesi*'ne bildirelim.
6. Çevremizde işçi sınıfı ideolojisini yaymak için yoğun çalışalım. Ayrıca fabrikadaki tüm işçi arkadaşların ve çevre halkının duygularını dikkate alan, onları da katabilecek ve ilerletebilecek eylem önerileri düşünelim. Unutmayalım ki, halkımızın hoşnutsuzluğunu doğru dile getirebilecek devrimci eylemler bölgeyi, hatta ülkeyi bir anda sarabilir.

Burjuvaziye ve oportünizme karşı işçi sınıfımızın sesini daha da yükseltelim!

İşçinin Sesi

Türkiye'nin demokratik olmasını beklemeye gerek yok.

Daha güçlü TKP bugünden var

Emine Engin

Haydar Kutlu, *Yol ve Amaç*'ın Temmuz sayısında yayınlanan yazısıyla "Demokratik Türkiye, daha güçlü TKP" belgisinin yalnızca siyasal bir yanılgı değil, teorik düzeyde bir revizyon da içerdiğini ortaya koydu.

Bilindiği gibi resmi TKP yönetimi "Demokratik Türkiye, daha güçlü TKP" diye bir belgi atmıştı. Türkçede bunun tek bir anlamı olabilirdi: "TKP'nin daha güçlü olabilmesinin önkoşulu Türkiye'nin demokratik olmasıdır." Siyasette ise bunun anlamı demokrasi kavgasında öncülüğü burjuvaziye armağan etmekti.

Yürükoğlu yoldaşımız partinin 65. yıldönümü konuşmasında bu gerçeği dile getirdi. Bunun üzerine İngiltere'deki menşevikler çıkardıkları dergide şöyle yazdılar:

"Gelişmeler karşısında TKP'ye duyduğu nefret Yürükoğlu'nun gözünü o denli bürümüş ki, TKP'ye, onun 65. yılda başa aldığı 'Demokratik Türkiye, daha güçlü TKP' belgisine görülmedik bir politik körlükle saldırıyor: 'Türkiye kimin eliyle demokratik olacak? TKP olmayacağı belgisinden okunuyor. Türkiye burjuvazisinin eliyle demokratik olacak ve o ortamda da TKP daha güçlü olacak! (aynı yer)" (*Gerçeğin Sesi*, Ekim 1985, sayı 25, s.6)

Böylece İngiltere'deki menşevikler bu belginin, Türkçe dilbilgisi açısından bile ancak ve ancak Yürükoğlu yoldaşımızın dediği gibi anlaşılabileceği gerçeğini reddettiler. Dergilerinin bir önceki sayısında da aynı belgiyi "TKP ne kadar güçlü olursa demokrasi mücadelesi o kadar başarılı olacaktır" diye yorumluyorlardı. Gelgelelim böyle yaparak, asıl kendileri politik körlüğün hem de katmerlisini sergiliyorlardı.

Bu katmerlerden birincisi belgiye, Türkçe anlamında bile ters düşen zorlama bir yorum yakıştırmalarıydı. İkincisi ise, bu belginin tam da bizim anladığımız anlama geldiğini açıkça dile getiren Haydar Kutlu ile ters düşmeleriydi.

Haydar Kutlu'nun Temmuz 1985 tarihli *Yol ve Amaç*'ta "TKP ve demokrasi savaşı" başlıklı bir yazısı var. Bu yazıda belginin anlamı "gayet güzel" açıklanmış. Biz Kutlu'nun yazısının yalnızca bu belgiyi açıklayan yanlarına değineceğiz. Ancak Kutlu'nun yazısı geneliyle tüyler ürperticidir ve başka bir yazıda, başka yanlarıyla da ele alınmasında büyük yarar vardır.

Güçlenmenin yolu

Yazıda "güçlenmenin yolu" diye bir ara başlık var. Bu başlığın altındaki bölümde Kutlu, nasıl güçlenilebileceği üzerinde duruyor ve ünlü belgiye de değiniyor. Belginin anlamını en veciz olarak şu sözlerle anlatıyor:

"...Öznel faktörün olgunlaşması bugün *demokrasiyi kazanma* görevi ile sıkıca bağlı. Öznel faktörün olgunluğu devrim için gerekli." (*Yol ve Amaç*, Temmuz 1985, sayı 9, s.11)

Bu sözlerden şu yeterince net anlaşılıyor ki, devrim için öznel faktörün olgunlaşması, öznel faktörün olgunlaşması için de demokrasiyi kazanmak gerekli. Yani demokrasi bir devrim sorunu değildir, öznel faktörü devrime hazırlamanın bir önkoşuludur. Burjuvazi demokrasiyi getirecek, işçi sınıfı da demokrasi koşullarında güçlenip devrim yapacak!

Genel mantık budur ama bunu bu kadarla bırakmak, yapılan yanlışın, çarpıtmanın derinliğini tam verememek, hatta Kutlu'yu masum göstermek bile olur. Yazıda öyle teorik çarpıtmalar vardır ki mantığı bunlarla birlikte kavrayınca ihanetin derinliği çok daha iyi açığa çıkmaktadır.

"Demokrasiyi kazanma" konusuyla başlayalım. Kutlu'nun kastettiği "demokrasiyi kazanma" nedir?

Demokrasiyi kazanma

"... TKP MK 4. Plenumu 'demokrasiyi kazanma' hedefinden söz etti. ... Yani biz, sosyalizm hedefimizden, uzak hedeften adım adım soyutlama yolu ile güncel duruma gelmiş, bizi hedefe götürecek ara durakları belirlemiş oluyoruz. Amacımız elbette *demokrasiyi genişletmektir.* Temel amacımız ise *proleter demokrasisine* varmaktır. Ama bugün önümüzde atlanmaması gereken faşist diktatörlüğü yıkma ve *demokrasiyi kazanma* görevi var. Görev henüz demokrasiyi genişletme değil. ...

"Bizim dışımızda da demokrasiyi isteyen çeşitli güçler var. Biz istem ve görüşlerimizi onlara zorla dayatamayız. Kendi görüşlerimizden de vazgeçemeyiz. Ama toplumun *bugünkü demokrasi bilincinden* hareketle onu kendi düzeyimize yükseltmeye çalışırız.

"Ulusal demokrasi anlayışımız bugün ülkenin bulunduğu koşullarda *halkımızın özlediği* demokrasinin yanıtıdır. Programımızda yazılı istemler gerçekleşmeden böyle bir demokrasi gerçekleşmiş olmayacaktır. Ama *onun bir bölümünü* daha bugünden isteyenler var ise, onlarla birlikte elbette oluruz, onlara destek vermekten elbette kaçınmayız." (*agy*, s.17) (abç)

Yani resmiler, ulusal demokrasi programını bile rafa kaldırmışlardır! Aynı anda artık iki de değil üç programa sahiptirler! Biri parti programı — geri ama geriliğiyle bile ileri kaldığı için çoktandır rafta tozlanıyor. İkincisi ulusal demokrasi için "eylem" programı — bu uyuz program bile eylemlerinin içeriğiyle uyamaz konuma düştü ve rafa kalktı. Üçüncüsü şimdi *ulusal demokrasi programının bir bölümü* diye adlandırılan program.

Bu ayrımı Kutlu'nun sözlerindeki hedefler-görevler dizisi ile bağlarsak ortaya şu çıkıyor:

Parti programı: Proleter demokrasisi.

Ulusal demokrasi programı: Demokrasiyi genişletme ve bugün *ülkenin içinde bulunduğu koşullarda halkımızın özlediği* demokrasinin yanıtı.

Ulusal demokrasinin bir bölümü olan program: *Toplumun bugünkü demokrasi bilincinden* hareketle, bugün kim nasıl bir demokrasi istiyorsa onlarla birlikte o tür bir demokrasiyi kazanma. (Açıkça da söylüyor, burjuva muhalefetle, DYP ile birlikte diye.)

Burada "ülkenin içinde bulunduğu koşullarda halkın özlediği demokrasi" ile "toplumun bugünkü demokrasi bilincinden hareketle istenen demokrasi" arasındaki ince ama önemli farka işaret etmek gereklidir. Birincisi, ülkenin koşullarıyla bağlıdır, yani halk için nesnel olarak gerekli görülen, bu anlamda halkın "özlediği" demokrasidir. İkincisi, halkın bugünkü bilinciyle istediği demokrasidir ve resmi partinin üçüncü programını oluşturmaktadır.

Bu korkunç bir durumdur. Resmi parti bu üçüncü programıyla sosyal demokratlaşma yolunda önemli bir dönemeç almıştır. Parti içinde baş gösteren son çalkantı da bununla yakından bağlıdır.

Kutlu'nun aşama tasnifine geri dönersek, gördük ki "demokrasiyi kazanma" toplumun bugünkü bilinciyle istediğini farkına vardığı demokrasiyi, burjuvaziyle birlikte kazanmadır. Bu durumda, "öznel faktörün olgunlaşması bugün *demokrasiyi kazanma* görevi ile sıkıca bağlı" sözünü, halk yığınlarının demokrasi savaşında eğitilmesi ve bu yoldan öznel faktörün olgunlaşması vb. gibi yorumlamak olanaksızdır. "Demokrasiyi kazanma" sürecinde halkın öğreneceği yeni hiçbir şey yoktur. Kutlu, "demokrasiyi kazanma" kavramını tanımlarken bunu dışlıyor. O zaman "demokrasiyi kazanma" ile öznel faktör arasındaki tek bağ, "demokrasi koşulları öznel faktörün daha iyi gelişebileceği" biçiminde kurulabiliyor.

Gelgelelim sorun bu açıdan da bu kadar "basit" değil. Haydar Kutlu'nun yazısı, öznel faktör-nesnel faktör konusunda ve sosyalizmin nesnel ve öznel koşulları — devrimin nesnel ve öznel koşulları konusunda teorik bir kördüğüme ve Leninizmin açıkça çarpıtılmasına örnektir.

"Biz de dahil sol sık sık şu saptamayı yineliyor: 'Nesnel *faktörler* (abç) olgun, eksik olan öznel faktördür.' Eğer stratejik bir dönem için söylenirse bu saptama doğru olur. Ama sık yinelenmesinden anlıyoruz ki bugün için kullanılıyor. O zaman yanlış oluyor. ... Doğru bir gözlemle biz nesnel *faktörlerin* (abç) gelişim eğilimini görüyor ve buradan çıkarak *genel olarak olgunluktan* söz ediyoruz. Diğer yandan da çok doğru olarak öznel faktörün öneminin çok arttığını söylemiş oluyoruz. Ama buradan mekanik yorumlama ile *bugün işçi sınıfı içinde devrimin ya da sosyalizmin nesnel bakımdan olgunlaştığı* (abç), görevin bunu örgütlemek olduğu sonucuna varmak hiç de gerçekçi değildir. (Yalnızca gericilik döneminde olduğumuz için değil, *stratejik aşamanın hem nesnel, hem öznel koşulları henüz yeterli olmadığı için.)* (abç)" (*agy*, s.9)

Hangi sınıfın öznel faktörü

Dikkat edilirse öznel faktör tekil kullanılırken nesnel *faktörler*den söz ediliyor. Nesnel faktörler çoğul. Öte yandan *devrimin ya da sosyalizmin nesnel bakımdan olgunlaşması* diye iki ayrı kategori nesnel koşul birbiriyle *özdeş* kullanılıyor. Üstelik devrimin *ya da* sosyalizmin *işçi sınıfı içinde nesnel bakımdan* olgunlaşması diye, öznel faktörden mi yoksa nesnel faktörlerden mi söz edildiği belli olmayan deyimler geçiyor. Bir de buna ek olarak Türkiye'de sosyalizmin nesnel koşullarının, yani maddi temelinin olmadığı iddia ediliyor!

Bu verdiğimiz alıntının iki sayfa ötesinde de, "öznel faktörün olgunluğu devrim için gerekli" dendikten sonra, Lenin'in 1905'te neden Rusya'da devrimci aşamanın sosyalizm olmadığını ve demokrasi savaşımının sosyalizme ulaşmada taşıdığı eğitici önemi anlatan şu sözleri, bu keşmekeşe "kanıt" diye gösteriliyor:

" 'Rusya'nın erişmiş olduğu ekonomik gelişme derecesi (objektif koşul) ve geniş proletarya yığınlarının ulaşmış oldukları bilinç ve örgütlenme derecesi (objektif koşulla organik olarak bağlı bulunan sübjektif koşul) işçi sınıfının hemen ve tüm kurtuluşunu olanaksız kılmaktadır... Yığınlar bilinçlenmeden ve örgütlenmeden, tüm burjuvaziye karşı açık sınıf savaşında hazırlanıp eğitimden geçmeden sosyalist devrim söz konusu olmaz. Sosyalist devrimi geciktirdiğimiz yolundaki anarşist suçlamalara karşı şunu söylüyoruz: Geciktirmiyoruz, olanaklı biricik araçtan faydalanarak biricik güvenli yoldan, demokratik cumhuriyet yolundan yürüyerek sosyalist devrime doğru ilk adımı atıyoruz. Sosyalizme politik demokrasiyi bir kenara bırakıp başka bir yoldan varmak isteyen kaçınılmaz olarak hem ekonomik hem de politik bakımdan tutarsız ve gerici sonuçlara varır. Eğer bir gün şu ya da bu işçi bizden maksimum programımızı neden uygulamadığımızı sorarsa, kendisine demokrasiye bağlanmış olan halk yığınlarının sosyalizme henüz ne kadar yabancı olduklarını, sınıf çelişkilerinin henüz ne kadar az gelişmiş olduğunu, proleterlerin örgütlenmesinin henüz ne kadar yetersiz olduğunu göstermekle cevap vereceğiz. Şu halde gidin bütün Rusya'da yüzbinlerce işçiyi örgütlendirin, milyonlarca emekçinin programımızı desteklemesini sağlayın! Bunu parlak ama içi boş anarşistçe palavralarla yetinmeyerek denerseniz bu örgütün kuruluşunun, bu sosyalist aydınlatma işinin yaygınlaşmasının, demokratik reformların tümüyle gerçekleştirilmesine bağlı olduğunu hemen göreceksiniz.' " (Aktaran H. Kutlu, *agy*, s.11)

Lenin'in bu sözlerini Haydar Kutlu çekiştire çekiştire sömürmüştür.

Sistematik bir çarpıtmalar dizisi

Bilinçli ve sistematik bir çarpıtma söz konusudur.

İlk adımda yapılan, devrimin ve sosyalizmin nesnel koşullarına ilişkin bir bulanıklık yaratarak bu ikisini özdeş gibi göstermektir. "Nesnel faktörler" sözcüğü, "devrim ya da sosyalizm" derken kullanılan "ya da" bağlacı ve Lenin'in sosyalist devrimin nesnel ve öznel koşullarına ilişkin sözlerinin yanlış bir çerçeveye oturtularak verilmesi buna hizmet etmektir.

Böylece dünyadaki tüm devrimler, devrim kavramı, sosyalist devrim gibi gösterilmektedir. Demokrasi ise bir devrim sorunu olmaktan, *teorik düzeyde* ve kalıcı olarak çıkarılmaktadır.

Bu ilk bakışta sol gelebilir ama Kautsky bile bu görüşün yanında solda kalır. Bu Bernstein'ın herşeyi sosyalist devrime yükleyen, sosyalist devrimi de gelmez ayın son çarşambasına erteleyen görüşüdür. Bu görüşe göre demokrasi savaşımı, en geniş kesimlerin kabul edebileceği ılımlı belgiler temelinde yürütülecek reformist bir uğraş alanıdır. Haydar Kutlu için de aynen böyledir.

İkinci adımda öznel faktöre ilişkin bir çarpıtma yapılmaktadır. Tüm devrimler sosyalist devrime indirgenince, öznel faktör de yalnızca sosyalist devrim için gerekli olan düzeyiyle ele alınmaktadır. Nitekim "nesnel faktörler" diye çoğul söylenirken öznel faktör tekildir. Ayrıca Lenin'den aktarılan alıntı bu doğrultuda çok yönlü olarak sömürülmektedir.

Lenin'in sosyalizm için tanımladığı öznel faktör yazıda genelleştiriliverilmiştir. Lenin, sosyalizmin öznel koşulu nesnel koşuluyla organik olarak bağlıdır diyor. Sosyalizm için gerekli öznel faktör genelleştirilince,

(Devamı sayfa 11'de)

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

5(1). Kongre'nin yolundan komünist partisiyle silahlan!
Yıl:11, Sayı:297, 6 Ocak 1986

TKP — *İşçinin Sesi* Merkez Komitesi tüm örgüt çapında siyasal çalışmayı yükseltme kampanyası açtı ve ana hedefin "gazete temelinde" örgütlenme anlayışını ve örgütlenmeyi geliştirmek" olduğunu vurguladı. Bu sayımızda, gazete temelinde örgütlenme konusunda Lenin'in görüşlerini veren ve konunun çeşitli yönlerini ele alan bir Çek-al yayınlıyoruz.

Gazete temelinde örgütlenme

Merkez Komitemiz siyasal çalışmayı yükseltme kampanyası açtı ve ana hedefin "gazete temelinde örgütlenme anlayışını ve örgütlenmeyi geliştirmek" olduğunu belirtti. Bu Çek-al, bu anlayışı açmak üzere hazırlandı. Iki bölümden oluşuyor. İlki Lenin'den gazete temelinde örgütlenmeye ilişkin belli başlı görüşlerin aktarılması, ikincisi ise konunun çeşitli yönlerinin, yine yer yer Lenin'e başvurularak ele alınması.

I. LENİN VE GAZETE TEMELİNDE ÖRGÜTLENME

Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi (RSDİP) 1898'de yapılan kuruluş kongresinde, daha önce Kiev'de çıkmakta olan *Raboçaya Gazeta*'yı partinin resmi organı olarak saptamıştı. Ancak kongre sonrasındaki tutuklamalar ve polisin gazetenin basıldığı matbaayı ele geçirmesi nedeniyle bu organ yayınlanamıyordu. Bir ara yeniden yayınlanması için girişimde bulunuldu ama bu girişim başarılı olamadı.

Bu sırada Lenin Sibirya'da sürgündeydi. Gazetenin yeniden yayınlanmasında onun da görev alması istendi. Bunun üzerine Lenin, partinin önündeki sorunlara ilişkin görüşlerini içeren bir dizi yazı yazdı ve *Raboçaya Gazeta*'da yayınlanmak üzere gönderdi. Ancak gazete yayınlanamayınca bu yazılar da yayınlanamadı.

Gazete ve örgüt

Bu yazıların ilkinde Lenin, Alman Sosyal Demokrat Partisi'nde boy veren Bernstein oportünizmine karşı çıkıyor ve RSDİP'nin herşeyden önce bu konuda doğru saf tutması gerektiğini belirtiyordu. Bernstein oportünizmiyle bağlı olarak, işçileri ekonomik savaşıma hapseden görüşleri eleştiriyor ve RSDİP'nin tüm Rusya işçi sınıfının siyasal savaşımına öncülük etme zorunluluğunu vurguluyordu. (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, "Programımız", İngilizce basım, c.4, s.210-214)

İkinci yazıda Lenin, birinci yazıda getirilen teorik görüşlerin pratik uygulaması üzerinde duruyordu. Pratik çözümün, tüm yerel örgütleri, gurupları vb. bütünleştirmek olduğunu, bunun bir kişi ya da gurup tarafından bir çırpıda sağlanamayacağını, tüm hareketin örgütlü çabasını gerektirdiğini belirtiyordu. Hareketimizin en acil görevi bu pratik çözümü sağlamaktır diyor ve bu doğrultuda şu öneriyi yapıyordu:

"... Acil amacımız olarak, düzenli çıkacak ve tüm yerel guruplarla yakından bağlı olacak bir parti organı kurmayı koymalıyız. İnanıyoruz ki bütün önümüzdeki dönem boyunca Sosyal Demokratların (Komünistlerin—*İ.S*) *tüm* faaliyeti bu amaca yönelik olmalıdır. Böyle bir organ olmadan, yerel çalışma dar bir 'amatörlük' içinde kalacaktır. Partinin oluşmuş olması — eğer partinin belli bir gazetede temsili örgütlenmezse — büyük ölçüde boş söz olarak kalacaktır. Bir merkez organ tarafından birleştirilmeyen bir ekonomik savaşım bütün Rus proletaryasının *sınıf* savaşımı olamaz. Eğer bir bütün olarak parti tüm siyaset sorunlarına ilişkin görüş belirtemezse ve savaşımın çeşitli biçimlerine yön veremezse siyasal bir savaşım yürütmek olanaksızdır. Devrimci güçlerin örgütlenmesi ve disiplin altına alınması ve devrimci tekniğin geliştirilmesi, bütün bu sorunları bir merkez organda tartışmadan, *işlerin yürütülmesi için* belli *biçimleri ve kuralları* kollektif olarak belirlemeden, merkez organ yoluyla her parti üyesinin bütün partiye karşı sorumluluğunu yerleştirmeden olanaksızdır.

"Partinin *tüm* güçlerini — tüm yazarlık güçlerini, tüm örgütsel yeteneklerini, tüm maddi kaynaklarını, vb. — parti bütününün organını kurmaya ve onun doğru tutum almasına yoğunlaştırmaktan söz ederken, çalışmanın başka biçimlerini, örneğin, yerel ajitasyonu, gösterileri, boykotu, casusların öldürülmesini, burjuvazinin bireysel temsilcilerine ve hükümete karşı sert kampanyaları, protesto grevlerini vb., geriye itmeyi bir an bile aklımızdan geçirmiyoruz. Tam tersine, inanıyoruz ki tüm bu çalışma biçimleri parti çalışmasının *temelini* oluşturur ama parti bütününün bir organı yoluyla bunların birleştirilmesi *olmazsa*, devrimci savaşımın bu biçimleri *öneminin onda dokuzunu yitirir*, ortak parti deneyiminin yaratılmasına, parti geleneklerinin ve sürekliliğinin yaratılmasına yaramaz. Parti organı, böyle çalışmalarla değil rekabet etmek, bunların yaygınlaşması, pekişmesi ve sistematikleşmesi yönünde büyük etki yapacaktır." (Lenin, *agy*, "Acil Görevimiz", c.4, s.218-219)

Bu yazıda Lenin, gazeteden hareketle gazetenin örgütlenme ile bağını anlatırken, üçüncü yazıda da örgütlenme sorunundan hareketle yine aynı bağa değiniyordu. İnsan kıtlığından yakınmanın yanlış olduğunu, sosyalizm ve demokrasi kavgasına sürekli yeni katı-

lımların olduğunu söylüyor ve şöyle diyordu:

"Eğer devrimci davaya tüm bu katılanlar arasında, daha sıkı örgütlenmenin gerekli olduğu fikri geniş olarak yaygınlaştırılırsa, düzenli basılan ve dağıtılan bir parti gazetesi örgütleme planı rüya olmaktan çıkar. Bu planın başarısı için gerekli koşullardan birini — gazeteye her yerden düzenli yazı ve başka materyal gönderilmesini garantilemeyi — alalım. Tarih göstermemiş midir ki, devrimci hareketimizde yeniden bir canlanış olduğu her zaman, yurt dışında basılan gazeteler açısından bile böyle bir amaca ulaşmak olanaklıdır? Eğer çeşitli bölgelerde çalışan Sosyal Demokratlar (Komünistler—*İ.S)* parti gazetesini *kendilerinin* sayarlarsa ve onunla düzenli bağı korumayı, sorunlarını gazetede tartışmayı ve bütün hareketi gazeteye yansıtmayı baş görevleri olarak addederlerse, gizliliği koruma yöntemlerinden çok karışık olmayanları da gözetildiği sürece, gazeteye hareket hakkında tam enformasyon sağlamayı garantilemek oldukça olanaklı olacaktır. Sorunun öteki yönü, gazeteyi Rusya'nın her yerinde düzenli olarak dağıtmak, çok daha zordur, benzeri görevi, Rusya'da devrimci hareketin, gazeteler halk yığınlarına bu ölçüde yönelik olmadığı zamanki biçimleri altında yerine getirmekten daha zordur. Ama Sosyal Demokrat (Komünist — *İ.S*) gazetelerin amacı, onların dağıtımını kolaylaştırır. Gazetenin düzenli ve büyük sayılarda dağıtılması gereken başlıca yerler, endüstri şehirleri, fabrika köyleri ve kasabaları, büyük şehirlerin fabrika semtleri, vb.dir. Böyle merkezlerde nüfusun hemen hemen tümü işçi sınıfıdır. Gerçekte böyle yerlerde işçi duruma hakimdir ve polise baskın çıkmanın yüzlerce yolunu bilir. Komşu fabrika merkezleriyle ilişkilerin ayırıcı özelliği olağanüstü işlekliğidir. Sosyalistlere karşı İstisnai Yasalar (1878-1890) zamanında Alman siyasi polisi Rus polisinden daha kötü değil, büyük olasılıkla daha iyi çalışıyordu ama yine de örgütlülük ve disiplinleri sayesinde Alman işçileri haftalık illegal gazetenin düzenli olarak sınır-aşırı ulaşımını ve tüm abonelerin evlerine dağıtımını garantileyebiliyorlardı. Öyle ki bakanlar bile kendilerini Sosyal Demokrat postaya ("kızıl postaya") hayranlıktan alıkoyamadılar." (Lenin, *agy,* "Acil bir Sorun", c.4, s.223-224)

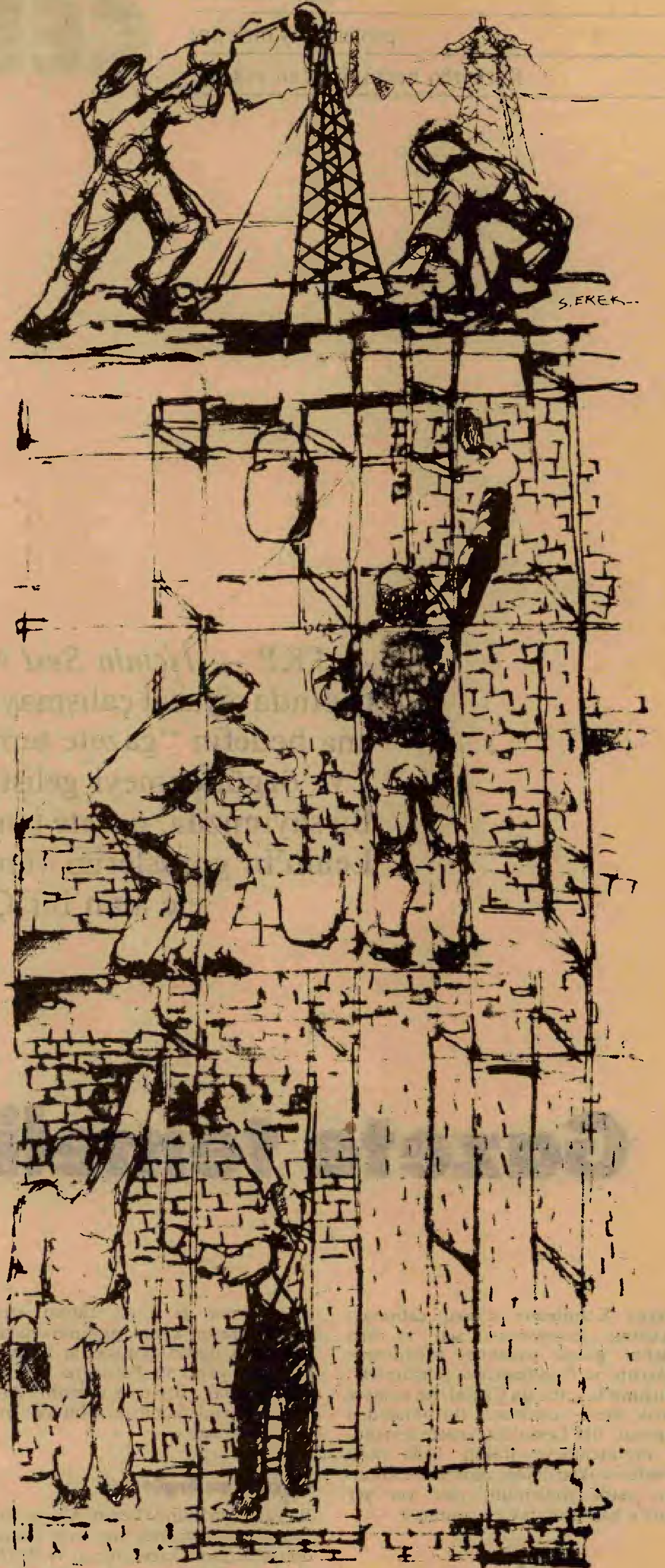
Örgütün gazeteyle olması gereken haberleşme ve dağıtım ilişkilerine değindikten sonra Lenin, aynı yazıda bir de demokrasi savaşının bayraktarı olarak merkez organın rolüne değiniyor ve şöyle diyor:

"...Sosyal Demokrat (Komünist — *İ.S.)* propaganda ve ajitasyonun içeriğini genişletmek *ve* derinleştirmek, ancak daha iyi örgütlenmekle ve ortak bir parti organı kurmakla olanaklı olacaktır. Buna çok ihtiyacımız var. Yerel çalışma neredeyse kaçınılmaz olarak yerel özelliklerin abartılmasına götürür. Bunun (Lenin'in yazısında burası okunamamış ama burada ne demek istediği cümlenin gelişinden belli olduğu için boş bırakılmış yere parantez içindeki sözcüğü biz koyduk—*İ.S.)* (üstesinden gelmek) aynı zamanda ileri demokratik bir organ olacak bir merkez organ olmadan olanaksızdır. Ancak o zaman, Sosyal Demokrasiyi (Komünizmi — *İ.S.)* demokrasi için önde gelen bir savaşçıya dönüştürme *tutkumuz gerçek* olabilir." (Lenin, *agy,* "Acil bir Sorun", c.4, s.225)

Lenin bu yazıları, RSDİP'nin resmi organı olması düşünülmüş ve yeniden yayına başlayacak olan *Raboçaya Gazeta* için yazmıştı. Ancak bu gazeteyi yeniden çıkarma girişiminin işlememesinin de gösterdiği gibi Rusya çapında bir gazeteyi Rusya içinde çıkarmak olanaksızdı. Zaten Lenin de bu arada Rusya dışında bir gazete çıkarma planları yapıyordu.

RSDİP'nin ilk kongrede seçilmiş yönetimi tutukluydu ve resmi organı da çıkamıyordu. Bu durumda partiyi canlandırma konusunda iki görüş vardı. Biri yeniden bir yönetim seçmek ve onu merkez organı çıkarmakla görevlendirmekti. Öteki ise, önce yurt dışında çıkacak olan bir yayın organıyla hareketi daha net oluşmuş görüşler çevresinde toparladıktan sonra kongreye gidip yeni yönetimi seçmek. Lenin ikinci görüşü savunuyor ve bunun yaşama geçmesi için uğraşıyordu. Daha sonraki yıllarda bu tutumunu açıklarken şöyle diyor: "...Biz çizgimize, resmi bir organ tarafından konduğu için değil, eğer düzgün konmuşsa doğru olduğu için saygı duyulsun istedik." (Lenin, *agy,* c.5, s.501-502)

Lenin 1900 başında sürgünü tamamladıktan sonra planlarını yaşama geçirme doğrultusunda harekete geçti. Hem yerel örgütleri dolaşıp onların gazete için desteğini aldı, hem de gazeteyi çıkaracak kadroyu oluşturma çabalarına girişti ve oluşturdu. Lenin'in yurt dışına çıkmasıyla hazırlıklar tamamlandı ve gazete 1900 yılının aralık ayında yayınlanmaya başladı. Gazetenin adı "kıvılcım" anlamına gelen *Iskra*'ydı.

Gazete temelinde örgütlenme

Iskra'nın mayıs 1901'de çıkan 4. sayısında Lenin'in tüm Rusya çapında örgütlenme planı öneren *Nereden Başlamalı* yazısı çıktı. Yazıda getirilen plan, gazete temelinde örgütlenmeydi.

"...İhtiyacımız olan, kesinlikle *siyasal* bir gazetedir. Siyasal bir organ olmadan, bugünün Avrupa'sında adını hak eden bir siyasal hareket düşünülemez. Böyle bir gazete olmadan, siyasal hoşnutsuzluk ve protestonun bütün ögelerini yoğunlaştırma, böylece proletaryanın devrimci hareketini canlandırma görevini yerine getiremeyiz. ...

"Ancak gazetenin rolü, yalnızca fikirleri yaymakla, siyasal eğitimle ve siyasal bağlaşıklar kazanmakla sınırlı değildir. Bir gazete yalnızca kollektif bir propagandist, kollektif bir ajitatör değil aynı zamanda kollektif bir örgütleyicidir. Bu son açıdan gazete, inşa edilmekte olan bir binanın çevresindeki iskeleye benzetilebilir. İskele yapının kenarlarını belirler ve yapıcılar arasındaki haberleşmeyi hızlandırır, onların işi dağıtmalarını ve örgütlü emekleriyle ulaştıkları ortak sonucu gözden geçirmelerini sağlar. Gazetenin yardımıyla ve onun aracılığıyla, yalnızca yerel faaliyetlerle değil aynı zamanda düzenli genel çalışmayla ilgilenecek, üyelerini siyasal olayları dikkatle izleme, bunların önemini ve nüfusun çeşitli tabakaları üstündeki etkilerini değerlendirme ve devrimci partinin bu olayları etkilemesi için etkin araçlar geliştirme yönünde eğitecek sürekli bir örgütlenme doğal olarak biçimlenecektir. Salt teknik olarak gazeteyi çoğaltma ve düzenli dağıtma görevi, birleşik partide, birbiriyle sürekli ilişki yürüten, genel durumu bilen, tüm Rusya çapındaki çalışmada kendi ayrıntılı işlevlerini düzenli olarak yerine getirme alışkanlığı kazanan ve çeşitli devrimci eylemlerin örgütlenmesinde güçlerini sınayan bir yerel temsilciler ağı gerektirecektir. Bu temsilciler* ağı tam da ihtiyacımız olan örgütlenme türünün iskeletini oluşturacaktır: Tüm ülkeyi kucaklayabilecek kadar büyük, kesin ve ayrıntılı bir işbölümünü yaşama geçirecek kadar geniş ve çokyönlü, her durumda, her türlü 'ani dönüşler'de ve her almaşık karşısında *kendi* işini ardıcıl yürütebilecek kadar iyi yetişmiş, bir yandan, düşman tüm güçlerini bir noktada topladığı zaman, kendinden daha güçlü bir düşmana karşı açık savaştan kaçınabilecek ve ama öte yandan düşmanın acemiliklerinden yararlanabilecek ve onun en az beklediği zaman ve yerde ona saldırıya geçebilecek kadar esnek. ... Eğer ortak bir gazete üretmek üzere güçleri birleştirirsek, bu çalışma, yalnızca en hünerli propagandistleri değil, aynı zamanda, en kapasiteli örgütçüleri, zamanı geldiğinde belirleyici savaşım için slogan saptayabilecek ve bu savaşımda liderliği alabilecek en yetenekli siyasal parti liderlerini yetiştirecek ve öne çıkaracaktır." (Lenin, *agy,* "Nereden Başlamalı", c.5, s.21-24)

Nereden Başlamalı kendine o günkü deyimiyle Sosyal Demokrat diyenler arasında görüş farklılıklarının netleşmesine yol açtı. Özellikle ekonomizm kendini derinlemesine açık etti. Bunun üzerine Lenin, *Nereden Başlamalı*'da yazdıklarını *Ne Yapmalı*'da genişletirken aynı zamanda ekonomizme karşı da savaşımı yükseltti.

Ne Yapmalı'da Lenin gazete temelinde örgütlenmeye ilişkin şöyle diyordu:

"Biz eğer yerel bölgelerde güçlü siyasal örgütler yetiştirmezsek, mükemmel örgütlenmiş bir Rusya çapında gazetenin bile yararı olmaz. Bu yadsınamaz. Ama bütün fikir şu ki, güçlü siyasal örgütler *yetiştirmenin,* tüm Rusya çapında bir gazeteden *başka bir yolu yoktur."* (Lenin, *agy,* c.5, s.499)

"Tüm Rusya çapında bir gazete yayınlamak, örgütü (yani her protestoyu ve her patlamayı desteklemeye her zaman hazır olan devrimci örgütü) geliştirmek, derinleştirmek ve yaygınlaştırmak için şaşmadan izleyeceğimiz *ana çizgi* olmalıdır." (Lenin, *agy,* c.5, s.501)

"Salt gazeteyi dağıtma işlevi *bağ* kurulmasına yardımcı olur (eğer gazete, gazete adına yakışırsa, yani dergi gibi aylık değil, ayda en az dört kez çıkıyorsa). Şimdi devrimci işler

temelinde kasabalar arası haberleşme aşırı derecede az ve her durumda kural değil istisnadır. Oysa gazetemiz olsaydı, böyle haberleşme kural olurdu ve tabii yalnızca gazetenin dağıtımını değil, (daha da önemlisi) deneyim, malzeme, güç ve kaynak değişimini güvence altına alırdı. Örgütsel çalışma çok daha geniş bir çap kazanırdı ve bir yörenin başarısı öteki yörelerin daha kusursuz çalışması için sürekli bir teşvik olurdu, ülkenin başka bölgelerinde çalışan yoldaşların kazandığı deneyimden yararlanma isteği uyandırırdı. Yerel çalışma bugün olduğundan çok daha zengin ve çeşitli olurdu. Bütün Rusya'dan toparlanmış siyasal ve ekonomik sergilemeler her işkolundaki ve tüm gelişme aşamalarındaki işçiler için zihinsel gıda oluştururdu... Her patlama, her gösteri Rusya'nın her yerinde her yönüyle tartılır ve tartışılır ve başkalarına yetişme, hatta onları geçme (biz sosyalistler hiç de her yarışma ya da her 'rekabeti' reddetmeyiz!) ve başta kendiliğinden fışkıranı bilinçle hazırlama isteği, belirli bir bölgede ya da belirli bir anda saldırı planını değiştirmek vb. için elverişli koşullardan yararlanma isteği uyandırırdı." (Lenin, *agy,* c.5, s.507-508)

"Biz *her zaman* günlük çalışmamızı yapmalıyız ve her zaman her durum için hazır olmalıyız, çünkü çok kez bir patlama dönemi ile durgun dönemin birbirinin yerini ne zaman alacağını önceden kestirmek hemen hemen olanaksızdır. ... Ve devrimin kendisi de ... tek bir hareket olarak değil, az çok güçlü patlamalar dönemleriyle az çok tam durgunluk dönemlerinin dizi halinde birbirinin yerini alması olarak düşünülmelidir. Bu nedenle, parti örgütümüzün eyleminin başlıca içeriği, bu eylemin odak noktası, en güçlü patlama döneminde de, hem olanaklı ve hem de mutlaka gerekli olan çalışma, yani Rusya'nın bir ucundan bir ucuna birbiriyle bağlantılı, yaşamın bütün yönlerini aydınlatan ve yığınların olabildiğince geniş katları arasında yürütülen siyasal ajitasyon çalışması olmalıdır. Ama öyle bir çalışma, bugünün Rusya'sında, çok sık yayınlanan bütün Rusya için bir gazete olmadan *düşünülemez.* Bu gazete çevresine kurulacak olan örgüt, buna *katkıda bulunanların* (sözcüğün geniş anlamıyla, yani gazete için çalışanların tümünün) örgütü, *herşeye,* devrim dalgasının şiddetli 'alçalış' dönemlerinde partinin onurunu, saygınlığını ve yürekliliğini korumaktan, *ülke çapında silahlı ayaklanmayı* hazırlamaya, zamanını saptamaya ve gerçekleştirmeye dek herşeye hazır olacaktır." (Lenin, *agy,* c.5, s.514-515)

"...Ortak gazeteyi kurma ve dağıtma sürecinde oluşacak olan temsilciler ağı, ayaklanma çağrısı olana kadar 'oturup beklemek' zorunda değil, bir ayaklanma durumunda başarı için en yüksek olasılığı sağlayacak olan düzenli çalışmayı sürdürebilir. Böyle bir çalışma, emekçi yığınların en geniş tabakalarıyla ve otokrasiden hoşnut olmayan tüm toplumsal tabakalarla bağlarımızı güçlendirecektir, ki bu ayaklanma için çok önemlidir. Tam da böyle bir çalışma, genel siyasal durumu doğru değerlendirme ve dolayısıyla ayaklanma için uygun anı seçme yeteneğini aşılar. Tam da böyle bir çalışma *tüm* yerel örgütleri, tüm Rusya'yı ajite eden aynı siyasal sorunlara, gelişmelere ve olaylara aynı anda tepki gösterme ve en enerjik, birörnek ve uygun biçimde tepki gösterme doğrultusunda yetiştirir. ... Son olarak, tam da böyle bir çalışma, Rusya'daki tüm devrimci örgütleri birbirleriyle en sürekli ve aynı zamanda en gizli bağları koruma yönünde eğitir, böylece *gerçek* parti birliğini yaratır." (Lenin, *agy,* c.5, s.515-516)

Lenin gazetenin kollektif propagandist, kollektif ajitatör olma işlevlerinin yanısıra kollektif örgütleyiciliğini de böyle çeşitli yönleriyle açıklıyordu. Gazete hem parti örgütünü, hem sınıfı, hem devrimci eylemleri örgütleyici bir işlev taşıyordu. Ancak gazetenin propaganda, ajitasyon ve örgütleyicilik işlevlerini yerine getirebilmesi de, parti örgütünün, partililerin ona karşı bazı görevleri yerine getirmesiyle yakından bağlıydı.

Örgüt desteğiyle gazete

51 sayı Bolşevik çizgide çıkan *Iskra,* Menşevik komplo sonucu, 52. sayısından başlayarak çizgi değiştirdikten sonra, Bolşevikler *Vperyod*'u çıkarmaya hazırlanırken, Lenin parti örgütüne bir çağrıda bulunuyor. Bu çağrı, parti örgütünün, partililerin gazeteye görevleri açısından önemlidir:

"Şimdi tüm yoldaşları bize her türlü desteği vermeye çağırıyoruz. (Merkez—*İ.S.)* Organı herhangi bir göçmen çevresinin değil, Rusya'daki hareketin organı olduğu anlayışıyla yürüteceğiz. Bu, en başta Rusya'dan en etkin *'edebi'* desteği daha doğrusu *'edebi'* katkıyı gerektirir. *'Edebi'* sözcüğünün hem altını çizdim, hem tırnak içine aldım ki daha baştan özel anlamına dikkati çekeyim ve çok yaygın olan bu çalışmalar açısından çok zararlı olan yanlış bir anlayışa karşı uyarayım. Yalnızca ve yalnızca yazarların (profesyonel yazar anlamında) bir yayına başarılı bir biçimde katkı yapabilecekleri anlayışı yanlıştır. Tersine, bir yayın ancak, her önde gelen ve sürekli katkı yapan beş yazar için, yazar olmayan beş yüz ya da beş bin kişinin katkılarıyla diri ve canlı tutulabilir. Benim eski *Iskra*'da her zaman giderilmesi için uğraştığım (ve yeni *Iskra*'da korkunç boyutlara ulaşmış olan) bir eksiklik, gazete için Rusya'dan çok az şeyin yapılmış olmasıydı. Rusya'dan gelen herşeyi, neredeyse ayırmadan basardık. Gerçekten canlı bir organ, gelen yazıların ancak onda birini yayınlamalı, geri kalanını gazetecilere enformasyon ve yönlendirme kaynağı olarak kullanmalıdır. Gazetecilik anlamında değil, genel anlamda, bizimle yazışan, olabildiğince çok partili işçimiz olmalıdır.

"...Sözde değil, gerçekte organımızı tüm 'çoğunluğun' (Bolşevik anlamında—*İ.S.)* Rus yoldaşlar yığınının organı olarak görmek (ve yapmak) isteyen herkes bunu hatırlasın. Bu organı kendisinin olarak gören ve Sosyal Demokrat (Komünist — *İ.S.)* parti üyesinin görevlerinin bilincinde olan herkes, legal olarak basılan gazetelere karşı takınılan şu burjuva düşünce alışkanlığından ve yanaşımından kesin olarak vazgeçsin: Yazmak onların işi, okumak bizim işimiz. Sosyal Demokrat (Komünist — *İ.S.)* gazete için tüm Sosyal Demokratlar (Komünistler — *İ.S.)* çalışmalıdır. Herkesten, özellikle işçilerden katkı istiyoruz. İşçilere yazmaları için, kesinlikle herşey hakkında, günlük yaşamları, ilgileri, işleri hakkında yazabilecekleri ne varsa yazmaları için en geniş olanakları tanıyın. Böyle kaynak olmaksızın, Sosyal Demokrat (Komünist — *İ.S.)* bir organ on para etmeyeceği gibi, adına da layık olmaz. Ayrıca, gazeteye katkı niyetiyle değil, yani yayınlanmak üzere değil, fakat editörlerle yoldaşça ilişkiler kurmak, onlara bilgi vermek amacıyla özel mektuplar gönderin. Bunlar yalnızca gerçekler ve olaylar hakkında değil, yaygın olan duygular, günlük 'ilginç olmayan', sıkıcı, hareketin tekdüze yanıyla da ilgili olmalıdır. ... (Bunlarda kesinlikle gizli olan birşey de yoktur ve böyle haftada bir veya iki şifresiz mektup yazmak en meşgul bir kişinin bile yapabileceği birşeydir.) Öyleyse, bize, işçi okuma guruplarındaki tartışmalar, bu tartışmaların niteliği ve tartışılan konular ve işçilerin neler sordukları hakkında, propaganda ve ajitasyon çalışmasının durumu, halk arasında, ordu ve gençlik içindeki ilişkiler hakkında yazın. En önemlisi, işçilerin bizim Sosyal Demokratlara (Komünistlere — *İ.S.)* karşı duydukları herhangi bir hoşnutsuzluk hakkında, onları rahatsız eden şeyleri, önerileri, eleştirileri, vb. yazın. Şu sırada pratik örgütlenme çalışmalarına ilişkin konular özellikle önemlidir ve bir gazeteci gibi değil, basit yoldaşça bir yazışma dışında editörleri bu konularda bilgilendirmenin bir yolu yoktur. Kuşkusuz herkesin yazmaya yeteneği, ya da eğilimi yoktur. Ancak ... 'yapamam' demeyin, 'yapmak istemiyorum' deyin, istedikten sonra, her gurupta, herhangi küçük, hatta en küçük gurupta bile (küçük guruplar çoğu kez özellikle ilginç oluyor çünkü gözle görülmese de bazen en önemli işleri onlar yapıyor) yazabilen bir-iki yoldaş bulunabilir. Eski *Iskra*'nın deneyiminden yararlanarak, biz, burada daha başından büro işlerini geniş tabanlı tuttuk ve sizler de biliyor olmalısınız ki, *herkes,* sabır ve kararlılıkla işe koyulan kesinlikle herkes, fazla zorlanmadan, mektuplarının tümünün ya da onda dokuzunun yerlerine ulaşmasını sağlayabilir. Bunları, çok düzenli mektuplaşan, çoğu kez editörlerle bir tanışıklığı olmayan, sayısız muhabirleri olan eski *Iskra*'nın üç yıllık deneyimlerine dayanarak söylüyorum. Polis uzun süredir yurt dışı postasının tümüne el koymakta başarısız kalmıştır (çok ender olarak yazarı çok dikkatsiz davranmışsa, bir mektuba el koyarlar), ve eski *Iskra* materyalinin büyük bir bölümü daima elimize en olağan yoldan adresimize gönderilen mektuplardan geçerdi. Mektuplaşmanın yalnızca komite ve sekreterlerin elinde toplanması pratiğine karşı özel bir uyarıda bulunmak gerekiyor. Böyle bir tekelden daha zararlı birşey olamaz. Eylemlerde ve kararlarda birlik ne denli önemliyse enformasyon ve muhabirlik konusunda o denli yanlıştır. Çok kez öyle oluyor ki en ilginç mektuplar 'dışımızdakilerden' (komitelerle ilişkisi olmayan insanlardan) geliyor, çünkü onlar eski deneyimli işçilerin alışık olmaları nedeniyle gözden kaçırdıklarını daha taze bir biçimde gözlüyorlar. Genç insanlara — gençliğe, parti işçilerine, 'merkezcilere' (ortacı değil, genel merkezci anlamında — *İ.S.),* örgütçülere, yığınsal gösterilere ve hazırlıksız toplantılara katılan tabandaki militanlara bize yazmaları için her olanağı tanıyın.

"Biz eğer yerel bölgelerde güçlü siyasal örgütler yetiştiremezsek, mükemmel örgütlenmiş bir Rusya çapında gazetenin bile yararı olmaz. Bu yadsınmaz. Ama bütün fikir şu ki, güçlü siyasal örgütler *yetiştirmenin,* tüm Rusya çapında bir gazeteden *başka bir yolu yoktur.*" (Lenin)

"Ancak bu tür geniş bir yazışma, gazetemizi, ortak çabamızla *Rusya işçi sınıfı hareketinin* gerçek organı yapar. Bu mektubun her toplantıda, çalışma gurubunda, alt gurupta, vb. olabildiğince yaygın okunmasını ve işçilerin bu çağrıyı nasıl karşıladıkları konusunda bilgi iletilmesini ciddi olarak rica ediyoruz. İşçiler için ayrı ('popüler') bir organ ve ayrıca genel-yönlendirici — entellektüel bir organ yayınlanması fikrine ise büyük kuşkuyla bakmaktayız, biz Sosyal Demokrat (Komünist — *İ.S.)* gazeteyi tüm hareketin organı, işçilerin gazetesi ile Sosyal Demokrat (Komünist — *İ.S.)* gazeteyi kaynaşmış bir bütün olarak görmek isteriz. Bu da ancak işçi sınıfının en aktif desteğini alarak sağlanabilir." (Lenin, *agy,* c.7, s.523-528)

II.
KONUNUN ÇEŞİTLİ YÖNLERİ

Önce bir soruyla başlayalım: Buraya dek hep Lenin'den aktarmalar yaptık. Neden gazete temelinde örgütlenme konusunda Marks ve Engels'den bu boyutta aktarmalar yapmadık ya da yapamadık?

Gazete temelinde örgütlenme dediğimiz, özünde, fikirleri maddi güce çevirmek, fikirler temelinde örgütlenmektir. Bunun olabilmesi için fikirlerin yayılabilmesi, bunun için de yayınlanması gereklidir. Bu anlamda, fikirler ve bu fikirleri içeren yayınlar temelinde örgütlenme zaten Marks ve Engels ile çoktan başlamıştır. *Komünist Manifestosu* da herhalde bunun en çarpıcı örneğidir.

Gazete temelinde örgütlenme, bu genel anlamın içinde özel bir yer tutar. Gazete daha sık aralarla ve düzenli çıkan bir fikir demetidir. Dayanacağı ve yaratacağı örgütlenme de daha sık dokulu, daha çabuk hareket edebilen vb. bir örgütlenme olacaktır.

Gazete temelinde örgütlenme denince daha çok Lenin'den aktarma yapma gerekliliği dünya işçi hareketinin gelişme süreciyle bağlı bir olgudur. Dünya işçi sınıfının bilimsel teoriyi kılavuz edinmesiyle, bu teorinin kılavuzluğunda iktidar savaşını, siyasal savaşımı yükseltmesi arasındaki sürecin, tek ve yekpare sürecin bir parçasını anlatır. Sürecin bütünü doğru fikirlerin maddi güce dönüştürülmesi ve dünyanın değiştirilmesidir.

Şimdi gazete temelinde örgütlenme konusunun bazı yönlerini ele alalım.

Gazete ve başka platformlar

Buraya dek konuyla ilişkin olarak Lenin'den aktardığımız bölümler, Lenin'in bu konudaki başlıca yazılarından alınmıştır. Bu yazıların hemen hepsi Bolşevizmin başlangıç yıllarında yazılmıştır. İleri sürülen fikirlerin bazıları kuşkusuz bu duruma özgüdür ama bu yazılardaki genel anlayış hep aynı kalmış ve farklı durumlarda farklı biçimlerde hep o uygulanmıştır.

Lenin her zaman gazete ile örgütlenmeyi birbiriyle bağlı ele almıştır. 1912'deki Prag Konferansı'yla parti tümüyle Bolşevik ayaklar üzerine dikildikten sonra 1913'de Merkez Komitesi'nin parti görevlileriyle yaptığı konferansın parti basınına ilişkin kararı şöyle başlıyor:

"Bu konferans Sosyal Demokrat (Komünist — *İ.S.) ajitasyon ve örgütlenme* için legal *basının* büyük önemine işaret eder ve dolayısıyla parti organlarını ve tüm sınıf bilinçli işçileri, olabilecek en geniş dağıtımı sağlayarak ve yığınsal kollektif abonelikler örgütleyerek ve düzenli katkı toplayarak legal basına yardımlarını arttırmaya çağırır." (Lenin, *agy,* c.19, s.423-424) (abç)

Lenin, 16 Mart 1917'de Kollontay'a yazdığı mektupta şöyle demektedir:

"Şimdi ana şey *basın* (abç) ve işçilerin *devrimci* bir Sosyal Demokrat (Komünist — *İ.S)* partide *örgütlenmesidir." (Lenin, agy,* c.35, s.295) (abç)

5 Ağustos 1921'de Myasnikov'a yazdığı bir mektupta ise Lenin sorunu en özlü biçimiyle dile getirmiştir:

"...Basın siyasal örgütlenmenin çekirdeği ve temelidir." (Lenin, *agy,* c.32, s.505)

Yine de, gazetenin örgütlenmedeki bu temel rolü koşullara göre *göreceli olarak* değişir. Bunu ise Lenin, daha bu konuyu ilk ele almaya başladığı yıllarda şöyle dile getirmiştir:

"*Tüm* güçleri düzenli çıkan ve düzenli dağıtılan bir organ kurmaya yoğunlaştırma gerekliliği, öteki Avrupa ülkelerindeki Sosyal Demokrasi (İşçi partileri—*İ.S.)* ile ve eski Rus devrimci partileriyle karşılaştırıldığında Rus Sosyal Demokrasisinin (Komünizmin — *İ.S.)* özgül durumundan kaynaklanıyor. Almanya, Fransa, vb. işçilerinin, faaliyetlerini kamuya yansıtabilmek, hareketi örgütleyebilmek için gazetelerden başka parlamenter faaliyet, seçim ajitasyonu, açık toplantılar, yerel kamu organlarına (köy ve şehir) katılım, sendikaların ... açık çalışması, vb. — çeşitli araçları vardır. *Bütün bunların yerine,* evet, *hepsinin* yerine, biz — siyasal özgürlüğü kazanana dek — devrimci bir gazeteyi koymalıyız. Bunsuz tüm işçi sınıfı hareketinin yaygın örgütlenmesi olanaksızdır." (Lenin, *agy,* c.4, s.219-220)

Bu sözlerden de anlaşıldığı gibi, başka platformlar belirdikçe gazetenin rolü *göreceli olarak* azalabilir. Belki gazete, basın gibi kavramlar teknolojik değişmelerle biçim değiştirir ama bu değişik biçimiyle basın yine siyasal örgütlenmenin ana çekirdeği, temeli olmayı sürdürür. Öte yandan hem toplumsal-siyasal, hem teknolojik koşullarla bağlı olarak yeni platformlar doğabilir. Onlardan da mutlaka yararlanmak gereklidir. Ama bu

da gazetenin öneminde *göreceli* bir azalmadan başka bir sonuç vermez.

Örgütlenmenin durumla bağı

Gazetenin örgütlenmedeki rolü dendiğinde, bu örgütlenmenin boyutu, çapı, niteliği partinin ve ülkenin durumuna göre değişir. Parti kuruluş, oluşma aşamasındayken, ülkede devrimci durum bile olsa, hedef gazete temelinde en başta partinin kendisini ve yakın çevresini örgütlemek olacaktır. Kuruluş aşamasını geçmişse hedef sınıfı, hatta tüm halkı partinin liderliğinde örgütlemek olacaktır. Daha başka almaşıklar da sayılabilir ama önemli olan, gazetenin neyi örgütleyeceği ile parti ve ülkenin durumu arasındaki bağı vurgulamaktır. Nitekim Bolşeviklerin tarihinden buna örnekler verebiliriz.

Bundan önceki bölümde Lenin'in yazılarından aktardığımız bölümlerin bazılarında o gün için somut hedef olarak vurgu daha çok partiyi örgütlemeye yöneliktir. 1905'e doğru yaklaştıkça ise sınıfı örgütleme hedefi vurgulanmaya başlamıştır. Ve zaten 1905'te RSDİP yayınları geniş yığınları örgütlemiştir. 1905'te yalnızca St Petersburg'da günlük tirajı 50.000-100.000 arasında olan üç gazete yayınlanıyordu.

1905 Devrimi ardından gelen gericilik döneminde hedef yine daha çok parti olmuş, 1912'deki canlanmayla birlikte ise işler değişmiştir.

1912'de işçi hareketinin kabarışıyla birlikte Petrograd işçilerinin girişimiyle günlük *Pravda* gazetesi legal olarak yayınlanmaya başlamıştır ve Bolşevik bir gazete olarak 1914'e dek yayınlanmıştır. *Pravda*'nın günlük tirajı 40.000-60.000 olmuştur. *Pravda* Bolşeviklerin işçi sınıfını örgütlemesine ve oportünizme büyük bir darbe indirmesine çok güzel bir örnek oluşturmuştur.

Pravda işçilerin girişimiyle kurulmuş, binlerce gurup işçinin aktif desteğiyle ve katkısıyla yaşamıştır. Çevresinde geniş bir işçi muhabirler ağı oluşturulmuş olan *Pravda*, Bolşeviklerin önderliğinde, likidatör basını işçi sınıfı içinde ağır bir yenilgiye uğratmış ve layık olduğu yere, burjuvazinin içine sürmüştür.

Pravda'nın kuruluş tarihi olan 22 Nisan, işçiler tarafından işçi-basın bayramı olarak kabul edilince, likidatörler de bayramı kutlamaya başlamışlardır!

Pravda, 1914'de Birinci Dünya Savaşı'nın arefesinde kesin kapatılana dek iki yıl içinde 8 kez kapatılmış ve 8 değişik adla yeniden çıkmıştır. Basın alanında legal olanaklardan yararlanmaya da güzel bir örnek oluşturmuştur. Bu sırada partinin merkez organı ise illegal *Sosyal Demokrat* gazetesi idi ve 1917'ye dek o oldu.

Pravda 1917 Şubat Devrimi'nden sonra mart 1917'de partinin merkez organı olarak yeniden günlük ve legal yayına başladı. Bu dönemde daha da önemli bir işlev gördü. Yine birkaç kez kapatıldığı için değişik adlar kullanmak zorunda kaldı. *Pravda*, kalıcı olarak adına Ekim Devrimi'nden sonra kavuştu.

Yukarıdakileri, gazete temelinde örgütlenmenin, örgütlenme açısından anlattık. Ancak anlatılanlardan da anlaşıldığı gibi soruna bir de, nasıl bir gazete temelinde örgütlenme açısından bakmak gerekir. Merkez organ, legal basın, popüler gazete, yerel gazete, vb. Örgütlenmenin çapı, boyutu, niteliği, düzeyi, vb., kuşkusuz nasıl bir gazete sorusunun yanıtıyla da doğrudan bağlıdır.

Parti basını ve legalite

Pravda iki kez legal basılmıştır ama birinde Bolşevik gazete sayılmıştır, ötekisinde ise merkez organ olarak çıkmıştır. İlk kez legal basıldığında, yine devrimci fikirleri yaymış, likidatörlere karşı savaşmış, Lenin'in yazılarını basmıştır. Ancak, bu legalite dönemi Çarlık altında olduğundan partiyle bağını *açıkça* pek duyuramamış ve daha çok Ezop dili kullanmak zorunda kalmıştır. Lenin'in çeşitli kereler yinelediği gibi, merkez organ her türlü kısıtlamadan uzak ve bu anlamda özgür olmalıdır. Bu özgürlük, gerekiyorsa illegal, olabiliyorsa legal sağlanabilir, ama mutlaka sağlanmalıdır.

Pravda'nın ikinci kez yayınlanmaya başladığı dönemde Rusya'da legalite çok daha farklı bir düzeydeydi. Devrim süreci içinde olduğu için o sırada Rusya en geniş, Batıdan da daha geniş özgürlüklerin yaşandığı ülkeydi. Bununla bağlı olarak Bolşeviklerin merkez organı da legal çıktı. Yani, merkez organ legal ya da illegal olabilir, ama önemli olan hiçbir kısıtlama olmadan, dolu dizgin devrimci, komünist propaganda-ajitasyon yapabilmesidir.

Yalnızca merkez organ için değil, partinin tüm legal yayınları için de, merkez organ için olandan farklı ama yine belli bir kısıtlama sınırı vardır. Ezop diliyle, ya da üstü kapalı bir biçimde, partiyle bağını açıkça söylemeden vb. de olsa, legal yayın, partinin çizgisini savunabiliyor, onunla özdeşleşebiliyorsa bu basın alanında yararlanılabilecek ve mutlaka yararlanılması gereken legal olanaklar var demektir. Lenin, çizgisi belirsiz yayınlara genel olarak karşıdır.

Hele ki partinin çizgisi belirsiz bir legal yayın çıkarması düşünülemez. Bu, parti legal olanaklardan değil, legalite partiden yararlanıyor demek olur. Böyle bir gazete ile komünist örgütlenme yapılamaz.

Lenin, 1905 Devrimi sırasında, devrimci savaşımın yasaları hiçe sayarak yarattığı legalitenin merkez organın legal çıkmasına yetmediğini söyledikten sonra partinin legal basınına ilişkin şöyle söylüyor:

"Bugün yazının 'legal' olarak basılanı bile onda dokuzuyla parti yazını olabiliyor. Parti yazını olmalıdır. ... Sosyalist proletarya *parti yazını* ilkesini öne sürmeli, bu ilkeyi geliştirmeli ve olabildiğince tümüyle ve tam pratiğe geçirmelidir.

"Nedir bu parti yazını ilkesi? ... Yazın, proletaryanın ortak davasının bir *parçası*, tüm işçi sınıfının siyasal olarak bilinçli öncüsünün bütünü tarafından harekete geçirilen tek bir büyük Sosyal Demokrat (Komünist — *İ.S.*) mekanizmanın 'dişlisi ve vidası' olmalıdır. Yazın, örgütlü, planlı ve bütünsel Sosyal Demokrat (Komünist — *İ.S.*) parti çalışmasının ayrılmaz parçası olmalıdır." (Lenin, *agy*, c.10, s.46-47)

Öte yandan, parti çizgisini legal basında savunma olanağı varsa, Lenin, bu olanaktan yararlanmaya çok büyük önem vermektedir. Bolşeviklerin tarihi bunun örnekleriyle doludur. Yukarıda verdiğimiz *Pravda* örneği bunlardan yalnızca biridir. Ayrıca Lenin bunu hem Komintern'de, hem çeşitli yazılarında defalarca yinelemiştir. Daha önce buna örnek olacak bazı alıntılar da aktarmıştık.

Şimdi, popüler ve yerel gazete konularına bakalım.

Popüler ve yerel gazete

Daha önceki bölümde, Lenin'in işçiler için ayrı bir "popüler" organa karşı çıkan sözlerini aktarmıştık. Gerçekten de Lenin, o yıllarda ekonomizmin, geriliğin savunuculuğunun yaygın olduğu Rusya'daki kullanışıyla hem de *işçiler için* ayrı bir "popüler" gazeteye hep karşı olmuştur. Ama Lenin, doğru anlayışıyla popüler gazeteye karşı olmamıştır.

Nitekim, *Ne Yapmalı*'da da Lenin, işçiler için, özellikle de geri işçiler için popüler yayın çıkarılabileceğini belirtmiştir. (Lenin, *agy*, c.5, s.470-471) Ancak popüler gazeteden söz ederken, her zaman popülerliğin vulgarlıktan farkını vurgulamıştır. Popülerliği şu sözlerle, çok güzel tanımlamıştır:

"Popülerleştirme, ... vulgarlaştırmaktan, konuşmanın düzeyini düşürmekten çok uzaktır. Popüler yazar, basit ve genel olarak bilinen verilerden hareketle okuyucusunu derin düşüncelere, derinlemesine çalışmaya yöneltir, basit savlar ya da çarpıcı örneklerle bu verilerden çıkarılması gereken ana *sonuçları* gösterir ve düşünen okuyucunun kafasında yeni yeni sorular uyandırır. Popüler yazar okuyucusunun düşünmediğini, düşünemediğini ya da düşünmek istemediğini varsaymaz, tam tersine, gelişmemiş okuyucuda kafasını kullanma yönünde ciddi bir eğilim olduğunu varsayar ve onun ciddi ve zor işinde ona *yardımcı olur*, ona öncülük eder, onun ilk adımları atmasına yardım eder ve ona bağımsız olarak ilerlemeyi *öğretir*. Vulgar yazar okuyucusunun düşünmediğini ve düşünmekten aciz olduğunu varsayar, ciddi bilgiye doğru ilk adımlarında ona öncülük etmez, çarpıkça basitleştirilmiş bir biçimde ... bilinen bir teorinin *bütün* sonuçlarını 'önceden hazırlanmış' olarak verir, öyle ki okuyucunun kendine verileni çiğnemesi bile gerekmez, yalnızca yutması gerekir." (Lenin, *agy*, c.5, s.311-312)

Lenin, popülerliğe ilişkin getirdiği bu doğru anlayışla popüler organdan yana olmuştur. Nitekim örneğin 1914'de, proleter ve yarı-proleter yığınlar arasında çok geniş dağıtılacak, çok fazla yazı içermeyen, küçük ve ucuz, ama "onlara dünya çapında işçi sınıfı hareketinin ışığını gösterecek, onları kendi güçlerine inançla esinlendirecek, onları birliğe itecek ve onların tam sınıf bilincine yükselmelerine yardımcı olacak" ve *Pravda*'nın kardeşi olarak çıkacak bir popüler gazete çıkarmayı görevler arasında sıralamıştır. (Lenin, *agy*, c.36, s.283) Böyle bir popüler gazete ile geri kesimlerin ilerletilmesini, partinin ve öncü işçilerin çevresinde örgütlenmesini düşünmüştür.

Yerel gazeteye gelince. Lenin, parti örgütlerinin "kendilerine ait" bir yerel gazete çıkarmalarına çoğu zaman karşı olmuştur. Eğer bir bölgede işçilerin girişimiyle bir yerel gazete çıkıyorsa, Lenin, partililerin bu gazete üzerindeki etkisinin arttırılmasını onu yerellikten olabildiğince uzaklaştırmanın bir yolu olarak görmüştür. Parti açısından bir bölgede gerçekten yerel bir gazete gerekiyorsa, bu durumda Lenin'in önerisi, merkez organı çıkaran aynı kurulun, yerel temsilcilerin de katılımıyla, o yerel gazeteyi çıkarması olmuştur. Ama Lenin'i, parti açısından o bölgede yerel gazete çıkarmak gerektiği yolunda ikna etmek hiç de kolay olmamıştır.

Lenin'in genel eğilimi, bütün yerel haber, deneyim, vb. herşeyin genel gazetede yansımasının, hem genel, hem de yerel açısından daha yararlı olduğudur. Lenin, genel olarak yerelliğin getirdiği dar bakış açısı, özel olarak da parti örgütlerinin böyle dar bir bakış açısına kayma tehlikesi nedeniyle yerel organa çoğu zaman karşı çıkmıştır. Yerel parti organlarının olabilirliğini, hareketin tam kapsamlı sergileme ve ajitasyon yapabilir ustalığa erişmesiyle, yani yerel çalışan kadroların bile olayları bir genel merkez gibi genel bakış açısıyla değerlendirebilmesiyle bağlı düşünmüştür. Bu olmadan yerel gazetenin yapacağı ajitasyon dar, örgütlenme ise büyük olasılıkla bütünsel parti anlayışı açısından eksik olacaktır.

Gazetenin kendi örgütlenmesi

Gazete temelinde örgütlenmeye ilişkin, son olarak bir de parti basınının kendi örgütlenmesine değinelim:

"...Sosyalist proletarya için yazın, ... proletaryanın ortak davasından bağımsız, bireysel bir girişim olamaz. Partizan olmayan yazarlar istemiyoruz! ...

"(...)

"...Biz, özgür bir basın, yalnızca polisten değil, aynı zamanda sermayeden, kariyerizmden, burjuva-anarşist bireycilikten özgür bir basın yaratmak istiyoruz ve yaratacağız.

"(...)

"...Parti yazınını ve onun parti denetimine bağımlı olmasını tartışıyoruz. Herkes, hiçbir kısıtlama olmadan yazmaya ve istediğini söylemeye özgürdür. Ama her gönüllü birlik (parti dahil) de parti adına anti-parti görüşleri savunan üyeleri atmaya özgürdür. Söz ve basın özgürlüğü tam olmalı. Ama o zaman örgütlenme özgürlüğü de tam olmalı." (Lenin, *agy*, c.10, s.46-48)

Parti basını partinin sıkı denetimi altındadır ve örgütlenmesi de bu denetimi yaşama geçirecek biçimde olur. Gazete partiyi, sınıfı nasıl bir devrimci disiplin ile örgütlemeyi amaçlıyorsa, kendisi de böyle örgütlenir.

*Doğal olarak anlaşılacaktır ki bu temsilciler ancak partimizin yerel komiteleriyle (guruplarıyla, çalışma ekipleriyle) en yakın ilişki içinde başarıyla çalışabilirler. Genelinde kurduğumuz planın tümü, doğal olarak ancak ... komitelerin en aktif desteğiyle uygulanabilir.

(Baştarafı sayfa 6'da)

buradan, *sosyalizmin* nesnel koşulu olmayan bir ülkede *devrim* için gerekli öznel faktör zaten olamaz sonucu çıkıyor. Lenin aynı alıntıda, sosyalizme siyasal demokrasiden başka bir yoldan varılamaz diyor. Bu da eklenince manzara tüm "teorik" boyutlarıyla ortaya çıkıyor: Siyasal demokrasinin olmadığı bir ülkede devrimin öznel faktörü olamaz!

Dördüncü adımda geliyoruz, "peki siyasal demokrasi olunca devrimin öznel faktörü nasıl gelişecek" sorusuna. Kutlu bunu, "işçi sınıfı içinde devrimin ya da sosyalizmin *nesnel bakımdan* olgunlaşması" sözleriyle çok güzel yanıtlıyor. Demokrasi geldikten sonra öznel faktör de *nesnel bakımdan*, yani seçimlere vb. katılarak *kendiliğinden* olgunlaşıverecek.

Beşinci adım, Türkiye'yi bu kalıplara uydurma çabasıdır. Haydar Kutlu Türkiye'de sosyalizmin, kendi deyimiyle "stratejik aşamanın" nesnel koşulu yok diyor. Bunun ne büyük bir ihanet olduğunu bir kenara bırakalım, böylece şu anda devrimi gündemden kaldırmış oluyor. Devrimin gündeme gelmesi için iki koşul gerekiyor: Biri, Lenin'in alıntısında sosyalizmin nesnel koşulu olarak getirilen ekonomik gelişme düzeyi (ki burada da çarpıtma yapılıyor). Ötekisi siyasal demokrasi. Yani şu anda resmilere bir paravana görevi gören "faşist diktatörlük" kalksa da, devrimi gündeme getirmemek için bir gerekçeleri daha kalacak. Türkiye'nin ekonomik geriliği!

Beşinci adıma ilişkin bir noktaya daha işaret etmek gerekir. Haydar Kutlu bu konuda önemli bir çelişkiye düşmüştür. Türkiye'de sosyalizmin maddi temeli, nesnel koşulu yok derken, aynı zamanda "iki aşamalı *tek bir süreç* olan sosyalist devrim"den (*agy*, s.16) söz ediyor. Bu, ancak sosyalizmin maddi temelinin, nesnel koşulunun olduğu ama öznel koşulunun olmadığı bir ülke için geçerli olabilir. Sosyalizmin nesnel koşulunun olmadığı bir ülkede, demokratik devrim ayrı bir aşamadır. Kutlu iki farklı şeyi birden savunuyor. Bir yandan DYP ve SHP'yi, bir yandan Sol Birliği, bir yandan da parti içindeki muhalifleri ve bağlaşıkları kollama çabası, doğal olarak böyle açıklara yol açacaktır.

Daha güçlü TKP zaten var

"Demokratik Türkiye, daha güçlü TKP" belgisinin başta kısaca formüle ettiğimiz yorumdakinden de daha derin bir ihanet taşıdığını belirtmiştik. Buraya kadar birçok konuda kendi görüşlerimizi katmadan, yalnızca Kutlu'nun dediklerinin anlamını çözümledik. Bu kadarıyla bile, bu belginin yalnızca siyasal bir yanılgı değil, teorik düzeyde bir revizyon içerdiğini görebildik.

Yazıda, bizim burada hiç değinmediğimiz bir dizi siyasal yanlış, mantıksal tutarsızlık ve derin teorik çarpıtma daha vardır. Siyasal yanlışlar bilinen burjuva kuyrukçuluğu örnekleridir. DYP açıkça savunuluyor, övülüyor... Bunlara örnek bile vermeyeceğiz. Mantıksal tutarsızlıklara yalnızca bir örnek verelim: Faşist diktatörlük ipleri elinden "iyiden iyiye" olmasa da kaçırmıştır, kendi eliyle kendi barajında gedik açmıştır ama yine de bir yumuşamadan bile söz edilemez! Ama teorik yanlışların hiç olmazsa bazılarına kısa kısa değinelim.

Devlet konusunda, Kutlu, demokratik devrimde bugünkü devlet aygıtının yıkılmasının gerekli olmadığını savunuyor. (*agy*, s.16) Bu durumda "faşist diktatörlük" nasıl "yıkılacak"? DYP militarizme karşı gösterildiğine göre, burjuva devletinin militarist olmadığı mı, yoksa DYP'nin burjuva devletine de karşı olduğu mu söyleniyor?

Eski oportünistler Türkiye'de ulusal burjuvazi olduğunu söyleyerek burjuvaziye bazı özellikler atfederlerdi. Kutlu, ulusal burjuvazi olmadığını söyleyerek daha da ileri özellikler atfediyor.

Sonra Lenin'in, ulusal ilişkilerle toplumsal ilişkileri ayırıp birbirinin karşısına koyan "uluslar ve ulusal ilişkiler" teorisi nerede yazılıdır, öğrenmek istiyoruz. Herhalde 46. cilt ve sonrası olsa gerek!

Daha çok sayılabilir ama biz bir konuya daha değineceğiz. Haydar Kutlu, Lenin'e "yüce öğretmen" gibi dokunaklı sözler ediyor ama satır aralarında üç çaba birden yansıyor. Biri, somutla bağlanmadığı noktalarda Lenin'den alıntıları doğru yorumuyla vermek, ikincisi somutla bağlandığı noktalarda Lenin'den alıntıları en ince hesaplı çarpıtmalarla sömürmek, üçüncüsü ise düpedüz düşmanlık: Nerede "mekanik bir yaklaşım"dan, "kalıplaşmış düşünceler"den yakınsa, bunların ucu gerçekte Lenin'e varıyor.

Acaba dedik Haydar Kutlu, gerçekte, Lenin'e düşman olan "Marksistler"den mi? Ama "Marksist" bile olmadığını anladık. Yazının daha ilk sayfasında "dünyanın yalnızca yorumlanmaya değil, asıl değiştirilmeye ihtiyacı olduğunu, Marks, tarihin diyalektik materyalist yorumunu yaparak öğretti bize" (*agy*, s.7) diyor. Gerçekte Marks'ı tarihin, diyalektik materyalist de olsa, yalnızca yorumunu yapmakla *suçluyor!* Kıytırık ulusal demokrasi programı "devrime yaklaşım", dünyayı değiştirme çabası oluyor da, Marks'ın bunca yazdığı ve yaptığı "yorum" olarak kalıyor! Haydar Kutlu Marksizm-Leninizme derinden düşmandır. Bunu daha ne kadar satır aralarında tutabileceğini zaman gösterir.

Böyle iki kişilikli bir genel sekretere, aynı anda şimdilik üç tane birden programa sahip olan resmi partide ortalık karışmaz da nerede karışır? İngiltere'deki menşevikler de, şu ünlü belgi örneğinin gösterdiği gibi en azından nesnel olarak bu karışıklığın içindedirler. *İşçinin Sesi*'ne karşı kullandıkları son derece düzeysiz dil, bu durumdan duydukları çaresizliği de yansıtıyor.

Resmi TKP, "TKP" olmaktan uzaklaşma, sosyal demokratlaşma yolunda bir dönemeç daha almıştır. Üçüncü programa birinci programla karşı çıkılamaz. Üçüncüyü yaratan birincidir. Üç programa birden komünist bir programla karşı çıkılması gereklidir. Bu da zaten varolan "daha güçlü TKP"nin programıdır. Ünlü belgiyi pratik de reddetmiştir. Türkiye demokratik olmadığı halde daha güçlü TKP olabiliyor, var!

Resmi partide yeni gelişmeler

Oportünizme karşı ciddi bir adım atmak için, *İşçinin Sesi*'ne karşı oportünizmin yarattığı önyargıları aşmak gereklidir. Aynı ciddi yolda bir adım atılmayıp da yürünecekse, oportünizme karşı çıkmak demek *İşçinin Sesi*'nden yana olmak demektir.

Oktay Bozdağ

Azılı oportünist partizan kliğinin resmi TKP'ye egemen olması, şimdi örgüt açısından kaçınılmaz sonuçlarını veriyor. partizan kliği her gün biraz daha sağa kayan ideolojik-politik çizgisini, parti tabanındaki namuslu komünistlere kolayca kabul ettiremiyor. Parti yönetimi bir türlü saygınlık kazanamıyor. Bu nedenle partizan kliği parti üzerindeki egemenliğini bir yandan tasfiyeci, öte yandan federatif bir örgüt politikası ile sürdürmeye çalışıyor. Bu yaklaşımın sonucu komünist yoldaşlık ilişkilerinin ve parti normlarının yok olmasının yanısıra, partinin içinin cadı kazanına dönmesi oluyor.

Partizan bugün bu gurupla, yarın şu gurupla işbirliği içinde iktidarını sürdürmeye çalışıyor. Dün işine yarayanı bugün atıyor, bugün işine yarayan dünkü muhalifi diğerlerinin üzerine sürmeye çalışıyor. Partizan kliğinin bu durumu anlaşılır da, bu oyunlar içinde yer alan muhaliflere ne demeli? Resmi partideki muhalif gurupların ve eğilimlerin partizan kliği ile olan bu acaip ilişkilerine yakından bakınca Yürükoğlu yoldaşın 1983'de yaptığı şu değerlendirme ne kadar çarpıcı geliyor:

"... Parti içinde partizan kliğine karşı oluşan hiçbir gurup, oportünizmle uzlaşmayan, onun ikballerine ve vaatlerine kanmayan hiçbir komünist, oportünist yönetimin oldukça başarıyla yerleştirdiği '*İşçinin Sesi*'yle birleşmeme' kompleksine düşmemelidir. Bugün ve bugünden sonra, artık *İşçinin Sesi* ile eşgüdümlü bir kavgaya girmeyen hiçbir güç TKP'de dengeyi Leninizm lehine değiştiremez. Bu yalnızca güçleri böler ve oportünizmin işine yarar." (R. Yürükoğlu, *İşçinin Sesi*, 28 Şubat 1983, sayı 277)

Muhalefetin geniş bir kesimi oportünizme karşı kavga vermek istiyor ama oportünizme karşı savaşımın mantığını ve yöntemlerini kavrayamamış halde. Bu nedenle partizan kliğinin oyunları peşinde bocalayıp duruyor.

Son bazı gelişmeler muhalefetin iki gurubunun bu zorlukların üzerinden aşmaya çabaladığını gösteriyor. İki ayrı yörede, iki ayrı gurup isimlerini açıkça koydukları muhalefetlerini dile getiren bildiriler yayınladılar. Böylece açık muhalefete başlamış ve bir daha partizanın ayak oyunlarının içine girmek istemediklerini devrimci kamuoyuna duyurmuş oldular. Bu önemli ve olumlu bir gelişmedir ama oportünizme karşı savaşımın ancak başlangıcıdır. Şimdi bu yoldaşları bekleyen görev tutarlı bir yaklaşımla oportünizmin tüm yanlarını eleştirmeleri ve "ne yapmalı" sorusuna somut cevap vermeleridir.

Bu guruplar oportünizmin *İşçinin Sesi*'ne karşı ördüğü duvarı henüz tümden yıkamamışlardır. Önyargılarını, koşullanmalarını henüz tümüyle yenememişlerdir.

Oportünistler yıllarca *İşçinin Sesi*'ne karşı son derece düzeysiz bir saldırı yürüttüler. Devrimci kamuoyu önünde bu geneliyle kendilerini vuran bir tutum oldu. Ama atılan çamurun izi bir yerde kalıyor. Şimdi oportünistlerin attığı çamurun izi kendini, oportünizme kaşı çıkan muhalefette gösteriyor. Bu acıdır! Yoldaşlara üç sene önce yaptığımız şu uyarıyı bir kez daha hatırlatalım:

"1920'den bu yana, oportünizmi bir daha gelmemek üzere yok etmek parti yaşamında *ilk kez* bugün ciddi bir olasılıktır. Yalnız bu olasılığın gerçekleşmesi için *tek bir koşul* vardır. Oportünizme karşı olan güçlerin oportünistlerin hazırladığı tuzağa düşmemeleri, *İşçinin Sesi*'ne karşı, bilim dışı, irrasyonel psikolojik koşullanmalarını bir yana itmeleri. Partide, oportünizme karşı gurupların tümünün toplamından daha büyük, daha örgütlü, ideolojik ve siyasi açıdan daha tam bir devrimci güç olan *İşçinin Sesi* olmadan oportünizmi yenmek olanaksızdır." (R. Yürükoğlu, *İşçinin Sesi*, 14 Mart 1983, sayı 228)

"Parti içinde partizan kliğine karşı oluşan hiçbir gurup, oportünizmle uzlaşmayan, onun ikballerine ve vaatlerine kanmayan hiçbir komünist, oportünist yönetimin oldukça başarıyla yerleştirdiği *'İşçinin Sesi'* ile birleşmeme' kompleksine düşmemelidir." (R. Yürükoğlu)

Açık muhalefete girişen *İşçi Kurtuluşu* gurubu, TKP'nin geçmişte önemli bir örgütü olan Berlin'de ortaya çıktı. Bu yoldaşlar partizan kliğinin likidasyoncu tutumuna karşı çıkıyorlar. Ancak görüşlerinde netleştirilmesi gereken birçok yön vardır. Açık savaşımın mantığı onları bu yönlerde görüşlerini netleştirmeye zorlayacaktır. Bu süreçte net komünist görüşler kazanmak kolay olmayacaktır. Onlar için sonuç alıcı yöntem *İşçinin Sesi*'nin ideolojik platformunu yok saymadan ciddi bir ideolojik tartışmayı gerçekleştirmektir.

İlk sözünü ettiğimiz muhalefet gurubu Avrupa'da sık görülen muhalefet guruplarından üç noktada farklılıklar taşıyor. Birincisi, bu guruptakiler Türkiye'de partililer ve sınıf hareketi içinde tanınan ve saygı duyulan yoldaşlar. İkincisi, bu yoldaşlar, yakın zamana kadar partizan kliğinin ülkede ve ülke dışında "kestaneleri ateşten çekmek için" kullandığı, parti örgütünün birçok yönlerini iyi bilen yoldaşlar. Üçüncüsü, bu yoldaşlar açık muhalefetlerinde "ideolojiyi olayların diliyle anlatma" yolunu seçmişler.

Bu yoldaşların, gerçekten anlatabilecekleri çok şey var. Bu yoldaşlar 1982'de H. Erdal yoldaşın partinin Leninci kanadına geçişinin ardından partizanın Türkiye'de tutuklamadan sıyırılabilmiş örgütlerde yaptığı tasfiyeleri ve bu tasfiyelerde kullanılan iğrenç yöntemleri yakından bilirler.

Bu yoldaşlar darbe öncesindeki bir sıra sendikal eylemde partizan kliği yöneticilerinin aldığı tutumları, izledikleri savaşım yöntemlerini ve devrimci sınıf hareketinden duydukları korkuyu yakından bilirler. Darbe sonrasında ise bu savaşım içinde yetişmiş işçi kadroların nasıl tasfiye edildiklerini, komünist hareketten nasıl dışlandıklarını görmüşlerdir.

Bu yoldaşlar darbenin ve tutuklamaların ardından partizan kliğinin güvendiği kadroların nasıl uzun vadeli planlara dayanılarak, aranmasın yurt dışına çıkardığını, öte yandan gerçekten tehlikede olan birçok militanın nasıl kaderine terkedildiğini ve bugün bu yoldaşların bir bölümünün, komünist inançlarını yitirmeyenlerin, kimlere öfkeyle sövdüğünü iyi bilirler.

Bu yoldaşlar partizan kliğinin sosyal demokrasiye yaklaşımını, bu yaklaşımın sınıf hareketini boğmada ne denli etkin olduğunu ve bu ilişkilerin iğrenç iç mekanizmalarını yakından izlemişlerdir. Bu çerçevede UDC üzerine olan tartışmaları ve yaklaşımları da bilirler.

Bu yoldaşlar yurt dışındaki

(Devamı sayfa 12'de)

(Baştarafı sayfa 11'de)
bir sıra olaya da yakından tanık olmuşlardır. Partizan kliği şeflerinin işlerine geldiğinde nasıl "yüzüne tükürsen, rahmet okur", işlerine geldiğinde de nasıl demagojik militan ve saldırgan olduğunu kendi deneyimleriyle öğrenmişlerdir. Yurt dışına çıkmış, tecrübeli ve uzun süreli parti eğitiminden geçmiş kaç yoldaşın hangi yöntemlerle partiden atıldığını görmüşlerdir. Yurt dışında partizanın tüm direktiflerini uygulayan, çalışkan ve becerikli ama partizan kliğinden olmayan yoldaşların, ağza alınmaz küfürlerle nasıl karalandığına tanık olmuşlardır.

Bu yoldaşlar partizan kliğinin 5. Kongre denen toplantısının içyüzünü de iyi bilirler. Kongreye sunulacak tezlerin parti örgütlerinde nasıl sözümona "tartışıldığını", "kongreye" giden delegelerin nereye, ne için gittiklerini bile bilmediklerini, bu delegelerin hangi örgütleri, nasıl temsil ettiğini, daha doğrusu etmediğini, kongre salonunda sözde konspirasyon adına *perde arkasında oturtulan* "Türkiye delegeleri"nin içyüzünü, kongre sonrasında Kutlu'nun konuşmasında kongrede programın detaylı olarak tartışıldığını söylemesinin en çok kongre delegelerini şaşırttığını, bu toplantıya örgütten gelen tepkileri ve partizanın bu tepkileri bastırmak için izlediği yöntemleri çok iyi bilirler.

Bu yoldaşlar bir sıra olayın içinde partizan kliğinin ilkesiz, kişiliksiz, pragmatik düşünce yapısını görmüşlerdir. Parti belgelerinin hazırlanışında herşeyi söyleyen ama hiçbir şeyi açıkça söylemeyen üslubun hangi amaca hizmet için kasıtlı olarak kullanıldığını bilirler.

Şimdi bu yoldaşlar, bütün bu olaylardan kalkarak TKP'de egemen olan oportünizmi sergileyeceklerdir. Bu olumlu girişimi süratli ve kararlı davranışlar izlemelidir. Bunun yanısıra, bu yoldaşların çok yönlü bir ideolojik-politik çabaya girmeleri kaçınılmazdır. Yoksa bu olayların arasındaki bağ kavranamaz ve bu nedenle oportünizmin can damarına vurulamaz. Bu çaba için de onlar *İşçinin Sesi*'ni yakından izlemek, onun teorik birikimine başvurmak zorundadırlar. İşte bu noktada bu yoldaşların kendilerinde varolan psikolojik koşullanmayı aşmaları son derece önemlidir.

Eğer bu yoldaşlar *gericiliği ebedileştirmek*, guruplar-çevreler günlerine dönmek istemiyorlarsa, Türkiye'nin ihtiyacı nasıl bir partidir sorusuna yanıt getirmelidirler. Bu yanıt arayışında amaç gerçekten doğruyu bulmak olacaksa, *İşçinin Sesi*'ni yok saymak olanaksızdır. "Anti-Sovyetizm" vb. gibi asılsız endişeler *İşçinin Sesi*'ni yok saymaya neden değil kılıf olur. Öte yandan bu yoldaşlar devrimci tutumlarında ısrarlı oldukları sürece her adımda, her olayda doğruluğumuzu göreceklerdir.

Biz bu satırları, "aman *İşçinin Sesi*'ne birkaç kişi kazanalım" kaygısıyla yazmıyoruz. Yalnızca objektif bir gerçeği hatırlatıyoruz: Oportünizme karşı ciddi bir adım atmak için, *İşçinin Sesi*'ne karşı oportünizmin yarattığı önyargıları aşmak gereklidir. Aynı ciddi yolda adım atılmayıp da yürünecekse, oportünizme karşı çıkmak demek *İşçinin Sesi*'nden yana olmak demektir.

İşçi basınının gözü, kulağı, sesi işçi muhabirler

Haydi iş başına

İşçi muhabirler, işçiden, halktan, devrimden yana tavır alan muhabirlerdir. İşçi muhabirler burjuvazinin düşmanı, sosyalizmin dostudur. İşçi muhabirler, işçi sınıfının tarihsel rolünün bilincinde olan, yaşamının anlamını bu bilincin ışığında süzüp çıkaran işçiler, emekçiler, öğrenciler, aydınlardır. Tüm yoldaşlar, tüm sempatizanlar, tüm okuyucu yığını işçi muhabirlerdir.

Gazete haber yazar. Yorumlar, değerlendirmeler yapar. Okuyucularıyla canlı bir ilişki kurmaya çalışarak, temsil ettiği görüşlerin sözcülüğünü yürütür. Her gazete bunları yapar ama "gazete" diye sınıflarüstü birşey yoktur. Çıkarları taban tabana zıt sınıfların varlığı gazeteleri de kızıl bir şeritle birbirinden ayırır: Burjuva gazeteler, işçi sınıfının gazeteleri.

Burjuvazi, sınıfının egemenliğini sürdürmek açısından basını özel bir önemle ele alır. Burjuva ideolojisini yaymak ve yığınlara benimsetmek amacıyla basını akıllıca ve bilinçli bir biçimde yönetir, yönlendirir. Burjuva sınıfının en seçkin, en zeki üyeleri basın platformundan halka, burjuvazinin görüşlerini, belgilerini, değerlendirmelerini benimsetmeye, halkın neyi, nasıl, ne zaman, hangi sınırlar içinde düşünmesini ve düşünmemesini öğretip göstermeye çalışırlar.

Bilimsel teknolojik devrimin doğrudan etkisiyle son yıllarda, yığınsal iletişim araçları arasında yazılı basının yeri ve rolü bazı değişikliklere uğramıştır. Ancak yine de, burjuvazi yazılı basının hâlâ ne denli önemli bir siyasal araç olduğunu bilir. Yüzyılların yönetici sınıfı ideolojik nüfuz mekanizmalarını kullanmak ve yenilerini yaratmak konusunda oldukça deneyim sahibidir.

Türkiye'de yayınlanan gazete ve magazinleri kafamızda şöyle bir canlandırmamız bile, burjuvazinin, ideolojisini yayarken sergilediği çeşitlilik, kıvraklık ve "burjuva uyanıklık" konusunda bize çok şey gösterebilir.

İşçi sınıfının gazetesi olmak, işçinin sesi olmaktır. İşçi sınıfının görüşlerini, savaşım programını, tek devrimci sınıf olma ve tüm haksızlıklara karşı durma özelliğini her sayfasıyla, her satırıyla yansıtmayan bir gazete işçi sınıfının gazetesi olamaz.

İşçi gazetelerinin arasında en önemli yeri merkez organ tutar. Komünizm bayrağını kavgada yükseltmenin yolunu gösterir, kadrolara, yığınlara rehber olur. Merkez organ, doğrudan komünist partisinin kalbinin attığı yerde, herşeyiyle, siyasal hattıyla, örgütüyle, yığın ilişkileriyle onun "yazılı sureti" olarak çıkar. Merkez organ komünist kadroların, ileri işçilerin burjuva ideolojisine karşı yürüttükleri savaşta en büyük silahtır.

Merkez organ, burjuva ideolojisiyle, burjuva yönetimiyle, burjuva siyasetiyle girilen dişe diş kavgada olmazsa olmaz bir araçtır. Komünist partisinin programı, stratejisi, güncel siyasal değerlendirmeleri hep merkez organda cisimleşir. Merkez organ işçi sınıfının en yüksek basın organıdır.

İşçinin sesi olmak, işçiden, halktan ve işçiye, halka doğru yorumlanmış haber verme işlevini yerine getirmekle de yakından bağlıdır. Ama burada da burjuvazinin gazetesiyle, işçi sınıfının gazetesinin birbirinden ayrıldığı önemli bir yol ağzına geliriz: Muhabirler.

Muhabirler, haber toplayan, olanı-biteni yazıya aktararak gazeteye ileten kişilerdir. Bu açıdan muhabirsiz gazete olamaz desek yeridir.

Burjuva gazetelerinin kimi meşhur, kimi yıldızı yeni parlayan, kimi alt basamaklarda sürünen pekçok muhabirinin imzasını görüyor, yazısını okuyor, verdiği haberle "bilgileniyoruz". Bu noktada, işçi gazetesinin muhabiri nasıl olmalıdır, burjuvazinin muhabirlerinden farkı nerededir sorusu akla geliyor. Buna en güzel yanıt, işçi basınının muhabirine verilen addır: İşçi muhabirler!

İşçi muhabirler, işçiden, halktan, devrimden yana tavır alan muhabirlerdir. İşçi muhabirler burjuvazinin düşmanı, sosyalizmin dostudur. İşçi muhabirler, işçi sınıfının tarihsel rolünün bilincinde olan, yaşamının anlamını bu bilincin ışığında süzüp çıkaran işçiler, emekçiler, öğrenciler, aydınlardır. Tüm yoldaşlar, tüm sempatizanlar, tüm okuyucu yığını işçi muhabirlerdir.

İşçi muhabir, işçi basınının tüm toplum içine uzanmış gözü, kulağıdır. İşçi muhabirin iş saatleri yoktur, çünkü gündelik yaşantının her anı onun için bir malzeme niteliği taşır. İşçi muhabir yalnızca yığınsal devrimci eylemden değil, oturduğu semtten, bindiği otobüsten, gittiği işten, pazar yerlerinden, okuduğu kitaplardan, seyrettiği filmden, açık oturumdan, katıldığı toplantıdan haber verir, bilgi iletir. İşçi muhabir bütün sınıflar arasında olup bitenleri, gündelik toplumsal-siyasal olayları haber eder. Bunu işçi muhabirin yapması yaşamsal önem taşır çünkü işçi gazetesinin yazdığı haberlerin bu kanaldan akıyor olması "eşyanın tabiatı", işçi basınının, işçi niteliği gereğidir. Burjuva basının yansıtacağı haberle, işçi muhabirlerinin ilettiği haber aynı olabilir mi? Olamaz!

Bunun bilincinde olan *İşçinin Sesi*, ta 1979'da devrimci durumun sıcağı içinde işçi muhabirlere çok güzel bir çağrı yayınlamıştı. Bu çağrıyı bu sayımızda yalnızca birkaç cümle çıkararak yeniden basıyor ve ısrarla yineliyoruz.

Devrimci durumun ardından gelen faşizm yıllarında işçi muhabirlerin, işçi muhabir guruplarının işleri güçleşmiştir. Hem bastıran koyu karşı-devrimin neden olduğu geri çekiliş, hem de güvenlikli çalışma olanaklarının son derece daralması işçi muhabirlerinin işini güçleştirmiş, sayılarını azaltmıştır.

Şimdi çözülen faşizmin ardından, olanakların hızla arttığı bir dönemde işçi muhabiri olmak, merkez organa taze, canlı haber akıtmak işi, yeniden canalıcı önem taşımaya başlamıştır. Merkez organ yığınlara rehber olacak yorumlarını, hedef göstereceği yazıları, ancak bu canlı, içeriden haberler, gözlemler çevresinde yazabilir.

İşçi muhabirlerinin ya da sayısı yörenin, çalışılan alanın özelliğine göre değişebilen işçi muhabir guruplarının yapmaları gereken muhabirlik işi açısından, bazı noktaları vurgulamak gerekiyor.

1. İşçi muhabirin gazetede yazılanları çok dikkatli okuması, anlaması herşeyin başıdır. Merkez organ büyük bir dikkat ve özenle okunmalı, hatta olabiliyorsa not tutularak çalışılmalıdır. Böyle titiz bir çalışma, işçi muhabirin yaşama ve içinde yer aldığı sınıf kavgasına bakışını netleştirecek, kendi konumunu ve üstlendiği görevi kendi gözünde saydamlaştıracaktır.

2. Neyi ve nasıl yazmalı? Türkiye'de olan-biten herşey ya haberdir ya da haber yazabilmek için gereklı materyaldir. Lenin bunun içine yalnızca olayları değil duyguları da katıyor. Yaşamın her alanı ve her anı *İşçinin Sesi* için haber ya da yararlı materyal oluşturacak konularla doludur. Yeter ki "bu önemli değil" diye bu konular bir yana bırakılmasın.

Örneğin, Ege'deki kooperatif kavgası, İstanbul'daki grev çadırı, Adana'daki mevsimlik işçi sömürüsü, üniversitedeki forum, kahvede bir faşistin dövülmesi, köşebaşındaki gazetecide hangi gazetelerin satıldığı, yolda, evde insanların en çok hangi olayı konuştuğu, pahalılığa yöneltilen eleştiriler, enflasyon fıkraları, otobüslerde sıkışıklık, soğuk ve beklemeden bunalan insanların çaresizlik içinde birbirleriyle ettikleri kavgalar, televizyonda haberlerin sıralanması, "olayların" ve "icraatın" içinden programlarına ilişkin gözlemler ve değerlendirmeler, işyerindeki sendika, sigorta durumu, diğer çalışanların işyeri örgütlenmesine tavrı, toplumun çeşitli kesimlerinden insanların duygu, düşünce ve yaşantıları.

Sınıf kavgasının adım adım yükselişleri, sıçramaları, girdiği her yeni aşama, önünde beliren her dönemeç merkez organda yansıtılırken, bu canlı, yaşanmış olaylarla birlikte, onlarla bağlanarak ve somutlanarak vurgulanmalıdır. Öte yandan aktarılan olaylar kim, nerede, ne zaman gibi tüm sorulara net yanıt taşır biçimde ve olayla yorumu birbirinden ayırarak yazılmalıdır.

İşçi muhabir tüm toplum içinde merkez organın gözü, kulağı olmalı, dinlemeli, gözlemeli, yaşananı kaydetmeli ve gazeteye göndermelidir.

3. İşçi muhabir guruplarının şimdiye kadar olan uygulaması, bizlere ilginç bir noktayı sergiledi. İşçi muhabirleri bu işin gerekliliğini ve önemini çok iyi kavramış olmalarına karşın, merkez organa akan haber kanalı, onların bu işe verdikleri önem orantısında değildi. Herhalde bunda ulusal-yerel kültürün bir parçası olan yazılı iletişim ve yazılı eser üretme eksikliği, isteksizliği ya da çekingenliğin payı vardır. Uzun yılların köklü geleneklerini bir kalemde silip atmak ve hemen kağıda sarılmak tabii kolay değildir. Ama zor da olsa, zaman da alsa, 296. sayıda yayınlanan Merkez Komitesi kararlarında belirtildiği gibi bu eksikliği proleterler olarak aşmak zorundayız. Kavganın içinde kendimizi geliştirirken, bu eksikliğimizin de üstüne gideceğiz, gitmek zorundayız.

İşçi muhabirler,

Bunları okuduktan sonra "haydi hemen birşeyler yazayım" deyip kalemi elinize alın. Unutmayın ki, en caydırıcı an beyaz kağıtla yüzyüze kalındığı ilk andır. Bu caydırıcılık karşısında olanca direngenlik, disiplin ve iradeyle başlamak ve devam etmek gerekir. Burada "yazacak şey bulamıyorum" cinsinden yükselebilecek son itirazlara karşı da kararlılığınızı sürdürün. Geçirilen günü gözden geçirin, kenarda kalan diyalogları, küçük gibi görünen ayrıntıları, gözlemleri süslemeden, uzun girişler, "bağlamalar" yapma sıkıntısı duymadan içinizden geldiği gibi, merkez organla karşılıklı konuşuyormuşçasına yazın.

İşçi muhabirler, işçi muhabir gurupları! Siz işçi basınının tüm toplum içine uzanmış gözü, kulağısınız. Siz *İşçinin Sesi*'siniz!

Seniha Duru

ANAHTAR

Aralık 1985, 1905 Devrimi'nin 80. yıldönümüydü. Rus halkını Ekim Devrimi'nin utkusuna götüren yolda önemli bir dönemeç olan 1905 devriminden çıkarılan dersleri içeren bu yazı (V.I. Lenin *Toplu Yapıtlar,* İng. basım. c.16, s.299-304) 1910 yılında Bolşeviklerin çıkardığı *Raboçaya Gazeta*'nin birinci sayısında yayınlanmıştır.

Devrimin dersleri

Rusya işçi sınıfının, 1905 Ekim'inde, çarlık otokrasisine ilk güçlü darbeyi vurmasından bu yana beş yıl geçti. O büyük günlerde, proletarya, milyonlarca emekçiyi sömürücülere karşı savaşa kaldırdı. İşçilerin on yıllardır "yüksek görevliler"den boşuna bekledikleri iyileşmeleri, proletarya o yılın birkaç ayı içinde kazandı. Proletarya, bütün Rusya halkı için, kısa bir zaman için bile olsa, o güne dek Rusya'nın hiç görmediği basın, toplantı ve dernek kurma özgürlüklerini kazandı.

Fakat, çarlık rejimi alaşağı edilmediği için proletaryanın bu büyük zaferlerinin yalnızca yarım zaferler olduğu açığa çıktı. Aralık ayaklanması yenilgiyle sonuçlandı ve işçi sınıfının saldırısı zayıfladıkça, yığınların savaşımı düştükçe, çarlık otokrasisi işçi sınıfının kazanımlarını tek tek geri almaya başladı. 1906'da işçi grevleri, köylülerin ve askerlerin patlamaları 1905'de olduğundan çok daha zayıftı ama yine de hâlâ çok büyüktü. Birinci Duma sırasında halkın militanlığı yeniden tırmanmaya başlamıştı ki çar Birinci Duma'yı dağıttı ama seçim yasasını birden değiştirmeye cesaret edemedi. 1907'de işçilerin savaşımı daha da zayıfladı ve çar, İkinci Duma'yı dağıtarak bir darbe tezgahladı. (3 Haziran 1907)

Devrimin hem zaferleri, hem yenilgileri Rus halkına bazı büyük tarihsel dersler öğretti. 1905'in beşinci yıldönümünü kutlarken, bu derslerin özünü anlamaya çalışalım.

Yalnızca yığınların devrimci savaşımının, işçilerin yaşamında ve devletin yönetiminde kayda değer ilerlemeler sağlayabileceği, *birinci ve ana derstir.* Ne eğitim görmüş kişilerin işçilere duyduğu "sempati", ne de, ne kadar kahramanca olursa olsun teröristlerin tekil savaşımı çarlık otokrasisini ve kapitalistlerin gücünü baltalayacak birşey yapamadı. Bu ancak, işçilerin kendi savaşımıyla, ancak milyonların birleşik savaşımıyla elde edilebilir. Ve ne zaman ki bu savaşım zayıflamaya başladı, hemen işçiler kazanmış oldukları haklardan yoksun bırakılmaya başlandılar. Rus devrimi, işçilerin Enternasyonal Marşı'nda dile getirilen duyguları doğruladı:

"Tanrı, paşa, bey, ağa, sultan
"Nasıl bizleri kurtarır
"Bizi tek kurtaracak olan
"Kendi kollarımızdır"

İkinci ders şudur ki, çarın iktidarını zayıflatmak ve sınırlandırmak yeterli değildir. Onu *yok etmek* gerekir. Çarlık rejimi yok edilinceye kadar, çardan kazanılan ödünler hiçbir zaman kalıcı olmayacaktır.

Devrimci saldırı dalgası yükselirken çar ödünler verdi. Dalga alçalırken ise hepsini geri aldı. Ancak demokratik bir cumhuriyetin kazanılması, çarlık rejiminin alaşağı edilmesi, erkin halkın eline geçmesi, Rusya'yı yönetenlerin şiddetinden ve zulmünden, Kara Yüz-Oktobrist Duma'dan, toprak ağalarının ve onların uşaklarının kırsal kesim üzerinde uyguladıkları despotik egemenlikten kurtarabilir. Eğer devrimden sonra işçilerin ve köylülerin sıkıntıları daha da çekilmesi güç bir duruma geldiyse, bu, devrimin zayıflığı ve çarlık rejiminin devrilmemiş olması karşılığında ödedikleri fiyattır. 1905 yılı, daha sonra ilk iki Duma ve onların da dağıtılması, halka çok çok şey öğretti, herşeyden önce siyasal istemler için ortak savaşım vermeyi öğretti. Halk, ilk önce, siyasal yaşama gözlerini ilk açtığında otokrasiden ödünler istedi: Çarın bir Duma toplaması, eski bakanların yerine yenilerini ataması, genel oy hakkı "bağışlaması" istendi. Fakat otokrasi, böyle ödünler kabul edemezdi ve etmedi. Otokrasi bu ödün istemlerine süngülerle karşılık verdi. Bunun üzerine halk otokratik rejime karşı *savaşmak* gerektiğinin farkına varmaya başladı. Diyebiliriz ki, şimdi bu anlayış Stolipin ve gerici asillerin Dumasınca köylülerin kafasına daha da şiddetle sokuluyor. ...

Çarlık otokrasisi de devrimden ders çıkardı. Köylülerin çara olan inancına bel bağlayamayacağını gördü. Şimdi Kara Yüz toprak ağaları ve Oktobrist sanayicilerle bağlaşıklık oluşturarak gücünü pekiştiriyor. Artık çarlık otokrasisini devirmek, devrimci yığınsal savaşımın 1905'te olduğundan çok daha güçlü saldırısını gerektirecektir.

Böyle daha güçlü bir saldırı olanaklı mıdır? Bu sorunun yanıtı bizi devrimin *üçüncü ve ana* dersine getiriyor. Bu ders, Rus halkının çeşitli sınıflarının *nasıl* davrandıklarını görmüş olmamızı kapsıyor. 1905 öncesinde, birçokları, tüm halkın özgürlük için aynı özlemi duyduğunu ve aynı özgürlüğü istediğini düşünüyordu. En azından büyük çoğunluk, Rus halkının değişik sınıflarının özgürlük savaşımına ilişkin değişik görüşleri olduğunu ve aynı özgürlük için çabalamadıklarını, net olarak anlamıyordu. Devrim sisi dağıttı. 1905'in sonunda, ardından Birinci ve İkinci Dumalar sırasında da Rus toplumunun *tüm* sınıfları açıkça ortalığa çıktılar. Kendilerini eylemde gösterdiler, gerçek hırslarını, ne için ve ne kadar güçle, inatla ve coşkuyla savaşabileceklerini yansıttılar.

Fabrika işçileri, endüstri proletaryası, otokrasiye karşı en kararlı ve ardıcıl savaşımı yürüttü. Proletarya Dokuz Ocak'la ve yığınsal grevlerle devrimi başlattı. Aralık 1905'de proletarya, ... silahlı ayaklanmayla bu savaşımı doruğuna ulaştırdı. 1905'de greve çıkan işçilerin sayısı *üç milyon* kadardı (ve demiryolu işçilerini, posta çalışanlarını vb. de katarsak belki de dört milyonu bulmuştur), 1906'da bir milyon, 1907'de dörtte üç milyondu. Dünya, böyle yüksek perdede bir grev hareketi daha görmemişti. Rus proletaryası, devrimci bunalım olgunlaştığı zaman işçi yığınlarında ne bilinmez güçlerin olduğunu gösterdi.

1905 grev dalgası dünyanın en büyük dalgası olmasına karşın proletaryanın tüm militan gücünü tüketmedi. Örneğin Moskova fabrika bölgelerinde 567 bin fabrika işçisi vardı ve greve giden işçi sayısı 540 bindi. Petrograd fabrikalarında ise 300 bin işçi varken greve giden işçi sayısı bir milyondu. Livonya Gürbenia'sında (Riga kentinde) 50 bin işçiye karşı 250 bin grevci vardı. Diğer bir deyişle, 1905'de her işçi ortalama olarak beş kezden fazla greve gitti. Şimdi, Rusya'nın her tarafında, fabrika, maden ve demiryolu işçilerinin sayısı 3 milyondan daha az olamaz. Bu sayı da her geçen yıl artmaktadır. 1905'de işçiler *15 milyon grevciden* oluşan bir ordu oluşturabilirler.

1905 Aralık ayaklanmasıyla devrim, çarla meydan savaşı noktasına geldiği zaman liberaller, bütün olarak, halkın özgürlüğüne aşağılık bir biçimde ihanet ettiler ve savaşımdan çekildiler. Çarlık otokrasisi, liberallerin halkın özgürlüğüne bu ihanetinden yararlandı ... (Lenin)

Hiçbir çarlık rejimi böyle şiddetli bir saldırıya karşı koyamaz. Fakat herkes böyle bir saldırının sosyalistlerin veya militan işçilerin arzuları doğrultusunda yapay olarak yaratılamayacağını anlamış bulunmamız. Böyle bir saldırı ancak tüm ülke bir krizle, yığın öfkesi ve devrimle sarsıldığı zaman olanaklıdır. Böyle bir saldırıyı hazırlamak için işçilerin en geri kesimlerini savaşıma çekmemiz, sürekli, yaygın ve yorulmaz propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çalışmasına uzun yıllar ayırmamız, her türlü proleter birlik ve örgütlenmeleri kurmamız ve geliştirmemiz gerekmektedir.

Militanlıkta Rusya işçi sınıfı Rus halkının tüm öteki sınıflarının önündeydi. İşçilerin yaşam koşullarının kendisi, onları savaşmaya yetenekli yapar ve savaşıma iter. Sermaye işçileri büyük yığınlar halinde büyük şehirlere toplar, onları birleştirir ve onlara birlik içinde hareket etmeyi öğretir. Her adımda işçiler ana düşmanlarıyla — kapitalist sınıfla — yüzyüze gelirler. Bu düşmana karşı koyarken işçiler *sosyalist* olurlar, tüm toplumun tamamen yeniden inşasının gerekliliğini anlamaya başlarlar...

Devrim sırasında köylüler de toprak ağalarına ve hükümete karşı eyleme geçtiler ama onların savaşımı çok daha zayıftı. Hesaplandı ki, köylülerin kuşkusuz çok küçük bir azınlığı, büyük olasılıkla en fazla beşte biri ya da dörtte biri katılmışken, fabrika işçilerinin çoğunluğu (yaklaşık beşte üçü) devrimci savaşımda, grevlerde safını aldı. Köylüler daha az inatçı, daha dağınık, daha düşük bir siyasal anlayışla ve zaman zaman hâlâ babamız çarın cömertliğine umut bağlayarak döğüştüler. Doğrusu 1905 ve 1906'da köylüler çara ve toprak sahiplerine yalnızca biraz korku saldılar. Oysa onları korkutmak yeterli değildir. Onlar *yok edilmelidirler, onların* hükümeti — *çarlık* hükümeti — yeryüzünden silinmelidir. Şimdi Stolipin ve Kara Yüzler'in, toprak ağalarının Duması, zengin köylülerin saflarından, çarın ve Kara Yüzler'in bağlaşığı olacak, yeni toprak sahibi çiftçiler yaratmaya çalışıyorlar. Fakat çar ve Duma köylü yığınını yıkıma uğratmak için zengin köylülere ne kadar yardım ederse, köylü yığını siyasal olarak o kadar daha bilinçlenir, ... çara olan güvenini o kadar yitirir. Her geçen yıl, kırda tarım işçilerinin saflarını kabartıyor. Onlar, birlikte savaşım için kent işçileriyle ortaklıktan başka bir yerde kurtuluş arayamazlar. Her geçen yıl kırsal alanları, tam anlamıyla sefalet içinde, açlıktan çaresizliğe itilmiş, yıkıma uğramış köylülerle daha çok dolduruyor. Kent proletaryası yeniden ayağa dikildiği zaman, bu köylülerin milyonlar ve milyonlarcası, çara ve toprak sahiplerine karşı savaşa kendilerini daha kararlı ve daha cesurca katacaklardır.

Burjuva liberalleri, yani liberal toprak ağaları, endüstriciler, avukatlar, profesörler vb. de devrimde yer aldılar. Bunlar "halkın özgürlüğü" partisini (Anayasal-Demokratlar ya da Kadetler) oluştururlar. Halka birçok şey söz verdiler ve gazetelerinde özgürlük hakkında çok gürültü yaptılar. Birinci ve İkinci Dumalarda çoğunluktaydılar. İşçilerin ve köylülerin devrimci savaşımını lanetleyerek, "barışçıl yollardan" özgürlük kazanacaklarına söz verdiler. Köylüler ve birçok köylü temsilcileri ("Trudovikler"), proletaryanın devrimci savaşımından yan çizerek, bu sözlere kandılar, uysal ve söz dinler bir biçimde ayakların dibinden liberalleri izlediler. Bu, devrim sırasında köylülerin (ve birçok kasabalının) yaptığı en büyük yanlıştı. Liberaller, bir ellerini, o da çok seyrek, özgürlük savaşımına uzatırken, öteki ellerini sürekli çara uzattılar, onun iktidarını korumaya ve güçlendirmeye, köylülerle toprak ağaları arasında barışı sağlamaya, "kavgacı" işçileri "pasifleştirmeye" söz verip durdular.

1905 Aralık ayaklanmasıyla devrim, çarla meydan savaşı noktasına geldiği zaman liberaller, bütün olarak, halkın özgürlüğüne aşağılık bir biçimde ihanet ettiler ve savaşımdan çekildiler. Çarlık otokrasisi, liberallerin halkın özgürlüğüne bu ihanetinden yararlandı, büyük ölçüde liberallere inanan köylülerin cehaletinden yararlandı ve ayaklanan işçileri yendi. Ve proletarya yenildiği zaman, ne Dumalar, ne Kadetlerin tatlı tatlı konuşmaları ve vaatleri, çarı, her türlü özgürlük kırıntısını yok etmekten ve otokrasiyi ve feodal toprak ağalarının despot iktidarını onarmaktan alıkoyamadı.

Liberaller kendilerini aldatılmış buldular. Köylüler acı ama yararlı bir ders aldılar. Halkın geniş yığınları liberallere kandığı, çarlık rejimiyle "barışın" olanaklılığına inandığı ve işçilerin devrimci savaşımından uzak durduğu sürece, Rusya'da özgürlük olmayacaktır. Kent proletaryası yığınsal olarak savaşıma kalktığı, sallantılı ve hain liberalleri bir kenara ittiği ve kırsal emekçileri ve yoksullaşmış köylüleri kendi sancağı altında topladığı zaman, Rusya'da özgürlüğün doğuşunu, dünyada hiçbir güç engelleyemez.

Ve Rusya'nın tüm ekonomik durumu, devrimci yılların tüm deneyimi, Rus proletaryasının böyle bir savaşa kalkacağını, devrimde yeniden öncülüğü alacağını garantiliyor.

Beş yıl önce proletarya çarlık otokrasisine ilk darbeyi vurdu. Rusya halkına özgürlüğün ilk ışınları parladı. Şimdi çarlık otokrasisi yeniden onarıldı, feodal ağalar yeniden egemenlik sürüyor ve yönetiyorlar, işçiler ve köylüler her yerde yine eziliyorlar, her yerde otoritelerin Asyatik despotluğu ve halka kötü tavırlar yine öne çıktı. Ama bu çetin dersler boşuna olmayacaktır. Rus halkı, 1905 öncesindeki gibi değildir. Proletarya ona savaşmayı öğretti. Proletarya onu zafere götürecektir.

Filipinler halkı eskisi gibi yaşamak istemediği gibi yeni yaşamı kurmak için de gerekli özveriyi gösteriyor.

Filipinler'den de devrimci müjde var

Filipinler'de bugün geniş yığınlar devrim için savaşıyor. Liberal burjuvazi ise devrimci kabarışı reform hayalleriyle boğma rolünü üstlenmiş durumda. Filipinler halkı bu etkiyi kırıp devrimi gerçekleştirebilir. Ama devrimin kalıcı utkusunun sağlanması ancak ve ancak devrimci bir komünist partisiyle olanaklıdır. Ülkede durum buyken resmi FKP, son günlerde demagojik bir anti-Amerikancılık izleyen Marcos'un kuyruğuna takılmış durumdadır.

Ekim 1985 tarihli *International Herald Tribune* gazetesinin belirttiğine göre CIA'nın 3 aylık dergisi *Watch Report* Filipinler'deki son durumu şu cümleyle özetliyor: "Filipinler, ABD güvenlik gereksiniminin çok yüksek olduğu ülkeler arasında istikrarsızlık açısından en yüksek düzeyde olan ülkedir." Bunun dışında Beyaz Saray İstihbarat ve Silahlı Servisler Komitesi temsilcisi Dave McCurdy de ABD gizli servisleriyle yapılan gizli brifinglerinde "Filipinler'de şu anki durumun giderek kötüye gittiğini ve bir yıkıma doğru yol aldığını" belirtmiş. Güneydoğu Asya Paktı ASEAN'ın bir yetkilisi ise "Filipinler'in başına birşey gelirse ASEAN için dert var demektir. ...eğer birşey olursa işler alt üst olabilir" diye açıklamalarda bulundu.

Guardian Weekly 1 Eylül 1985 sayısında "Filipinler'in kaybı ABD'nin imparatorluk misyonunda hayal edilemeyecek bir kayba yol açar" derken *Far Eastern Economic Review* "Silahlı kuvvetlerin darbe yapması ve ülkeyi daha sonra yönetmesi olanaklı olsa bile, ortaya çıkacak rejim her türlü meşruiyetten uzak olacaktır" diye yazdı. Marcos'un beceriksizliğinden yakınan bir toprak kapitalisti ise çaresizliklerini şu sözlerle anlatıyor:

"Biz bunu daha önce Vietnam'da görmüştük. Bunu orduya söyledigimizde 'orası farklıydı, biz burada işi değişik bir biçimde ele alıyoruz' diyorlar. Oysa farklı değil. Aynı durum. 'Halkın kafasını ve gönlünü kazanmamız gerekir' diyorlar. Fakat bu adada (Negros adasını kastediyor — *İ.S.*) NPA (Yeni Halk Ordusu) halkın kafasını ve gönlünü zaten kazanmış durumda." *(Guardian Weekly*, 8 Eylül 1985)

Öte yandan *International Herald Tribune* "Filipinler'de sorun olması, Güneydoğu Asya'daki komünist olmayan ülkeler için aile içinde sorun olması anlamına gelir" diye yazıyor.

Bütün bunlar gazetelere şöyle bir bakıldığında göze çarpan başlık ve haberler. Bu haberler yalnızca emperyalist kapitalist sistemin değişik kurum ve temsilcilerinin kaygılarını yansıtıyor. Bu kötümserlik havası bile Filipinler'de yaklaşan devrimi müjdelemek için yeterlidir.

Son bir-iki ay içinde Filipin halkının kahramanca savaşımını ve bu savaşımın yığınsallığını yansıtacak çok sayıda olay yaşandı, yaşanıyor. Dünyanın en gaddar diktatörlerinden birinin her türlü insanlık dışı yöntemler uygulayan bir çeteyle birlikte yönetimde ve ABD'nin Asya'daki en gelişkin üslerinin ülkede bulunması halkın savaşımını engelleyemiyor, bastıramıyor. Tam tersine direnenler "bu ülkede tek bir ot bittiği sürece ezenlere karşı savaşacaklar olacaktır" diye yanıt veriyorlar. Eylül ve ekim ayları içinde yürütülen savaşımdan bazı örnekler bu söylenenleri doğruluyor.

Marcos'un 21 Eylül 1972'de ilan ettiği sıkıyönetimin 13. yıldönümünü protesto etmek için tüm ülkede (onlarca adadan oluşuyor) halk sokaklara döküldü. İşçi sınıfı savaşın içinde, kavganın öncülüğünü yapıyor.

5 Eylül'de çoğunluğunu şeker işçilerinin oluşturduğu 6000 kişi Negros adasının en büyük şehirlerinden Escolante'de gösteri yürüyüşü yaptı. Belediye binasının çatısında mevzilenmiş Sivil Savunma Gücü'nün silahlı adamları kalabalığın üstüne makinalı tüfekle ateş açtılar. 27 kişi öldü, yüzlercesi yaralandı. Ateş emrini adanın en büyük şeker plantasyonu sahibi Armando Gustillo verdi.

Negros adasının Bacolod City kentinde 5 Eylül'deki katliama tepki olarak 18 Eylül'de tüm ulaşımı, devlet daireleri ve özel işyerlerini kapsayan bir genel grev ilan edildi. 19 Eylül'de Cebu City'de ekonomik faaliyetin %90'ını durduran ikinci bir genel grev ilan edildi. Grev 3 gün sürdü. Güneydeki Mindanao adasında 100.000 işçinin katıldığı 2 günlük genel grev ilan edildi.

21 Eylül'de başkent Manila'da 50.000 kişi Başkanlık Sarayı'na yürüdü. Yürüyüşçüler zırhlı araçlarla dağıtılmaya çalışıldı. Ancak çatışmalar akşam saat 21.30'a kadar sürdü.

Yine 21 Eylül'de başkent Manila'da Ulusal Köylü Günü'nü kutlamak için yürüyen köylüler polisle çatıştı. Metro Manila'da kurulu bulunan Globe çelik fabrikasında ise bir yıldan fazla bir süreden beri grevde bulunan işçiler fabrika girişine etten barikatlar kurdular. Yaptıkları bir açıklamada "grev boylarında karşılaştığımız zorluklara karşın savaşmaya ve zafere inanmaya devam ediyoruz, tüm işçiler zafere kadar savaşımı durdurmamaya and içtik" diyerek kararlılıklarını yinelediler. *(Kasam*, Eylül-Ekim 1985) Pasoy City, Manila, Quezon ve Caloocan'da 16.000 öğretmen işi bırakma eylemi yaptı. Öğretmenlerin eylemleri Luzon adasındaki üniversite ve kolej öğretmenlerince desteklendi. Yeni Halk Ordusu (NPA) gerillaları Negros adasında devlet mülkiyetindeki maden işletmelerini bastı, tüm patlayıcı maddelere, silahlara ve cephaneliklere el koydu. NPA sık sık bu tür baskın eylemleri yapıyor.

Bircol bölgesinde Lagapsi City'den 500 kişiyle başlayan ve 101 kilometrelik yürüyüşten sonra Nego City'ye 10.000 kişiyle varan bir halk yürüyüşü düzenlendi. Ülkenin her yerinde "sokak parlamentoları" oluşturuluyor. Genel grevlerde, barikat savaşları ve genel ayaklanmaya hazırlık taktikleri uygulanıyor. Bu tür savaşıma Filipinler'de "Welgans Bayan" (Halk Grevleri) deniyor. Ulusal Demokratik Cephe'nin uluslararası yayın organı *Liberation* bu savaşım yöntemleriyle ilgili olarak şunları söylüyor:

"Bir yığın eylemi olarak Velgang Bayan, tüm toplum katlarını içeren ve sokak barikatlarıyla diğer protesto biçimlerini birleştiren bir genel grevdir. Her olayda giderek genişleyen ve yoğunluk kazanan halk grevleri genel bir halk ayaklanmasının başlangıcı olarak değerlendiriliyor." (*Liberation*, Eylül-Ekim 1985)

Kırsal kesimde köylülerin büyük çoğunluğu hükümete vergi vermemekte, NPA gerillalarına para ve yiyecek yardımı yapmaktadır. Köylüler, özel silahlı birlikler kuran toprak sahiplerine karşı NPA örgütlenmesine katılıyorlar. Ekonomideki bunalım köylüleri açlığa ittiği gibi, işçileri de işsizliğe ve açlığa itiyor. Bu nesnel durum köylülerle işçiler arasında güçlü bir bağlaşıklığa yol açıyor.

Filipinler'de siyasal-demokratik örgütler ve bağlaşıklıklar

Filipinler'de Marcos diktatörlüğüne karşı yaygın bir muhalefet platformu vardır. Bu muhalefet platformu, içinde, Marcos'u devirmek ve demokratik bir halk yönetimi kurmak isteyen kesimlerle, Marcos'un yerine yeni bir burjuva yönetim getirmek isteyenler diye kalın hatlarıyla iki ayrı kümelenmeyi barındırıyor. Bu kümelenmelerin de alt kümeleri var. Şimdi kısaca bunlara göz atalım.

Burjuva muhalefet içinde şu örgütler bulunuyor: Salvador Laurel'in başını çektiği *Birleşik Milliyetçi Demokratik Örgüt* (UNIDO). Benigno Aquino'nun öldürülmesine kadar Marcos'u desteklemiş. Şu anda Meclis'te Marcos'un *Yeni Toplum Hareketi*'nden (KBL) sonra en çok üyeye sahip burjuva muhalefet gurubu durumunda. ABD üslerine bile karşı çıkmıyor. Amerikancı tavrı "popüleritesini" azaltıyor.

UNIDO'dan sonra *Merkezciler* gelir. Bunlara "liberal demokratlar" da deniyor. Bu gurubun içinde değişik örgütler ve kişiler var. Bu gurup, UNIDO muhalefetinin yetersiz kaldığı noktadan başlayıp iş gören bir burjuva muhalefet odağı oluşturmaya çalışıyor. İçinde yer alan örgüt ve liderler şunlar: Jose Diokno'nun başını çektiği *Egemenlik ve Demokrasi Hareketi* (KAAKBAY), Benigno Aquino'nun küçük kardeşi Agapilo Aquino'nun başını çektiği *Filipin Sosyal Demokrat Hareketi*, Yeni Yurtsever Federasyonu'ndan ayrılan ılımlıların oluşturduğu *Bandila* hareketi ve kocasının mirasıyla siyasal arenada bir yer kapan Curzon Aquino. Aquino'nun partisi yok. Merkezciler için birleştirici bir rol üstlenmeye çalışıyor. Merkezcilerin yönleri ABD üslerine karşı çıkmak ve kendi deyimleriyle komünistlerle Marcos yönetimi arasında "üçüncü bir yol" oluşturmak.

Marcos yönetimini devirmek ve yerine daha demokratik bir yönetim getirmek isteyen hareketler kendi aralarında değişik kategorilere ayrılıyorlar.. Bu ayrımı sosyalist bir toplum kurmayı isteyenlerle istemeyenler olarak ikiye indirmek olanaklı. Sosyalist bir toplum programına sahip olmayan hareketler üç ana kümede toplanabilir:

Sokak Parlamentosu Hareketi. Bir kısım işçi sendikaları, öğrenciler ve öğretmenlerden oluşuyor. Gentş bir yığına hitap edebiliyor. Ancak Filipinler ortamının gerektirdiği savaşım ve örgütlenme yöntemlerini yaşama geçirebilmeye yeterli bir yapısı yok. Bu eksiklik ideolojisinin reformist niteliğinden kaynaklanıyor.

Sokak Parlamentosu Hareketi, Marcos yönetimini yıkmayı, ABD tahakkümüne son vermeyi ve sıradan insanların katılımını teşvik edecek "katılımcı bir demokrasi" rejimini savunuyor. Savunduğu katılımcılığın ölçütü 13 yıl önce ilan edilen sıkıyönetim öncesine göre belirleniyor. Marcos'un 1972 öncesinde parlamentoyu feshetmek için bahane olarak kullandığı yerel yönetim organlarına belirgin bir özlemi var.

İkinci alt küme *Yeni Yurtsever Federasyon* (BAYAM). Merkezcilerden kopan "radikal" unsurlardan oluşuyor. Hatta içinde Marcos'un partisi KBL'den ayrılan hoşnutsuzlar da var. Marcos yönetimine, ABD üslerine ve emperyalizmin ekonomik kontrolüne karşı çıkıyor.

Alt kümelerin sonuncusu *Milliyetçi İttifak*. Güçlü bir örgüt olmaktan çok popüler kişilerden oluşan bir odak durumunda.

Sosyalist yönelimli hareketler *Devrimci Muhalefet* olarak örgütlenmişlerdir. Bu hareketin içinde Ulusal Demokratik Cephe muhalefetin örgütsel biçimi olarak kendini gösteriyor. Ulusal Demokratik Cephe içerisinde Filipinler Komünist Partisi (resmi FKP değil), Yeni Halk Ordusu, Milliyetçi Gençler, Ulusal Kurtuluşçu Hıristiyanlar, Devrimci Köylü Hareketi ve Marksist-Leninist Gurup (son zamanlarda resmi FKP'den ayrılmış) yer alıyor. 600 şehirde 10 milyon sempatizan ve destekleyicisi olduğu söyleniyor. (*Philipine Situationer 1985*, Hollanda basımı).

Bu kümelenmelerin dışında ayrıca ele alınması gereken diğer bir hareket de reformist Moro Ulusal Kurtuluş Cephesi (MNLF) dir. Mindanao adasında yaşayan Müslüman halkın kendi kaderini tayin hakkı için savaşım veriyor. 1976 yılında Marcos'la Müslüman halkın yaşadığı bölgenin özerkliği konusunda Tripoli anlaşması imzalandı. Marcos bu anlaşmaya uymadı. MNLF Marcos'un anlaşmaya uymamakta ayak diremeye devam etmesi halinde açık savaşa gireceğini açıkladı. Hareketin 100.000 kişilik silahlı gücü olduğu söyleniyor. Son zamanlarda Yeni Halk Ordusu (NPA) ile taktik işbirliğini arttırmaktadır. Ancak Marcos değişik taktiklerle reformist MNLF hareketini büyük ölçüde içten bölmeyi başarmış durumdadır.

Bu kümelenmelerin dışında nereye yerleştirilebileceği konusunda güçlük çekilen bir hareket var: *Filipinler Komünist Partisi.*

Devrimci Muhalefet bu resmi FKP'yle *İşçi Partisi*'ni Marcos'un müttefiği olarak değerlendiriyor. Ne yazık ki bu değerlendirmeyi haklı kılacak birçok nokta da var.

FKP geçmişte, 1942 yılından 1972 yılına kadar mücadeleci bir çizgi izledi. 1940'larda ABD emperyalizmine karşı *Huk* gerilla hareketini örgütledi. Ancak 1972'de Marcos'un "ulusal burjuvalığının" çekiciliğine dayanamadı ve kendisiyle anlaştı. Bu anlaşma 1974 yılında FKP'nin legale çıkmasının kabul edilmesiyle ürününü verdi. Ama bu anlaşmadan sonra FKP de bitti. Şimdiki Yeni Halk Ordusu'nu ve Filipinler Komünist Partisi'ni kuranlar bu partiden kopmuştu. Kopmalar burada da durmadı. 1980 başlarında Marksist-Leninist gurup da partiden ayrıldı. Bu resmi FKP şimdi çok cılız ve Marcos'a "anti-emperyalist reformlar" için destek yağdırıyor.

Resmi FKP MK üyesi José Lava 1977 yılında *Barış ve Sosyalizm Sorunları* dergisinde FKP'nin tutumuyla ilgili olarak şunları söylüyor:

"(Marcos) devletin kamu sektörü dahil, ekonomik yaşama müdahele etmesi, ekonomik bağımsızlık yönündeki hareketin hızlanmasında bir kaldıraç rolü oynamıştır. ... Hükümet, çokuluslu şirketlerin eşit koşullu olmayan rekabetine karşı ulusal burjuvazinin korunmasını istemekte...

"Filipinler'in politik sisteminde meydana gelen değişiklikleri nitelemek için belirtilmesi gereken nokta da şudur: Başkan Marcos, eylemlerini birleştiren ve ülkede burjuva parlamentarizmini yeniden kurmaya çalışan emperyalistlerin ve yerli gericilerin güçlü baskısı karşısında direnmeyi başarmış, rejimin yığınsal temelini genişletmiştir." (*BSS*, Mart 1977, s.63-64)

Bu söylenenlerde bir değişiklik olup olmadığını kesin olarak bilmiyoruz. Ancak FKP'nin Marcos'u hiç olmazsa sıkıyönetim konusunda desteklemediğini öğrenmiş bulunuyoruz. Bu da yeni birşey değil. FKP ayıp olmasın diye eskiden de sıkıyönetime karşı çıkıyordu.

Bu durumuyla resmi FKP'nin "komünist" adı için büyük leke oluşturduğu açıktır. Ülkede hitap ettiği hiçbir taban kalmamıştır. Kendi söyler kendi dinler pozisyonda "Barışı ve Sovyetler'i Sevenler Kulübü" olarak görev "icra" etmektedir. Biz bu resmi FKP'nin "komünist" adını terketmesinin, bu ad altındaki varlığına son vermesinin çok hayırlı bir iş olacağına inanıyoruz. Yoksa Marcos'un müttefiki olarak lanse edilmesiyle kendi ülkesinin işçi sınıfına halen vermekte olduğu zarara ek olarak, dünya işçi sınıfına da zarar vermeye devam edecektir.

Bu konuyu kapatmadan önce José Lava'nın bazı saptamalarına bugün varılan yer açısından yanıt vermekte yarar var.

Birincisi devletin ekonomiye müdahalesine ilişkindi.

"Filipinler Üniversitesi Ekonomi Fakültesi'nin on profesörü bir incelemelerinde Marcos'un 1972'den bu yana ekonomiye 688 başkanlık kararnamesiyle ve 283 talimat mektubuyla müdahale ettiğini, bunların da çoğunlukla hiçbir ekonomik gerekçe olmadan dostlarına menfaat sağlamaktan başka hiçbir sonuç doğurmadığını yazıyor." *(Frankfurter Allgemeine,* çeviren *Cumhuriyet* eki, *Siyaset 85*, 13 Ekim 1985) Marcos'un devletinin ekonomiye müdahalesi denen olay bu. Bu sonuca varılması Lava'nın o yazıyı yazdığı 1977 yılından sonraki gelişmelere bağlı değil. 1972'yle başlayan bir sürecin gözlemlerine dayalı.

İkinci saptama çokuluslu şirketlere ilişkindi.

Çokuluslu şirketlere karşı Marcos'un yaptığı sınırlamalar çok daha "somut" ürün vermiş bulunuyor. 1980'de 1000 büyük şirketin kârlarının %47.8'i ABD kaynaklı çokuluslu şirketlere gitmiştir. Aynı şirketler için 1982'de bu oran %79'dur. Ayrıca resmi FKP'nin öve öve bitiremediği Marcos malı toprak reformunun da sonuçları ortada. 10 milyon Filipinli çiftçiden yalnızca 1799'una toprak dağıtılmış. Yani toprak dağıtılan çiftçi oranı %0.0018.

Bu sonuçlar resmi FKP'nin kendine biçtiği misyonu haklı göstermek için öne sürdüğü gerekçelerin yaşamın gerçeklerinden ne denli uzak olduğunu göstermektedir.

Seçimler çözüm olmayacaktır

Filipinler'de 1984 yılında enflasyon %51.08'di. 1985'de daha yüksek olacağı tahmin ediliyor. 53 milyon nüfuslu bir ülkede 8 milyon işsiz ya da gizli işsiz var. Yani tüm nüfusun (çalışan nüfus değil) %16.99'u işsiz ya da gizli işsiz. 1972'den bu yana peso dolar karşısında %66 oranında değer yitirdi. Dış borç 25.6 milyar dolar, yani 1972 yılına oranla 11 kat daha artmış. Bu yılki büyümenin (daha doğrusu gerilemenin) bu yılın ilk yarısında %-4.6 olacağı kesinleşti. Ulusal Ekonomiyi Koruma Derneği (NEPA) nin hesaplamalarına göre bu yıl büyüme (gerileme) %-10 olacak. Yüzlerce şirket batıyor. Kurtarılan şirketler Marcos'un çetesine dahil birkaç büyük şirketten oluşuyor. Mayıs ayı itibariyle batma noktasına gelen şirket sayısı 478'dir. Şeker üretimi geçen yıla oranla %25l azalmış durumda.

Aslında ekonomik durum bu verilerin ard arda sıralanmasıyla ortaya çıkan karanlık tablodan çok daha karanlık. Bunun da nedeni, ülkedeki siyasal savaşımın, tüm halkın gözünde kapitalist ekonominin iflasını açık etmesidir. Tüm kapitalistler (tarım ya da endüstri alanında olsun) mülklerini, işletmelerini ancak (ve de şu an için) özel silahlı müfrezelerle koruyabiliyorlar. Emekçi halk burjuvazinin "kutsal mülkiyet hakkına" pratik olarak gözünü dikmiştir, o haktan burjuvaziyi yoksun bırakma kararlılığındadır. Emperyalist burjuvazi açısından bu denli yüksek bir "istikrarsızlık" ortamında dışarıdan destek verme olanağı da yoktur. IMF, her türlü isteminin kabul edilmesine karşın borç vermeye yanaşmamaktadır.

ABD'nin Filipinler'de hayati çıkarları vardır. Bu çıkarlar hem ekonomik hem de askeri alana uzanıyor. Filipinler'den ekonomik çıkarı olan emperyalist tekeller özellikle ABD kökenli ve Reagan'ın seçim kampanyasında milyonlar dökerek Reagan'ı destekleyen tekellerdir. Askeri alanda, ABD'nin Luzon adasında Subic Bay ve Clark Field adlı iki askeri üssü var. Bunlardan birincisi deniz, ikincisi hava üssüdür. ABD Uzakdoğu'da Sovyetler Birliği'ne, Vietnam başta olmak üzere diğer sosyalist ülkelere ve gelişen halk hareketlerine saldırı ve tehdit konusunda bu üslere güveniyor. Yeni Zelanda gibi ülkelerin ABD'ye üs verme kosundaki çekingenlikleri gözönünde bulundurulursa bu üslerin "hayati önemi" daha iyi açığa çıkmaktadır.

ABD, Filipinler'deki gidişin bu ülkedeki çıkarlarına indireceği darbelerin ağırlığının bilincindedir. Filipinler'de darbe yememek için benimsediği taktik Marcos'u değiştirmek, yerine toplumsal muhalefeti kontrolu altına alıp geriletecek bir burjuva iktidarın yollarını açmak. Bu taktik üzerine ABD'yle Marcos arasında bir iki yıldır süren bir çekişme var. Toplumsal muhalefetin bugünkü durumu bu çekişmeyi iyice üst düzeye çıkardı.

Marcos iktidarı bırakmak niyetinde değil. Ancak her geçen gün durumunun zorlaştığını da hissetmektedir. Bu ikili hesap zinciri içinde aniden 1986 yılı 7 Şubat'ında seçimlere gitmeyi kararlaştırdı. Herkes seçimlerin en erken 1987 yılında olacağını beklerken, Marcos'un bu çıkışı yapması ortalığı karıştırdı. Pısırık burjuva muhalefet hazırlıksız yakalanmanın telaşıyla seçimleri biraz daha erteleme kaygısına kapıldı. Burjuva muhalefetin içindeki duruma değinmeden önce Marcos'un "antiemperyalist, anti-ABD" tutumuyla ilgili olarak bir iki şey söylemek gerekiyor.

Marcos'un işlediği tema kendisinin emperyalizme karşı çıktığı için ABD tarafından sıkıştırıldığıdır. Hatta bu noktadan da ileri giderek Sovyetler Birliği'yle yakınlaşma tehdidinde bulunmaktadır. Hem kendisi, hem de karısı "siz bizi bu kadar sıkıştırıyorsunuz, Sovyetler ise bize yardım öneriyor, fazla üstümüze gelmeyin, yardımlarını kabul ederiz!" yollu açıklamalarda bulundular. Üslere dokunan bazı şeyler söylediler. Ancak tosuncuğunun huyunu bilen ve devrimci bir hareket tarafından yıkıldığında nelerin olacağını hesap eden ABD emperyalistleri bu şantaja pas vermediler. Sovyetler Birliği ise halkına bunca eziyet çektiren Marcos'la dirsek temasları aramaya devam etti. Tek beklentileri de üslerin sökülmesi konusunda Marcos'un birşeyler yapabileceğidir. Menşevik resmi FKP'nin iflah olmaz Marcos destekçiliğinin nedeni böylece biraz daha açığa çıkıyor.

Burjuva muhalefet kendi arasında esasta program, görünürde başkan adayının kim olacağı konusunda çekişmektedir. İki eğilim var. Birincisi, Salvador Laurel'in başını çektiği Amerikancı muhalefet. Birleşik Milliyetçi Demokrat Örgüt'ün (UNIDO) başını çeken Laurel, Aquino'nun öldürülmesine kadar Marcos'u desteklemiş. İkincisi, öldürülen burjuva lider Benigno Aquino'nun dul eşi Corazon Aquino'nun başını çektiği liberal kesimdir. Bu kesimde ABD üslerine de karşı çıkanlar var. Bu iki kesimin birleştiği nokta komünizmi önlemektir. Bunu başarmak için Filipinler halkına burjuva demokrasisi vaat ediyorlar. Liberaller devrimci kabarışı engelleme konusunda ABD'ye daha çok güven veriyorlar.

Uzun bir pazarlık sürecinden sonra adı Cory diye popülarize edilen Corazon'un tek aday olarak seçimlere katılacağı kesinleşti. Laurel daha "güçlü" görünmesine ve Amerikancılığına karşın başkan yardımcılığıyla yetinmek zorunda kaldı. Cory köklü bir burjuva ailesinden gelen kocasının milyonlarla ölçülen servetinin tek yöneticisi, eğitimini de ABD'de yapmış. Bunlar Cory'nin cilalı sözlerinin emperyalistleri gocundurmamasının nedenini biraz daha açıklayabilir.

Burjuva muhalefetin seçimleri kazanması kolay değil. Oy çoğunluğunu alsalar bile Marcos'un seçimlerden sonra istifa etmeyi kabul etmesini beklemeleri gerekiyor. Kaldı ki Marcos seçimleri kaybetmemek için ne yapmak gerekiyorsa hepsini yapıyor. Aquino'nun öldürülmesiyle ilgili olarak sözde yargılanmaya başlanan eski Genel Kurmay Başkanı Fabiran Ver'i seçim kararından hemen önce beraat ettirdi. Ver'i eski görevine getirdi. Ayrıca şimdi ordudaki "reformları" kontrol edecek komitenin başına getirdi. Bunun dışında seçim komisyonuna kendi adamlarını seçtirdi. Bu tedbirlerin yeterli olmayacağını hissetmesi halinde seçimleri iptal edebileceğini ima etti. İptal gerekçesi de gerilla faaliyetleri olacak. Marcos "namuslu ve şiddetsiz bir seçim" istediğini belirterek süregiden savaşımı bir noktada seçimleri iptal etmek için gerekçe yapabileceğini açık etti.

Burjuva muhalefetin pısırıklığını herkes kabul ediyor. Bu koşullar altında devrimci güçlerin doğru taktikler izlemesi canalıcı öneme sahip oluyor. Bunun olanaklı olabileceğini gösteren işaretler olduğu gibi, zor olacağını gösteren belirtiler de var. Savaşımın yaygınlığı, toplumun dar bir burjuva kesimi hariç tüm katlarını sarmış olması, militanlık düzeyi vb. olumlu işaretlerdir. Nitekim muhafazakar *Frankfurter Allgemeine* gazetesinin bile yorumu bu doğrultuda:

"... Burjuva muhalefet partileri 'duta' (korkak) olabilir. Parlamento dışı muhalefetin (öğrenciler, rahibeler, öğretmenler, sendikalar, taksi şoförleri ve başkaları) yükselişi 'Üçüncü Dünya'da eşi olmayan bir düzeyde. Bu hareketin örgütlenmesi 'pratik çözüm gurupları'. Bunlardan 500'ü 2 milyondan fazla insanı seferber edebilir. Çoğu da sol eğilimlidir. Sadece başkanın değişmesini değil, ekonomik-sosyal bir yapı değişimini 'ABD-Marcos diktası'nın sona ermesini istiyor." (Çeviren: *Cumhuriyet* eki, *Siyaset 85*, 13 Ekim 1985)

Filipinler'in başkenti Manila'da diktatör Marcos'u lanetleyen göstericiler.

Siyasal savaşımın yaygınlığının vardığı aşama Filipinler devrimci güçlerinin görevlerini ağırlaştırıyor. Yalnızca devrimci muhalefet olmanın mantığıyla, iktidarı vurup devirmek, devrimci bir iktidar kurmak ve toplumu yeniden örgütlemeye koyulmanın mantığı farklıdır. Filipinler işçi sınıfı, emekçi halkı ve devrimci örgütler çok anlamlı deneyler biriktirmiş, gelenekler oluşturmuşlardır. Bunların geleceğin toplumunun kurulmasında yardımcı olacağı kuşkusuzdur. Ancak siyasal savaşım platformunun sınırlarının çok gevşek olması ciddi sorunlar yaratmaktadır.

Filipinler Komünist Partisi ve Yeni Halk Ordusu'nun programları menşevik resmi FKP'den ilk kopuş anında altına girdikleri Maocu etkinin izlerini taşımakta ve ulusallığı ön planda tutmaktadır. Maoculuğun krizi FKP ve NPA'yı katı bir Maocu çizgi izlemekten alıkoymuştur. Arada bir Mao'ya yapılan atıflar halk savaşı, vb. konulara sıkışmış durumdadır. Bu örgütler Çin Halk Cumhuriyeti'nde izlenen iç ve dış politikaya kuşkuyla bakmaktadır. Ancak tüm bunlar program ve taktiklerdeki belirsizliklerin ortadan kaldırılması için yeterli olmamaktadır.

Bir yandan işçilerin savaşımda aktif bir yer tutmalarına, karşın sınıf ideolojisinin aynı ağırlıkta hissedilmemesi, diğer yandan dağınık adalardan oluşan ülkede mücadelenin eşgüdümünün karşılaştığı zorluklar, ülke çapında devrimci taktiklerin aynı ve eşzamanlı olmasını zorlaştırmaktadır. Filipinler'de yürüyen devrimci savaşımda siyasal örgütlerle demokratik-ekonomik örgütler işlev olarak birbirlerinden pek ayrılmamışlardır. Hem diktatörlüğün baskılarının, hem de yoğun siyasal savaşımın, tüm ilerici-devrimci örgütleri siyasallaşmaya itmesi, halkın günlük ekonomik, demokratik, askeri, vb. tüm sorunlarını çözmek için pratik çözüm guruplarının oluşturulması nesnel bir gerekliliktir. Ayrıca halkın aktif katılımını sağlaması nedeniyle olumlu bir özelliktir. Ancak siyasal savaşımın hızlı akışı içinde savunma noktasından çıkıp, siyasal iktidarı ele geçirmeye yönelik esnek ve sonuç alıcı taktiklerin merkezi olarak belirlenmesi, bu taktiklerin ülke çapında aynı çerçevede uygulanması canalıcı öneme sahiptir. Filipinler'de devrimci hareketin aşması gereken bir nokta da budur.

Filipinler işçi sınıfı, emekçi halkı, öğrenci ve aydınları yenmek için gerekli özveriyi gösteriyorlar. Marcos'un baskıları, ABD'nin üsleri müdahale için yeniden örgütlemesi, üslere aynı yaklanmayı bastıracak yeni birlikler yerleştirmesi, burjuva muhalefetin demokrasi istemini istismar ederek yığınları kendi programına kazanmaya çalışması yığınların kararlılığını azaltmaktadır. Filipinler işçi sınıfı ve emekçi halkı eskisi gibi yaşamak istememekte, yeni yaşamı kurmak için de gerekli özveriyi göstermektedir. Filipinler zayıf halkası kopmaya adaydır.

Kamil Uçar

Türkiye yeni ve önemli bir dönemecin eşiğindedir
yaklaşan yeni dönemecin özelliği,
toplumun nabzının yüksek sesle konuşma düzeyine *yaklaşması* değil,
toplumun yüksek sesle *konuşması* olacaktır.

İşçi yılı savaş dolu 1986'ya merhaba!

Türkiye yeni ve önemli bir dönemecin eşiğindedir. Sınıf savaşımının yükselişine sahne olacak bir yıla girdik. Savaş dolu 1986'ya merhaba!

Türkiye'de uzun bir süredir ortam kızışıyor. Toplumun nabzı, kimi zaman az, kimi zaman çok, ama sürekli yükseliyor. Son yıllarda yüksek sesle konuşabilen yalnızca burjuvazi olduğu için, bu, önce burjuvazinin çeşitli kesimleri arasında kavga gürültünün artması biçiminde yansıyor. Sonra bakıyorlar ki, kendi aralarındaki kavga gürültü nabzı daha da yükseltme "teklikesi" taşıyor, bir ara çeşitli burjuva kesimlerde, kendilerine göre, bir yatıştırma çabası beliriyor. Ama toplumun nabzı yine yükselmeye devam ediyor. Bunun üzerine onlar da yatıştırmayı bir yana bırakıp, yükselen nabza kendi farklı biçimlerinde ayak uydurma çabasına geçiyorlar ve aralarındaki kavga gürültü başlangıçtakinden de daha yüksek bir düzeyde yeniden patlak veriyor. Ve bu kavga gürültü, bu noktada, toplumun, zaten kendisi başlangıçtakinden daha yüksek atan nabzını daha da yükseltici etki yapıyor.

Türkiye, uzun bir süredir bu anlatılan biçimde çok dönemeç yaşadı. Bu süre boyunca toplumun nabzı da artık yalnızca burjuvazinin değil, herkesin yüksek sesle konuşacağı bir düzeye doğru yükseldi. Öfkeli düşüncelerden, öfkeli konuşmalara, derken küçük küçük eylemlere doğru bir yükseliş gözlendi. Yaklaşan yeni dönemecin özelliği, toplumun nabzının yüksek sesle konuşma düzeyine *yaklaşması* değil, toplumun yüksek sesle *konuşması* olacaktır.

Biraz öncesinden başlayalım

Bir süre önce burjuva kesimlerde yine bir yatıştırma çabası belirmişti. Bu bir yandan "yeni cunta" söylentileriyle, öte yandan yatıştırıcı yazı ve tutumlarla ortaya çıkıyordu. Kimileri 12 Eylül hakkında konuşmayı geri çekip, "kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla" der gibi 12 Mart yazılarını piyasaya sürdüler. Kimileri, canım Özal da o kadar kötü değil türünden yazılar döktürdüler. Ama iş yine çığrından çıktı. Ve Evren'in, gecikmiş bir yatıştırma çabası anlamını taşıyan son konuşmaları, yine gaf sayıldı, ya hiç takılmadı, ya açıktan "eleştirildi." (Örneğin Nazlı Ilıcak, *Tercüman*, 31 Aralık 1985)

Bu arada Askeri Yargıtay Barış Derneği'ne ilişkin kararı "eksik soruşturma" gerekçesiyle bozdu ve tahliye istemini kabul etmedi. Bu karar, biraz, Avrupalı 5'lere inat olsun diye, biraz toplumun yükselen nabzını baskı yoluyla yatıştırma çabası olarak, biraz da bu davadaki açmazları nedeniyle alındı. Açmazları şudur: Bu davadaki tutuklu "sanıklar" İnfaz Yasası gereğince 5,5 yıl ceza çekmiş sayılıyorlar. Türkiye'nin bugünkü ortamında beraat ya da tahliye, fiilen, bu "sanıkların" suçsuzluğunun kabulü anlamına gelecekti. Bu ise, hem "suçsuzlarsa neden 5,5 yıl yattılar" sorusunu ve öfke uyandıracaktı, hem de gidişatı birdenbire çok fazla laçkalaştıracaktı. Öte yandan, tutukluluğu sürdürmekle Askeri Yargıtay yine büyük bir öfke uyandıracaktı ama bunu "asker tükürdüğünü yalamaz" yollu bir gösteride bulunarak yapmış ve belki laçkalaşma hızını biraz yavaşlatmış olacaktı. Askeri Yargıtay gösteride bulunma yolunu seçti. Nedenleri ne olursa olsun, sonuçta bu kararıyla Askeri Yargıtay büyük bir "pot" kırdı ve yalnızca ortamı biraz daha kızıştırmış oldu.

Aynı sıralarda Türkiye'de bir işkence tartışması kaynıyordu. Tutuklu yakınları "işkence yapılmasın" derken, işkenceye uğramış kişiler açıkça demeçler verdiler, işkence aletleri Meclis'te gösterildi, 113 kişinin işkencede öldüğü açıklandı, işkence yapan birkaç polis yargılanmaya başlandı vb. Konu Özal'ı sinirlendirirken, Akbulut "işkence yok" dedi, Karaduman ise "Türk devleti işkence yapmaz" diye buyurdu. Sanki, bunca işkenceyi başka bir devlet gelip yapıyordu!

Orduyu işkence konusunun dışında tutmaya çabaladılar. Bu kez bütün yük polisin üzerine kaldı. Bir yandan polis arasında intiharların arttığını açıklarlarken, öte yandan bu kez polisi şirin göstermek için karakollarda çaylı kahveli "halk günleri" düzenlemek zorunda kaldılar. Ama bütün bunlar boşuna oldu. Zaten tartışmanın başlama nedeni halkın Türkiye'de ordunun ve polisin sistematik işkence yaptığını bilmesi ve buna karşı derin bir nefret duymasıydı. Tartışma çok güç durumda olduklarını bir kez daha belgeledi ve durumlarını daha da güçleştirdi.

Bu arada bütçe Meclis'e geldi. Bütçenin kendisi bir yana, Meclis'teki hava ve tartışmalar ibret vericiydi. Düzgün bir muhalefet olmadığı halde kavgalar, atışmalar oldu. Öte yandan tartışmanın büyük bölümünde Meclis sıraları boştu. Herkes dışarıda keyfine bakıyordu, ilgisizlik vardı. Milletvekilleri sırayla birbirlerine ziyafet çekiyorlardı. Meclis'te adeta bir umutsuzluk, bir teslimiyet, bunun doğurduğu sinir ve "vur patlasın çal oynasın" havası birlikte vardı. Meclis, yalnızca Kasım 1983 seçimlerinin ürünü olduğu için değil, aynı zamanda halktan kopuk bir burjuva yasama organı olarak da halkın gözünde gayrimeşru olduğunu adeta kabullenmişti.

Emeklilik yasa taslağı böyle bir Meclis'in gündemine geldi. İşçi ve memurun emeklilik yaşını yükselten bu taslakla birlikte bir de milletvekillerinin emekliliği değil de emekli maaşı alması tartışıldı. Bunlara göre, işçiler çok daha geç emekli olup, gülünç bir emeklilik ücreti alacaklarken, parazit Meclis'in üyeleri, milletvekillerini işe saydırıp, 15 yıllık hizmet karşılığı pirimi borçlanıp, bunu küçük taksitlerle öderken aynı zamanda yaşları tutuyorsa yüksek emeklilik maaşı da alacaklar!

Bu emeklilik konularıyla birlikte, işler artık iyice çığrından çıktı. Yavuz Donat, "1985'in son günlerinde fevkalâde can cıkıcı, huzur bozucu, toplum barışını zedeleyici bir durum doğuvermiştir" diye yazıyor. *(Tercüman*, 24 Aralık 1985) Doğrusu kendi açılarından haklıdır!

Bu duruma bir de 1985'in sonunda ard arda gelen yeni zamları eklersek, görülüyor ki istedikleri kadar Milli Piyango ile, en sonunda Türkiye'ye ulaşan Bulgar Türkleri çevresinde koparılan gürültü ile dikkatleri başka yöne çekmeye çalışsınlar, boşunadır. Nitekim Bulgar Türkleri nedeniyle ortalığı Türk bayraklarıyla donatmalarını halk o denli boş karşılamıştır ki, Teoman Erel bile "1986 modasına Türk bayrağı mı hakim olacak" diye sorarak, "muazzam ulusal değerimizi" şaka konusu yapmak zorunda kalmış. *(Milliyet*, 24 Aralık 1985).

Eylemler geliyor

Halkın koca bir dalga olmuş gelen tepkisini görmek için araştırmak gerekmiyor, artık ard arda birçok eylem bunu açıkça gösteriyor. Ankara'da Siteler'de, Özal kartopu yağmuruna tutulmuştur. "Gençlik 85 Şöleni"nde Özal yuhalanmıştır. Bakırköy'de yeraltı çarşısında Özal'a "ekmeğimizi verin", Çubuk'ta "iş istiyoruz" diye bağırılmıştır. Esnaf ve Sanatkarlar "kepenk indirmek"ten, Ziraat Odaları "TIR'ları devirmek"ten söz ediyor! En önemlisi Türk-İş eylem hazırlıklarına başlamış, ilk toplantısını da yapmıştır. Türk-İş'teki gelişmeleri toplantıdan biraz daha geriye gidip ele alalım.

Aralık başında, Teksif Başkanlar Kurulu Antalya'da yerel sendika yöneticilerinin ve işçi temsilcilerinin de katıldığı bir toplantı yaptı. Burada Şevket Yılmaz, "merak edenler gücümüzü yakında görecekler", "bazı derslerin verilmesi zamanı geldi" dedi ve "Türk-İş'i sokağa çıkmaya mecbur bırakıyorlar" diye yakındı. Toplantının ikinci gününde yapılan açıklamada, 160 bin Teksif üyesinin eyleme hazır olduğu, her şube başkanının yerel toplantı, gösteri yürüyüşü, miting vb. düzenleyeceği belirtildi. Aynı günlerde Şevket Yılmaz, gönlünde İstanbul'da miting yapmanın yattığını söyledi. Bu arada Türk-İş'i, YHK'dan çekildi ve Türkiye'yi Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu ICFTU'ya şikayet edeceğini açıkladı.

Türk-İş Yönetim Kurulu ile bazı sendika başkanlarından bir "eylem komitesi" oluşturuldu. Bu komite Türk-İş'in ilk eylemini örgütlerken, Yılmaz da ICFTU'ya gitti ve Türkiye'yi "şikayet" etti.

Bu arada Geç Emeklilik yasa taslağı gündeme gelmiş ve işçiler arasında sert tepkiyle karşılanmıştı. Türk-İş buna şiddetle karşı çıkmak zorunda kaldı. İşçinin yaşam süresinin 53 yıl olduğu bir ülkede geç emekliliğin mezarda emekli olmak anlamına geldiği söylendi.

İlk eylem 21 Aralık günü Ankara Arı Sinemasında yapılan "Parlamento'ya çağrı" toplantısı oldu. Toplantıya 1800 sendikacı ve çeşitli "davetliler" katıldı. Toplantıya ANAP'ın "bazı" önde gelenleri katılmadılar.

Toplantıda "genel grev", "hükümet istifa" gibi belgiler atıldı. Yaptığı konuşmada, ICFTU Genel Sekreteri, Türkiye'de demokratik hakların kısıtlılığına, sendikal haklardan ise söz edilemeyeceğine değindi. Toplantıda davetli parlamenterlere söz verilmedi, onlara yalnızca "işçinin durumunu yansıtan" bir bildiri okundu. Bazı işçi temsilcilerinin verdiği genel grev önergesi salonda büyük bir gerginlik yaratınca, ANAP milletvekilleri salonu terk ettiler ve daha sonra toplantıyı eleştirdiler. Toplantıda, "Geç Emeklilik taslağı yasalaşırsa miting yaparız" dendi.

Türk-İş'in bu yaptıkları şimdilik ANAP-DYP arasında geçen ve SHP'nin de Türk-İş içindeki sosyal demokrat tabana dayanarak araya girdiği bir paylaşım konusu gibi yansıtılıyor. Ancak bu işin yalnızca başlangıçtaki görünümüdür. Türk-İş gerçekten de "sokağa çıkmak", birşeyler yapmak zorundadır. Yoksa Türk-İş tabanı yapacaktır. Paylaşılmak istenen, önderliktir ve eylemler engellenemiyorsa bari burjuva kanallara akıtma "onuru"dur. Ancak, kendileri de açıkça söylüyorlar, bir başlarsa Türk-İş yönetimi bile denetleyemeyebilir! Öyledir.

Nitekim Şevket Yılmaz'ın konuşmaları da neden eylem yapılmak zorunda kalındığını çok güzel açıklıyor:

> "İşçinin, dar ve sabit gelirlinin, emeklinin, dul ve yetimin sıkıntısı büyüktür. Bu sıkıntı giderek büyümektedir. Türkiye'yi 20 yıl önce ulaşılan çağdaş düzeyden gerilere götürmekte ısrarlı olmanın sonucu sosyal patlamaların geleceğinden hiç kimse şüphe etmemelidir. Mücadelemiz hak mücadelesidir." *(Tercüman*, 23 Aralık 1985)

Türk-İş üst yönetiminin gerçek bir hak mücadelesi olsaydı, bugünkü "haklar" bu denli budanamazdı. Onun hak mücadelesinden kastettiği, planlı eylem yapılmazsa patlama olacağı için kendi denetimlerinde eylem yaparak patlamayı önleme çabasıdır. Ama hiç önemli değil! Varsınlar yapsınlar. Bu bile işçi sınıfımızdan duydukları korkunun bir göstergesidir.

İşçi sınıfımızdan duyulan korku çok yaygın boyutlardadır. 1985'in son günlerinde Ekrem Pakdemirli'nin ettiği şu sözler 1986'nın nasıl bir yıl olacağını, nasıl işçi damgası taşıyacağını çok güzel gösteriyor:

> "Geminin (hükümetin — İ.S.) süvarisi de, birinci kaptanı da, çarkçısı da, ortadirekten, işçi sınıfından gelmiş insanlardır. Onların dertlerini, isteklerini iyi bilirler. Sınıf bilincini gayet iyi taşırlar. İçinden çıktıkları sınıfa ihanet etmezler." *(Milliyet*, 28 Aralık 1985)

Burjuvalar bile işçi kılığına bürünmeye çalışıyorlar. Belli değil mi, 1986 işçi yılı, savaş yılı, halkın yılı olacaktır.

İşçi yılı, savaş dolu 1986'ya merhaba!

Cemile Çakmak